

บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ในสังกัดประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

นายวรภาคย์ ไมตรีพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ROLES OF TEACHERS AND EDUCATIONAL PERSONNEL
APPOINTED AS SUPERVISORS OF THE FACULTY OF EDUCATION,
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY, PATTANI CAMPUS
WORKING IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

Mr. Warapark Maitreephun

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Supervision and Curriculum Development

Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

521460

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้ง
ให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

นายวรภาคย์ โมตรีพันธ์

สาขาวิชา

นิเทศการศึกษาและพัฒนานิสิต

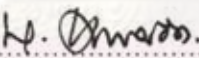
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุตรุ่ง

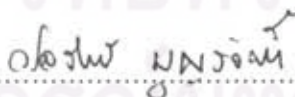
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุตรุ่ง)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

วรภาคย์ โมตรีพันธ์ : บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น
อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (THE ROLES OF TEACHERS AND
EDUCATIONAL PERSONNEL APPOINTED AS SUPERVISORS OF THE FACULTY OF
EDUCATION, PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY, PATTANI CAMPUS WORKING IN
THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์
ดร.จุไรรัตน์ สุดรุ่ง, 202 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาปัญหาใน
การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากร ได้แก่ ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
และปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 15 คน นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำนวน 28 คน และ
คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 6 คน รวมจำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์
กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย

1. บทบาทในการนิเทศการสอน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนนิเทศการสอนสอดคล้องกับนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ มีการนิเทศเฉลี่ย
เดือนละ 1 – 2 ครั้ง โดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมพูดคุย และมีการแนะนำแหล่งความรู้ให้นักศึกษาค้นคว้า
ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้โดยการตรวจแก้ไข เฉลี่ย 1 – 2 ครั้งต่อเดือน ปัญหาที่พบ คือ อาจารย์นิเทศก์บางคนขาด
ความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ไม่ค่อยมีเวลาในการนิเทศการสอน เนื่องจากมีภาระงานสอนมาก โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ขาดแหล่งเรียนรู้
ที่จะค้นคว้า และการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับก่อนที่นักศึกษาจะสอนตามแผนนั้นๆ

2. บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์มีการพบนักศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อให้
คำปรึกษาด้านต่างๆ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำแฟ้มสะสมงาน และสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหาที่พบ คือ
อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มีความมั่นใจที่จะให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และไม่ทราบแนวทางในการจัดทำแฟ้มสะสมงานตามที่
คณะศึกษาศาสตร์กำหนด

3. บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเป็น
ระยะๆ และมีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนใหญ่มีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน และตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครู
ที่เลี้ยง หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกและผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่พบคือ อาจารย์นิเทศก์มีมาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา
ที่แตกต่างกัน ไม่มีความถนัดในด้านการวิจัยในชั้นเรียนจึงส่งผลต่อความสามารถในการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน และไม่มั่นใจว่าจะแนะนำที่
ประเมินให้นักศึกษามีความเหมาะสมหรือไม่

4. บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการปรึกษากับครูที่เลี้ยง และ
พบกับผู้บริหารสถานศึกษา แต่ไม่ได้เข้าร่วมการประชุมพิเศษ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษา และส่วนใหญ่ไม่ได้สรุป
ปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปัญหาที่พบคือ คณะศึกษาศาสตร์มีปัญหาในการหา
ช่วงเวลาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้พร้อมเพรียงกัน

ภาควิชา...นโยบาย, การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา...นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....
ปีการศึกษา...2552.....

ลายมือชื่อ.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5183381227 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEYWORDS : SUPERVISION / THE ROLES OF SUPERVISORS / PROFESSIONAL EXPERINCE / THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

WARAPARK MAITREEPHUN : THE ROLES OF TEACHERS AND EDUCATIONAL PERSONNEL APPOINTED AS SUPERVISORS OF THE FACULTY OF EDUCATION, PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY, PATTANI CAMPUS WORKING IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES. THESIS ADVISOR : JURAIAT SUDRUNG, Ph.D., 202 pp.

The research aims to:

1. Study the roles of teachers and educational personnel appointed as supervisors of the Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus working in the three southern border provinces.
2. Study the problems of the teachers and educational personnel appointed as supervisors of the Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus, working in the three southern border provinces.

The 49 research populations were 15 teachers have been appointed in 2009 to be supervisors of the Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus to work in the three southern border provinces, 28 student teachers and 6 members of the Professional Experience Administration Committee. The research instrument was Semi - Structured Interview. The content analysis was used for analyzing the information and presented in narrative form. The findings of the research on the roles of teachers appointed as supervisors were as follows:

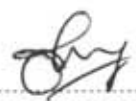
1. The roles of instructional supervision: All instructional supervisors supervised the student teachers as the policy compliance of the Faculty of Education. They did that on average 1 – 2 times/ month by observing classroom instruction, classroom visiting and meeting with the student teachers. Learning resources were recommended. The supervisors supervised and rectified lesson plans of the student teachers on average 1 – 2 times/ month. The problems found are some supervisors did not understand their roles, had no time to supervise due to their own workload. In addition, school is located in areas lacking resource to learn, supervisors did not provide feedback on the lesson plans before the student teachers implemented.

2. The roles of the advisor: The supervisors advised with both individual and groups in various such as classroom research, portfolio and supported them to organize learner development activities. The problems were found that some supervisors had no confidence to give advice on classroom research and did not know how to develop student teacher's portfolio according to the Faculty of Education requirements.

3. The roles in teaching evaluation: The supervisors evaluated student teachers teaching periodically, including classroom research and portfolio. To evaluated teaching performance of the student teachers, supervisors cooperated with mentor teachers, the program director and others. The problems found are the supervisors had different standards in teaching evaluation. Due to the lack of classroom research skills of some supervisors are affected the ability to evaluate the student teachers classroom research and did not ensure that the assessment was appropriate or not.

4. The roles in creating collaboration with school and university: Most of the supervisors consulted with mentor teachers and school administrators. However, no supervisors attended the orientation for the student teachers, the seminars during and after the student teachers' teaching. In addition, most of the supervisors did not summarize problems or suggestions to the Professional Experience Administration Committee. The problem found that it was difficult for the Faculty of Education to identify appropriate time that every supervisor be able to participate in all activities.

Department : Educational Policy, Management and Leadership
Field of Study : Supervision and Curriculum Development
Academic Year : 2009

Student's Signature
Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

คุณูปการที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอยกคุณงามความดีทั้งหมดแต่บูรพาจารย์ที่เพียรพยายามบ่มเพาะความเป็นมนุษย์ และสั่งสมวิชาชีวิตครูใหม่ในสำนึกของข้าพเจ้า

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุตรุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้กำลังใจและกรุณาเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด และอาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา ที่กรุณากำลังใจและคำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณเสงี่ยม จิตจันทร์เพ็ญ ที่กรุณาเติมเต็มความสุขและความอบอุ่นตลอดระยะเวลาของการศึกษา โดยเฉพาะในห้วงเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศักดิ์ อดีตคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ที่กรุณาให้โอกาสลาศึกษาต่อเป็นเวลา 2 ปี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวิจัย รวมถึงหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุภชัย และคุณแม่ถาวร ไผตรีพันธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา กำลังใจและกำลังทรัพย์ ตลอด 27 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งการอำนวยความสะดวก และการต้อนรับอย่างอบอุ่น

ขอขอบคุณ พี่ๆ สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ที่กรุณาช่วยเหลือเสมอมา หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเส้นทางการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของข้าพเจ้า การเดินทางจะยังไม่ถึงเส้นชัย ถ้าข้าพเจ้าไม่สามารถใช้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไปพัฒนาการศึกษาของชาติได้เลย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.4 คำนียามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	11
- ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	11
- จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	13
2.2 การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	15
- ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	15
- จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	16
2.3 คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์.....	17
2.4 บทบาทของอาจารย์นิเทศก์.....	19
2.4.1 บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ตามที่ตั้งสถาบันทางการศึกษากำหนด.....	19
2.4.2 บทบาทในการนิเทศการสอน.....	25
- ความหมายของการนิเทศการสอน.....	26
- ความจำเป็นของการนิเทศการสอน.....	27
- จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน.....	28

บทที่	หน้า
- วิธีการหรือกิจกรรมการนิเทศการสอน.....	30
- การสาธิตการสอน.....	33
- การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้.....	35
- การนิเทศแบบคลินิก.....	38
- การสังเกตการสอนในชั้นเรียน.....	41
2.4.3 บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน.....	45
- ความหมายของการให้คำปรึกษา.....	45
- รูปแบบการให้คำปรึกษา.....	46
- กระบวนการให้คำปรึกษา.....	47
- ขอบข่ายในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน.....	50
2.4.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	71
- แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ..	71
- แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.....	74
2.4.5 บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบัน การผลิตครู.....	78
- การชี้แจงบทบาทและประสานงานกับบุคลากรใน สถานศึกษา.....	78
- การศึกษานโยบายของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน.....	81
- การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันการผลิตครูกำหนด.....	83
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	84
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	87
3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	87
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	90
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90

	ณ
บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ ของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	92
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงาน ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	95
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	107
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	113
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	122
รายการอ้างอิง.....	124
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	135
ภาคผนวก ข. หนังสือขอความร่วมมือ.....	136
ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	202

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำปีการศึกษา 2551 – 2552.....	5
2	อัตราส่วนคะแนนในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน.....	75
3	จำนวนครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่นิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนและจังหวัด ที่ตั้งของโรงเรียน.....	87
4	จำนวนนักศึกษาปฏิบัติการสอน จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนที่ นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	88

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผลิตครูจะมีหรือไม่มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิตครูเป็นสำคัญ แต่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหัวใจของกระบวนการผลิตครู เพราะเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพของการผลิตครู ให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานหน้าที่ของครูได้เป็นอย่างดี (กรมการฝึกหัดครู, 2529) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้นักศึกษามีโอกาสนำความรู้ต่างๆ ไปปฏิบัติการสอนในโรงเรียน โดยมีอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ และประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา (นิธิตา อติภัทรนันท์ และคณะ, 2547) ประสบการณ์วิชาชีพจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อนักศึกษาครูมากกว่าประสบการณ์ทั้งหลายที่นักศึกษาได้รับ

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ระบุว่า "ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ" และในมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู "ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี" และได้กำหนดสมรรถนะของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในสาขาวิชาเฉพาะ ไว้ 4 ข้อ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) คือ

1. สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ
2. สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน
3. สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน
4. สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

นอกจากระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้เพิ่มขึ้นจาก 1 ภาคการศึกษา เป็น 1 ปีการศึกษาแล้ว คุรุสภายังได้กำหนดสมรรถนะไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น หากกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานครูของตน (นิตยารัตน์ คงนาลึก, 2541) แต่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ของนักศึกษาจะมีคุณค่าแท้จริงก็ต่อเมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้จากกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีคุณภาพ (Erdman, 1983)

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีคุณภาพ เป็นกระบวนการที่สามารถฝึกอบรมบัณฑิตนักศึกษาครู ให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด ความรอบรู้ ความคิดกว้างไกล ใฝ่ดีมีคุณธรรม มีลักษณะความเป็นครูที่ดี มีทักษะความสามารถด้านเทคนิควิธีและยุทธศาสตร์การสอนที่จะนำพาเด็กไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางแห่งความรู้และปัญญา ในส่วนของการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบการบริหารและการจัดการที่ดี ทั้งในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดทีมงานที่เหมาะสม การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์การ การจูงใจ และการกำกับดูแลติดตามอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยร่วมมือกับหน่วยงานผู้ให้ครู ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา และท้องถิ่น (เจริญ รองเดช, 2542) ทั้งนี้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันการผลิตครู (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2528 อ้างถึงใน ศิริพร ควรชม, 2532)

การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Director of Student Teaching) อาจารย์นิเทศก์ (Supervisor) ครูที่เลี้ยง (Classroom Co - operating Teacher) ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (School Administrator) (Montana State University, 1989) ในการพัฒนาคุณภาพการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้นำในการกระตุ้นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และได้รับความร่วมมือด้วยดีจากครูที่เลี้ยง ก็คือ อาจารย์นิเทศก์ (Glickman and Bey, 1990) ดังนั้น บทบาทของสถาบันการผลิตครูในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์นับว่าเป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษา ช่วยสนับสนุน พัฒนา ให้การดูแลและช่วยปรับปรุงการสอน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาและอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักศึกษา นอกจากนี้ ยังเป็นผู้แทนสถาบันการผลิตครู ในการประสานงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับโรงเรียนหรือสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพอีกด้วย (เจริญ จ้วนาน, 2539)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นของการเรียนรู้ด้านการสอน และบทบาทการนิเทศก์เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน (Zahorik, 1988 cited in Kauffman, 1992) จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ (กรมการฝึกหัดครู, 2531; ปุณฺยทรัพย์เต็มชัย, 2546; คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551; คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น, 2551; คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551; คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552) พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์มีความเกี่ยวข้องกับบุคคล 4 ฝ่าย ได้แก่

1. นักศึกษาปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์เกี่ยวข้องกับนักศึกษาปฏิบัติการสอนโดยตรงใน 2 ประการ ประการแรกคือ บทบาทในการนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา การตรวจแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสังเกตการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน การให้แนะนำแหล่งความรู้ การสาธิตการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำแฟ้มสะสมงาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประการที่สองคือ บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาและตัดสินผลการปฏิบัติการสอน

2. ครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทประสานความร่วมมือกับครูที่เลี้ยงเพื่อการนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงกัน เช่น การร่วมแก้ปัญหาของนักศึกษาปฏิบัติการสอน การร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอน เป็นต้น

3. ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้บริหารสถานศึกษา รับทราบนโยบายของโรงเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการให้คำแนะนำ นักศึกษาปฏิบัติการสอน และนำเสนอนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในฐานะตัวแทนของสถาบันการผลิตครู

4. คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมที่คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกำหนด และสรุปปัญหาหรือข้อเสนอนำให้แก่คณะกรรมการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์ (ศิริพร ควรม, 2532; ปราณี อมรรัตนศักดิ์, 2539; บูรี แดงสูงเนิน และคณะ, 2545) พบว่า จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอ กับจำนวนนิสิตนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมปรึกษากับอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อแก้ปัญหาการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาฝึกสอน และส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหน้าที่ติดต่อกับโรงเรียนเพื่อส่งนิสิตนักศึกษาไปทำการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์มีชั่วโมงสอนมากเกินไปและต้องทำหน้าที่หลายประการ นอกจากการนิเทศการฝึกสอน ทำให้ไม่มีเวลาไปนิเทศ นอกจากนี้ สถาบันการผลิตครู ต้องให้ความสำคัญกับการสรรหาอาจารย์นิเทศก์ ควรจัดยานพาหนะให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศ และควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ จากการสัมมนา ระดับชาติเรื่อง จากประสบการณ์สู่แนวทางใหม่: การผลิตและพัฒนาวิชาชีพครูหลักสูตรระดับ

ปริญญาตรี ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2552 จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสภาคณะบดีศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ทั่วประเทศ พบว่ามีการกล่าวถึงปัญหาของการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

1. ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถไปนิเทศนักศึกษาได้
2. การที่นักศึกษาเข้าร่วมกับโครงการครูสหกิจเพราะต้องการได้รับค่าตอบแทน ซึ่งโรงเรียนในโครงการครูสหกิจส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากสถาบันการผลิตครู ทำให้เป็นปัญหาในการไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
3. อาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีแนวโน้มจะเกษียณเป็นจำนวนมาก ทำให้ขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์

จากปัญหาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สถาบันการผลิตครูหลายแห่งมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาล้ำคลึงกัน โดยที่ประชุมได้เสนอให้สร้างเครือข่ายกับโรงเรียน ผู้บริหาร รวมถึงศึกษานิเทศก์ เพื่อแก้ปัญหาในการนิเทศ เช่น หากอาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถไปนิเทศได้ อาจต้องอาศัยครูที่เลี้ยงในสถานศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่แทน ดังนั้นต้องมีการพัฒนาครูที่เลี้ยงโดยสร้างเป็นเครือข่ายครูที่เลี้ยง หรือหากครูที่เลี้ยงหรือบุคลากรในโรงเรียนไม่สามารถทำการนิเทศแทนได้ ก็สามารถขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ช่วยเป็นอาจารย์นิเทศก์ ในกรณีที่อาจารย์นิเทศก์ในสถาบันการผลิตครูไม่สามารถไปปฏิบัติหน้าที่ได้ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2552)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นสถาบันการผลิตครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ดังนี้

1. โรงเรียนบางโรงที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยง อาจเกิดอันตรายระหว่างการเดินทางจากมหาวิทยาลัยไปยังโรงเรียนเพื่อนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้ ทำให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
2. จำนวนอาจารย์นิเทศก์ในบางโปรแกรมวิชาเอกไม่เพียงพอต่อการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน
3. โรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางไปนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน

4. การปรับเปลี่ยนระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากเดิม 1 ภาคการศึกษา เป็น 1 ปีการศึกษา ทำให้อาจารย์นิเทศก์มีภาระงานมากขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จึงได้คัดเลือกครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณสมบัติและมีความสมัครใจในการปฏิบัติหน้าที่ อาจารย์นิเทศก์ เพื่อแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ในกรณีที่อาจารย์ของ คณะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ได้ ในปีการศึกษา 2551 และปีการศึกษา 2552 คณะศึกษาศาสตร์ได้แต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ โดยจำแนกตามภาคการศึกษาและสถานที่ปฏิบัติงาน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ประจำปีการศึกษา 2551 - 2552

ภาคการศึกษา/ ปีการศึกษา	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ (คน)			รวม
	ครูโรงเรียนเดียวกับนักศึกษา ปฏิบัติการสอน	ครูต่างโรงเรียนกับนักศึกษา ปฏิบัติการสอน	ศึกษานิเทศก์	
1/ 2551	15	-	-	15
2/ 2551	20	2	-	22
1/ 2552	19	4	1	24
2/ 2552	16	4	1	21

จากการแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ ตั้งแต่ปี การศึกษา 2551 ยังไม่มีการศึกษาวิจัยถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยเฉพาะบทบาทของครูที่ได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์และปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อทราบว่า ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติงานตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และปฏิบัติอย่างไร มีปัญหาการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร อันจะเป็นแนวทางพัฒนา ศักยภาพของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

ประชากร

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวไม่มีการแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์และปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 15 คน นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำนวน 28 คน และคณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 6 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 49 คน

ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ตามที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552) กำหนดไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. บทบาทในการนิเทศการสอน
2. บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน
3. บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา
4. บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์และปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ทั้ง 2 ภาคการศึกษา ในปีการศึกษา 2552 เพื่อให้การศึกษาบทบาทของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ครอบคลุมตามกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ตามที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ 1) บทบาทในการนิเทศการสอน 2) บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน 3) บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา 4) บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู

ครู หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยอาจจะสอนต่างโรงเรียน หรือสอนโรงเรียนเดียวกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน ในปีการศึกษา 2552

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ศึกษานิเทศก์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในปีการศึกษา 2552

คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง รองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการแก่ชุมชน และหัวหน้าโปรแกรมหรือผู้ประสานโปรแกรมวิชาเอก ในโปรแกรมวิชาเอกที่มีการแต่งตั้งครูให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2552

นักศึกษาปฏิบัติการสอน หมายถึง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในปีการศึกษา 2552

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

สถาบันการผลิตครู สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่แทนอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันการผลิตครูในบริบทที่อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถไปนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทอย่างเหมาะสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนด กรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
  - 1.1 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
  - 1.2 จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
  - 2.1 ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
  - 2.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์
4. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์
  - 4.1 บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ตามที่สถาบันการศึกษากำหนด
  - 4.2 บทบาทในการนิเทศการสอน
    - 4.2.1 ความหมายของการนิเทศการสอน
    - 4.2.2 ความจำเป็นของการนิเทศการสอน
    - 4.2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน
    - 4.2.4 วิธีการหรือกิจกรรมการนิเทศการสอน
    - 4.2.5 การสังเกตการสอน
    - 4.2.6 การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้
    - 4.2.7 การนิเทศแบบคลินิก
    - 4.2.8 การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

- 4.3 บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน
  - 4.3.1 ความหมายของการให้คำปรึกษา
  - 4.3.2 รูปแบบการให้คำปรึกษา
  - 4.3.3 กระบวนการให้คำปรึกษา
  - 4.3.4 ขอบข่ายในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน
- 4.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
  - 4.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
  - 4.4.2 แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 4.5 บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู
  - 4.5.1 การชี้แจงบทบาทและประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษา
  - 4.5.2 การศึกษานโยบายของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน
  - 4.5.3 การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันการผลิตครูกำหนด
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งของการผลิตครู เนื่องจากเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพของการผลิตครู ให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความหมายและจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

1.1 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการฝึกประสบการณ์ในมุมมองที่แตกต่างกันไว้ดังนี้

อัจฉรา ประไพตระกูล (2522) กล่าวว่า คำว่าประสบการณ์วิชาชีพ ตรงกับคำว่า Professional Experience กล่าวคือ เป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียนและบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงได้รับโอกาสให้ทำการสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนและกิจกรรมต่างๆ อันที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน

นพพร พานิชสุข (2522) กล่าวว่า การฝึกสอน (Student Teaching) บางแห่งเรียกว่า ประสบการณ์วิชาชีพ เป็นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้ เพราะการฝึกสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนิสิตนักศึกษาผู้ที่มีอาชีพครูหรือนักการศึกษาในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้ได้มีโอกาสรับประสบการณ์ตรงในด้านการสอนหรือประสบการณ์ในด้านวิชาชีพอื่นๆ รวมไปถึงการรู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน อีกทั้งเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัวไปพร้อมๆ กันด้วย

สมบัติ คชสิทธิ์ (2534) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการผลิตครู ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง และได้พัฒนาทักษะการสอนของตน ตลอดจนได้ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) ได้สรุปว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นประสบการณ์ตรง ที่สถาบันการผลิตครูจัดให้นักศึกษาครูได้ออกฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง และเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ที่ตนได้ศึกษามาแล้วทั้งหมด นำมาใช้ในอันที่จะทดสอบความสามารถแห่งตนไม่เพียงด้านงานสอนเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมภาระงานทั้งหมดของงานในหน้าที่ครู เพื่อให้เกิดความพร้อมจะเป็นครูให้มากที่สุดและทำหน้าที่ครูอย่างแท้จริง

ดวงใจ สีเขียว (2549) สรุปความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นต้องการให้นักศึกษา มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู สามารถนำทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในสภาพจริง สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น พัฒนาบุคลิกภาพและมีทัศนคติที่ดีและศรัทธาในวิชาชีพครู

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2552) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ศึกษาในหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้หน้าที่การงานจริงๆ (Learning through Action) ในสถานศึกษาเพราะเป็นการฝึกปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครู ที่ต้องรับผิดชอบทั้งงานการสอน การจัดการชั้นเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมตามหลักสูตร รวมทั้งรับผิดชอบต่อหน้าที่อื่นๆ ในสถานศึกษาตลอด 1 ปีการศึกษา อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ดังนั้นนิสิตจะต้องมีทั้งความมุ่งมั่นตั้งใจ การควบคุมตนเอง การบริหารจัดการเวลาและชีวิตส่วนตัว ความทุ่มเทและความเสียสละเพื่อให้ผ่านการเรียนรู้ครั้งสำคัญในชีวิตนี้ให้ได้ ซึ่งจะเป็นด่านทดสอบว่าแต่ละคนพร้อมหรือยังที่จะออกไปเป็นคุณครูคนใหม่ในวงวิชาชีพครู

Devies (1965) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการฝึกภาคสนาม ซึ่งเป็นการเติมเต็มประสบการณ์ให้สมบูรณ์ เพื่อเตรียมการทางวิชาชีพให้กับนักศึกษา
2. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการกำหนดเวลาไว้ชัดเจน อย่างน้อย 1 ภาคเรียน
3. นักศึกษาฝึกสอนต้องตั้งความหวังที่จะเก็บเกี่ยวประสบการณ์และรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างต่อเนื่องในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภายใต้การนิเทศของผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. คณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถาบันการผลิตครูให้การสนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในระดับนโยบาย
5. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนมีบทบาทให้การสนับสนุนในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในระบบของโรงเรียนและสถาบันการผลิตครู โดยเฉพาะบทบาทในการนิเทศ

จากความหมายของของนักการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการฝึกภาคสนาม ซึ่งนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการนำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อฝึกทักษะและเรียนรู้

การปฏิบัติงานสอน รวมถึงภาระงานทั้งหมดในหน้าที่ครู นอกจากนั้น สิ่งสำคัญคือการสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูให้กับนักศึกษา

1.2 จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การจัดกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยมีนักวิชาการและองค์กรต่างๆ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ดังนี้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ไว้ว่า

1. เพื่อให้บัณฑิตมีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานวิชาชีพเต็มเวลาในสาขาที่ตนได้เลือกศึกษา
2. เพื่อให้บัณฑิตนำทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในสภาพที่เป็นจริง
3. เพื่อให้บัณฑิตสามารถแก้ปัญหาการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้บัณฑิตเรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นในวิชาชีพครูและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง
5. เพื่อให้บัณฑิตเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครุศาสตร์และโรงเรียน/สถาบันอื่นๆ
6. เพื่อให้บัณฑิตพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะกับวิชาชีพ
7. เพื่อให้บัณฑิตมีทัศนคติที่ดีและศรัทธาในวิชาชีพครู

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552) ได้ระบุจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการสอนและงานในวิชาชีพครู หรือด้านวิชาชีพทางการศึกษาเฉพาะสาขา
2. เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น
3. เพื่อให้มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่พึงประสงค์ต่อวิชาชีพครูและความเป็นครูที่ดี
5. เพื่อปลูกฝังความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

Wiggins (1957) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า

1. เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเกิดทักษะและเป็นครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. เพื่อเป็นการเตรียมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ตระหนักถึงงานสอนเป็นการสำรวจตนเองว่าต้องการประกอบวิชาชีพครูหรือไม่ เพื่อนักศึกษาที่ไม่มั่นใจจะเป็นครูจะได้พยายามทำให้ดีที่สุด

Davies (1965) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

1. เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจภาพรวมของการบริหารการศึกษา
2. เพื่อเตรียมนักศึกษาฝึกสอนให้มีประสบการณ์จริงและฝึกความรับผิดชอบ
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ภายใต้การสนับสนุนของผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงตลอดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

4. เพื่อทดสอบภาคสนามก่อนที่นักศึกษาจะมาประกอบอาชีพครู
5. เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษามีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

Brown (1968) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า

1. เพื่อให้ให้นักศึกษามีโอกาสใช้ทฤษฎีที่ได้ศึกษามา
2. เพื่อให้ให้นักศึกษามีโอกาสประเมินผลการสอนว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกของตนหรือไม่
3. เพื่อให้ให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความสามารถ รวมทั้งเรียนรู้และฝึกทักษะที่มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพครู

สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาความสามารถทางการสอนและทักษะทางวิชาชีพให้กับนักศึกษา
2. เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและจรรยาบรรณทางวิชาชีพให้กับนักศึกษา
3. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานจริงทั้งงานสอนและภาระงานทั้งหมดในหน้าที่ครู ซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ

ทั้งนี้การดำเนินการตามจุดมุ่งหมายทั้ง 3 ประการ ต้องได้รับการนิเทศอย่างเหมาะสมจากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องใช้กระบวนการและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสม เพื่อช่วยนักศึกษาปฏิบัติการสอนในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนและพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความหมายและจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

2.1 ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติการสอนภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีนักวิชาการและองค์กรทางด้านการศึกษากล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2525) กล่าวว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ความพยายามของอาจารย์นิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ครู อันได้แก่ สอน อบรม ช่วยเหลือกิจการโรงเรียน ช่วยพัฒนาโรงเรียน และจัดกิจกรรมการศึกษาที่จะมีผลต่อการพัฒนาชุมชน

วาดณี เอี่ยมศรีทอง (2529) ได้สรุปว่า การนิเทศการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การชี้แจง การสาธิต การให้คำแนะนำ การตรวจตรา และการดูแลนักศึกษาให้สามารถนำเอาทฤษฎีที่ได้เรียนจากวิชาต่างๆ ในหลักสูตรวิชาครู นำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง และฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ซึ่งรวมทั้งงานด้านการสอนและงานอื่นๆ ที่ครูทั่วไปพึงปฏิบัติ

ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539) กล่าวว่า การนิเทศการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นับได้ว่าเป็นกิจกรรมของการนิเทศการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง เพียงแต่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างไปจากการนิเทศการศึกษาโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะการนิเทศการฝึกสอนมุ่งเน้นการแนะแนวทางที่ถูกต้องในเรื่องสำคัญๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพครูให้แก่นักศึกษาฝึกสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความถูกต้องในแง่ของเนื้อหาและวิธีสอน การนิเทศการฝึกสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้กระบวนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

เสาวรส ภูภากรณ์ (2543) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่สถาบันการผลิตครูให้โอกาสนักศึกษาไปฝึกภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่โรงเรียน โดยได้รับการดูแลและให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านการเรียนการสอนจากอาจารย์นิเทศก์ ให้สามารถทำการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Scott and Moore (1993) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติการสอนภายใต้การนิเทศ ดังนั้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การนิเทศจึงหมายถึง การช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอน ภายใต้ระบบการวางแผน การสังเกตการสอน และการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างรอบคอบ

สรุปได้ว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การจัดการนิเทศให้กับ นักศึกษาฝึกสอน โดยมีครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นผู้ดำเนินการตามหลักการและทฤษฎีการนิเทศทางการศึกษา เพื่อแนะแนวทางในการปฏิบัติงานสอนและภาระงานทั้งหมดในหน้าที่ครู รวมทั้งการสร้างความร่วมมือในการนิเทศ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นส่วนย่อยของจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของนิเทศการฝึกสอน หรือจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ดังนี้

วันดี ทองใหญ่ ณ อยุธยา (2523) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกสอน ไว้ดังนี้

1. เพื่อพิจารณาว่า นักศึกษาสามารถนำทฤษฎีต่างๆ ที่ได้เรียนไปปฏิบัติได้หรือไม่ จะได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือได้ถูกต้อง

2. เพื่อพิจารณาว่า นักศึกษาสอนไปตามหลักสูตรที่กำหนดให้หรือไม่

3. เพื่อให้ทราบความต้องการของนักศึกษาฝึกสอนเป็นรายบุคคลได้ เมื่ออาจารย์-นิเทศก์ได้นิเทศเป็นรายบุคคล

4. เพื่อให้ นักศึกษาฝึกสอนได้สามารถสำรวจตนเองได้ว่า มีข้อดีและข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขอย่างไรบ้าง

5. เพื่อจะได้เสนอแนะเกี่ยวกับกลวิธีการสอนที่ดีให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน

6. เพื่อจะได้ฝึกการเป็นผู้นำของนักศึกษาฝึกสอน

7. เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาฝึกสอนในกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการฝึกสอน

8. เพื่อช่วยพัฒนานักศึกษาฝึกสอนในเรื่องเจตคติต่อวิชาชีพและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์สามารถทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อนร่วมงานและประชาชนในชุมชนได้อย่างดี

ศิริพร ควระชม (2532) ได้สรุปว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ เพื่อเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แจง แก่นักศึกษาฝึกสอนให้มีพัฒนาการด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นครูและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ตลอดจนเป็นการช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตน โดยอาจารย์นิเทศก์ต้องยึดหลักว่าการนิเทศคือการสอน ไม่ใช่เป็นการทดสอบ หรือจับผิดนักศึกษาฝึกสอน

เสาวรส ภูภากรณ์ (2543) สรุปไว้ว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยให้นักศึกษามองเห็นวิธีการที่จะนำเนื้อหาวิชาและทฤษฎีทางการศึกษาไปทดลองปฏิบัติในสภาพการณ์จริง ช่วยให้นักศึกษา เข้าใจตนเองว่ามีความรู้ ความสามารถเพียงใด อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในระหว่างฝึกภาคปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นและมีความมั่นใจในการสอน

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) ได้สรุปจุดมุ่งหมายการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจงนักศึกษาฝึกสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของความเป็นครู สามารถนำเอาทฤษฎีและความรู้ต่างๆ ที่ได้ศึกษามาใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้นักศึกษาประเมินศักยภาพในการทำงานของตน ตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูให้กับนักศึกษาฝึกสอน ในการเป็นครูที่ดีทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

จากความหมายของนักการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แจงและให้กำลังใจแก่นักศึกษาฝึกสอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจสภาพและปัญหาของตนเองในด้านต่างๆ ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ ด้านการสอน ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานทางวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพ

3. คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัชรภรณ์ เชื้อนวัง (2549) กล่าวว่า การพิจารณาเลือกหรือตัดสินใจในคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์เป็นเรื่องที่สำคัญซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านคุณวุฒิ เป็นคุณสมบัติประการแรกที่สำคัญสำหรับอาจารย์นิเทศก์เบื้องต้น โดยจะต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ควรต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และควรผ่านการศึกษาด้านบางวิชาที่

เกี่ยวกับวิชานิตศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชานิตศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยตรง อีกทั้งมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและมีความเข้าใจอันดีในเรื่องการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเพิ่มพูนให้การนิตศนิตศฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดำเนินไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

2. ด้านประสบการณ์ อาจารย์นิตศกัควรที่จะมีประสบการณ์ด้านการสอนหรือผ่านการสอนในวิชาที่จะนิตศในโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี เพื่อเป็นแนวทางสนับสนุนให้การนิตศประสบผลดีบรรลุตามเป้าหมายที่สถาบันแต่ละแห่งกำหนดไว้

3. ด้านคุณสมบัติอื่นๆ อาจารย์นิตศกัควรที่จะมีความรู้ความสามารถด้านอื่นๆ เพื่อสนับสนุนด้านคุณวุฒิและด้านประสบการณ์ควบคู่กันไป อาทิเช่น มีความรู้และมีความเข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ซึ่งได้แก่ นิตศฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์พี่เลี้ยง ผู้บริหารทุกระดับ รวมทั้งสภาพสังคมและสภาพปัญหาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความรู้และความเข้าใจในวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่นิตศฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความรับผิดชอบต่องานนิตศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้วิธีนิตศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยเหตุผลด้วยสติปัญญา และมีการเปลี่ยนแปลงนำเอาความคิดใหม่ๆ มาปฏิบัติ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2551) ได้กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์นิตศกั ไว้ดังนี้

1. มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่น้อยกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์

2. มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์การนิตศอย่างน้อย 1 ปี หรือได้รับการฝึกอบรมกระบวนการนิตศตามที่ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพจัดให้

3. มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. หากเป็นอาจารย์นิตศกัสาขาวิชาเฉพาะ ต้องมีคุณวุฒิตงตามสาขานั้น

คุรุสภากำหนดมาตรฐานด้านคุณสมบัติของอาจารย์นิตศกั (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552; คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552) ไว้ดังนี้

1. มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์

2. มีทักษะการนิเทศโดยมีประสบการณ์ในการนิเทศไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือมีประสบการณ์ในการสอน 3 ปี

3. มีคุณลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดี

4. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์

การกำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ไว้อย่างชัดเจน จะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์สามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ตามที่สถาบันทางการศึกษากำหนด และวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ดังนี้

4.1 บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ตามที่สถาบันทางการศึกษากำหนด

หน่วยงานการศึกษาได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับอาจารย์นิเทศก์ภายใต้บริบทของแต่ละองค์กร ไว้ดังนี้

กรมการฝึกหัดครู (2531) ได้จัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ โดยกำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อปฏิบัติงานนิเทศให้สอดคล้องสัมพันธ์กับงานในบทบาทของผู้นิเทศอื่นๆ
2. ร่วมประชุมวางแผนกับคณะกรรมการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
3. เข้าร่วมในการประชุมนิเทศ สัมมนาระหว่างฝึกและหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. ร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา
5. ร่วมประสานงานกับบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งฝ่ายสถาบันราชภัฏและโรงเรียน
6. ตรวจสอบและให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข กำหนดการสอนและแผนการสอน
7. สังเกตการสอน ให้คำแนะนำและบันทึกข้อเสนอนแนะต่างๆ ในสมุดประจำตัวนักศึกษา หรือแบบสังเกตการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
8. นิเทศและประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทิน
9. ปรึกษาหารือกับผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนเพื่อร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา

บุญธรรม เต็มชัย (2546) ได้สรุปบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ไว้ว่า

1. ตรวจสอบและให้คำแนะนำ/ ปรับปรุง/ แก้ไข กำหนดการสอนและแผนการสอน แผนปฏิบัติการสอน แผนปฏิบัติงาน
2. สังเกตการสอน ให้คำแนะนำและบันทึกข้อเสนอนแนะต่างๆ ในสมุดประจำตัวนักศึกษาหรือแบบสังเกตการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. นิเทศและประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทิน
4. ปรึกษาหารือกับผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาวิชาชีพครู

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) ได้กล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์โดยทั่วไป ดังนี้

1. นิเทศการปฏิบัติงานของนิสิตให้สอดคล้องกับหลักการวิชาชีพของครู
2. ตรวจสอบแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ของนิสิต พร้อมทั้งอธิบายให้นิสิตเข้าใจวิธีการเรียนการสอนในส่วนนั้นๆ
3. สังเกตการสอนในชั้นเรียน และบันทึกผลการนิเทศการสอนแต่ละครั้ง เพื่อติดตามผลพัฒนาการทางการสอนของนิสิต
4. ให้คำปรึกษา แนะนำ และดูแลเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน
5. พบนิสิตเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติงาน ปัญหาอื่นๆ และแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้น
6. พบปะ ปรึกษาหารือเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของนิสิตร่วมกับอาจารย์นิเทศก์โรงเรียน เพื่อให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ตรงกัน
7. สังเกตพฤติกรรมทั่วไปนอกชั้นเรียนของนิสิตเพื่อประกอบในการพิจารณาพัฒนาการด้านต่างๆ
8. พบผู้บริหารโรงเรียนเพื่ออธิบายแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู และวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครู และเพื่อสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีตามโอกาสอันควร
9. ประเมินผลการสอนของนิสิตเป็นระยะตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน รวบรวมและสรุปผลการประเมินส่งคณะกรรมการบริหารวิชาประสบการณ์วิชาชีพครูและวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครู
10. เข้าร่วมการประชุมนิเทศนิสิต และการสัมมนานิสิตหลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

11. เข้าร่วมการประชุมอาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์ เพื่ออภิปรายแนวทางการนิเทศให้เป็นแนวเดียวกัน

12. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารวิชาประสบการณ์วิชาชีพครูและวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครูเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงรายวิชาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2552) ได้แบ่งอาจารย์นิเทศก์เป็น 2 ประเภท ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและอาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาเฉพาะ พร้อมกำหนดบทบาทของอาจารย์-นิเทศก์ ไว้ดังนี้

อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป คือ คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ และคณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของที่สถาบันแต่งตั้งขึ้น ทำหน้าที่ดูแล และแนะนำการปฏิบัติงานของนักศึกษาทั่วไป โดยเฉพาะในเรื่องคุณลักษณะของครู ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอกและศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1. พบนักศึกษาในความดูแล เพื่อสร้างความคุ้นเคย สร้างความเข้าใจในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
2. นำส่งนักศึกษา เพื่อรายงานตัวเข้าปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
3. นิเทศทั่วไป เพื่อรับทราบข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำนักศึกษา ในด้านการเรียนการสอน งานหน้าที่ครู การปรับตัว การปฏิบัติงาน การแต่งกายตามระเบียบและความมีวินัยในการปฏิบัติงาน
4. ตรวจสอบที่กกิจกรรมพิเศษ งานพิเศษที่มอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติ เช่น การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาโรงเรียน และการตรวจสอบที่ประจำวันในสมุดบันทึกของนักศึกษา
5. บันทึกผลการนิเทศและเสนอแนะลงในสมุดบันทึกทุกครั้งที่มีการนิเทศ
6. ทำหน้าที่ประเมินคุณลักษณะและประเมินการปฏิบัติงานในแบบประเมินอาจารย์นิเทศก์ประจำสาขา ทำหน้าที่นิเทศการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามสาขาวิชาเฉพาะ ให้คำแนะนำในการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยทำหน้าที่ต่างๆ ดังนี้
  1. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนในสาขาวิชาเฉพาะ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
  2. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้
  3. ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ และติดตามการพัฒนาการทำแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4. นิเทศการจัดการเรียนรู้ การทำโครงการวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียน ฯลฯ ของนักศึกษาอย่างน้อย คนละครั้ง/ เดือน
5. บันทึกผลการนิเทศลงในสมุดบันทึกการนิเทศและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
6. ร่วมปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนเพื่อการพัฒนาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา
7. ทำหน้าที่ประเมินแบบประเมินต่อไปนี้ของนักศึกษา คือ
  - 7.1 ด้านคุณลักษณะและการปฏิบัติตน
  - 7.2 ด้านงานในหน้าที่ครู
  - 7.3 ด้านสมรรถภาพการสอน
  - 7.4 งานวิจัยในชั้นเรียน
8. ร่วมปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง และศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์เพื่อการตัดสินผลการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552) ได้กำหนดบทบาทและภารกิจของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ดังนี้
  1. นิเทศการฝึกปฏิบัติการสอนของนิสิต ให้เป็นไปตามนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ และสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
    - 2.1 ตรวจสอบบันทึกการสอนและบันทึกผลการนิเทศการสอนแต่ละครั้งเพื่อติดตามผลพัฒนาการสอนของนิสิต
    - 2.2 สังเกตการสอนในชั้นเรียนและบันทึกผลการนิเทศการสอนแต่ละครั้งเพื่อติดตามผลพัฒนาการสอนของนิสิต
  3. ตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติงานของนิสิต เช่น การลงเวลาปฏิบัติงาน การจัดทำแผนการสอน ปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับกำหนดการสอนของนิสิตเพื่อจัดทำแผนการสอนของนิสิต
  4. พบนิสิตเป็นกลุ่มและรายบุคคล เพื่อรับทราบปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานการสอนในชั้นเรียน และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหอย่างสม่ำเสมอ
  5. นิเทศและประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง และสังเกตการปฏิบัติงานทั่วไปของนิสิต พร้อมบันทึกพัฒนาการไว้ทุกครั้ง เพื่อนำมาสรุปประเมินผล

6. พบกับอาจารย์ที่เลี้ยง เพื่อให้การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต
ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

7. พบกับผู้บริหารโรงเรียน เพื่อทราบนโยบายของโรงเรียน และเสริมสร้าง
สัมพันธภาพอันดีตามโอกาสอันสมควร

8. เข้าร่วมประชุมนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนส่งนิสิตไปสถาบันการศึกษา
เข้าร่วมประชุมอภิปรายระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Conference) และเข้าร่วมสัมมนา
หลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

9. ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตตามระยะเวลาที่กำหนด
พร้อมทั้งสรุปประเมินผลส่งคณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์

10. เสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานประสบการณ์วิชาชีพต่อ
คณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2552) ได้อธิบายความหมายและ
กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศ
นิสิตในความรับผิดชอบ นับเป็นบุคลากรที่มีบทบาทใกล้ชิดกับนิสิตในการให้คำปรึกษา แนะนำ
และข้อเสนอแนะ ตลอดจนความช่วยเหลือต่างๆ แก่นิสิตได้มาก ยิ่งในหลักการที่ให้อาจารย์ผู้สอน
ภาคทฤษฎีเป็นผู้ติดตามผลและนิเทศนิสิตในการฝึกภาคปฏิบัติแล้ว อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลที่
มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการฝึกภาคปฏิบัติของนิสิต แต่ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของ
อาจารย์นิเทศก์เป็นสำคัญ การกำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์เป็นแนวกว้างๆ สำหรับถือเป็น
แนวปฏิบัติร่วมกันได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
บทบาทของอาจารย์นิเทศก์มีดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์
2. ร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ในการประสานงานกับทางโรงเรียนและครูที่เลี้ยง เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู

3. ร่วมมือกับครูที่เลี้ยงในการกำหนดงาน บทเรียน ขอบข่ายการปฏิบัติงานให้นิสิต
เตรียมการสอน เตรียมการปฏิบัติงาน

4. ตรวจสอบและให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการปฏิบัติงาน
5. นิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการฝึกปฏิบัติการสอน
6. อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาประเมินสมรรถภาพการสอน

7. อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนประเมินผลงานในหน้าที่ครูร่วมกับอาจารย์ที่เลี้ยง
8. ให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการฝึกปฏิบัติการสอนในกรณีที่มีปัญหา และให้

ข้อเสนอแนะในการฝึกปฏิบัติการสอนให้มีประสิทธิภาพ

Scott and Moore (1993) ได้กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการกระตุ้นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสถาบันการผลิตครู โดยมีบทบาทดังนี้

1. อธิบายให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจถึงบทบาทที่ได้รับมอบหมายและจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มหาวิทยาลัยกำหนด
2. ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอนตลอดระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552) กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ไว้ ดังนี้

1. นิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ และของสถาบันการปฏิบัติการสอนนั้นๆ
2. ตรวจสอบแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง เพื่อติดตามผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา
3. สังเกตการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน และบันทึกผลการนิเทศการปฏิบัติการสอนแต่ละครั้ง เพื่อติดตามผลการพัฒนาการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา
4. พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติการสอน และปัญหาอื่นๆ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหอย่างสม่ำเสมอ
5. แนะนำแหล่งความรู้ที่จะค้นคว้า แนะนำ หรือสาธิตวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา
6. เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน
7. ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน
8. สนับสนุนให้นักศึกษาช่วยทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะจัดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชน
9. ประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษา
10. ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์

11. ประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษา
12. ตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง ผู้ที่เกี่ยวข้อง และหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก/ ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก
13. ปรีกษาหารือกับครูพี่เลี้ยงเพื่อให้การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงกัน
14. พบกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรับทราบนโยบายของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีตามโอกาสอันสมควร
15. เข้าร่วมประชุมนิเทศ การสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน และการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน โดยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของกลุ่มสัมมนาวิชาเอก ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะศึกษาศาสตร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอน
16. สรุปปัญหาหรือข้อเสนอนำให้แก่คณะกรรมการดำเนินงานปฏิบัติการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ สรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทหลัก 4 ประการคือ

1. การนิเทศการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสังเกต-การสอน การสาธิตการสอน การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น
2. การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอน ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานครู และด้านการปฏิบัติตนในการประกอบวิชาชีพครู
3. การวัดและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
4. การประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการผลิตครู และโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถาบันการผลิตครูในการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

4.2 บทบาทในการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอน ถือเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ดังนี้

4.2.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

การทำความเข้าใจกับการนิเทศการสอน จำเป็นต้องทราบความหมายของการนิเทศการสอนเพื่อไปกำหนดแนวทางในการนิเทศการสอน ซึ่งการนิเทศการสอนมีความหมายดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2526) กล่าวว่า การนิเทศการสอน หมายถึง ความพยายามใดๆ ที่จะช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข สภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยวิธีจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ครูเพื่อให้ได้ปฏิบัติการกิจการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายยิ่งขึ้น

กิติมา ปรีดีดิลล (2532) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการสอน ไว้ว่า การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งที่น่าจะได้ทำการนิเทศ ได้แก่

1. เกี่ยวกับแผนการสอนและการปฏิบัติการสอน
2. เกี่ยวกับการควบคุมนักเรียนและระเบียบวินัยในห้องเรียน
3. เกี่ยวกับวิธีการสอน ใช้เทคนิควิธีเหมาะสมหรือไม่ มีการจัดกลุ่มนักเรียน

อย่างไร

4. การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อจูงใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้

เหมาะสมเพียงใด

5. การบันทึกและรายงานผลการเรียนมีความเหมาะสมเพียงใด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นคำประสมระหว่าง การนิเทศและการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน ก็คือ การนิเทศการสอนเป็นส่วนย่อย (Subset) ของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้นิเทศ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะช่วยเหลือครู ในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้สูงขึ้น

นิพนธ์ ไทยพานิช (2538) กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการสอน ไว้ว่า การนิเทศการสอน คือ กระบวนการ และความคิดรวบยอด (Concept) เพื่อที่จะปรับปรุงการสอนของครู เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงสุด

รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์ (2545) สรุปไว้ว่า การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ โดยมีเป้าหมายที่จะปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพด้านการเรียนของผู้เรียน

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) สรุปความหมายของการนิเทศการสอนว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งที่จะพัฒนาการสอนของครู โดยให้การช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง แก้ไขงานในด้านการสอน และงานในหน้าที่ในชั้นเรียนของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศการสอนและครูผู้สอน เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง

Glickman (1981) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นชุดย่อย (Subset) ของการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำหรับปรับปรุงงานและหน้าที่ในชั้นเรียนและกิจกรรมที่ดำเนินในโรงเรียน โดยกระทำหรือทำงานกับครูโดยตรง

Harris (1985) ได้กล่าวถึงการนิเทศการสอน ไว้ว่า สิ่งที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาได้กระทำต่อผู้ใหญ่และวัสดุสิ่งของ เพื่อที่จะรักษาไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อกระบวนการสอนที่กระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการสอน หมายถึง การนิเทศที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนางานด้านการสอนของครู อันจะส่งผลต่อคุณภาพด้านการเรียนของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศควรร่วมมือกัน

4.2.2 ความจำเป็นของการนิเทศการสอน

เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศการสอน นักวิชาการจึงได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2526) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้

1. หน้าที่ของครูผู้สอนเปลี่ยนไปจากเดิม ครูสมัยก่อนมีหน้าที่ไม่มากนัก เพราะผู้ปกครองในปัจจุบันยกภาระให้แก่ครูทั้งหมดครูจึงเป็นผู้ชี้แนะและทำหน้าที่หลายอย่าง
2. ช่วยให้ครูเข้าใจอย่างถ่องแท้ของวัตถุประสงค์ทางการศึกษา และวัตถุประสงค์ของการสอน

3. ช่วยสร้างให้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

4. ครูต้องมีความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ๆ เสมอ เพื่อเป็นความภูมิใจของครู อันจะส่งผลถึงการเรียนการสอน การนิเทศการสอนจะช่วยในเรื่องนี้ได้

5. ขนาดของโรงเรียนใหญ่ขึ้น มีครูมากขึ้น มีกิจกรรมและชั่วโมงการสอนมากขึ้น หน้าที่ในการนิเทศจึงมีมากขึ้น เช่น การปฐมนิเทศครูใหม่เพื่อประหยัดเวลาของครูใหม่ที่จะไปศึกษาด้วยตนเอง ครูบางคนไม่ถนัดสอนในบางวิชา การนิเทศการสอนจะช่วยให้มีหลักการ และมีความมั่นใจมากขึ้น เป็นต้น

6. เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียนการสอน
7. ช่วยลดภาระผู้สอน ทำให้มีเวลาดำเนินการ ทดลอง วิจัย หาวิธีการใหม่ๆ
8. ช่วยเสริมขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และรวมหมู่คณะให้เป็นทีมที่จะปฏิบัติงานร่วมด้วยสติปัญญาอันสูง เพื่อบรรลุจุดประสงค์เดียวกัน
9. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ถูกต้องกับความสามารถของครูแต่ละคนและมอบหมายงานนั้นให้ครูแต่ละคน ช่วยกันระดมความคิดให้ครูนั้นใช้ความสามารถของตนปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
10. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และช่วยครูวางแผนการสอนให้เหมาะสมและแก้ไข
11. ช่วยประเมินการสอนของครู

4.2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญหลายประการ นักวิชาการศึกษาจึงได้สรุปและได้นำเสนอไว้ ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2528) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ 6 ประการ โดยใช้อักษรย่อ OSMMAE ดังนี้

O – Objectives คือ การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการสอน

S – Subject Matter คือ การช่วยเหลือครูเลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน

M – Method คือ การช่วยเหลือครูให้รู้จักใช้วิธีสอน

M – Materials คือ การช่วยเหลือครูให้รู้จักการเลือกและปรับปรุงการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน

A – Activities คือ การช่วยเหลือครูให้รู้จักการเลือกและปรับปรุงวิธีการสอน
ใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรในการสอน

E – Evaluation คือ การช่วยเหลือครูให้รู้จักเลือกและปรับปรุงวิธีการประเมินผล
การเรียนการสอน

พนัส หันนาคินทร์ (2529) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญอันเดียวกัน คือ ปรับปรุง ส่งเสริม การเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น การนิเทศการสอน มิใช่การบังคับหรือจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือ ร่วมมือกันและกัน เพื่อปรับปรุง

การเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนั้น การนิเทศการสอนจึงตั้งอยู่บนรากฐานของการนิเทศการศึกษา และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

สมพงษ์ สิงหะพล (2530) กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ

1. พัฒนาสภาพการณ์สำหรับการเรียนการสอน ได้แก่
  - 1.1 ปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครู
  - 1.2 แก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน
  - 1.3 รักษา พิจารณา ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการสอน
  - 1.4 กำหนดเป้าหมายและโปรแกรมการเรียนการสอนของครู
  - 1.5 ประสานงานเกี่ยวกับการสอนของครูในโรงเรียน
2. ส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่ครู ได้แก่
  - 2.1 สร้างแรงจูงใจในการสอน
  - 2.2 ตรวจสอบและประเมินผลการสอน
  - 2.3 ให้ความคิดริเริ่มและแนวทางในการพัฒนาการสอน
  - 2.4 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางวิชาการและการบริหารในโรงเรียนให้

เป็นไปในทางบวก

3. พัฒนาความมั่งคั่งของนักเรียน ได้แก่
  - 3.1 แก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน
  - 3.2 ส่งเสริมการเรียนของนักเรียน
  - 3.3 พัฒนาการสอนของครู
  - 3.4 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนและการสอน

รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ (2532) กล่าวว่า การนิเทศการสอน มุ่งที่จะช่วยให้ครูทำการสอนตามหลักสูตร และให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้ผลผลิตคือ เยาวชนชายหญิงเป็นเยาวชนที่สมบูรณ์พร้อม มีความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตสมบูรณ์ มีความประพฤติดี ขณะเดียวกันการนิเทศการสอนจะช่วยเสริมสมรรถภาพผู้สอนให้เป็นผู้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้เกิดพัฒนาการทางการสอน อยู่เสมอ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า เป็นการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู
  - 1.1 การนิเทศการสอนช่วยให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน
  - 1.2 การนิเทศการสอนช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอน
  - 1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน
  - 2.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อคุณภาพของนักเรียน
  - 2.2 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน
3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน
4. เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดของนักการศึกษาสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการสอนของครูและส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เป็นต้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

4.2.4 วิธีการหรือกิจกรรมการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนสามารถใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการหรือกิจกรรมการนิเทศการสอน ดังนี้

- สมพงษ์ สิงหะพล (2530) ได้สรุปแนวคิดหลักของวิธีการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้
1. วิธีการนิเทศการสอนมีอยู่หลากหลายวิธีด้วยกัน ทั้งวิธีนิเทศแบบกลุ่มหรือแบบเป็นคณะ กับวิธีนิเทศเป็นรายบุคคล
  2. การสังเกตการสอนของครู เป็นวิธีการที่ต้องใช้อย่างเป็นระบบระเบียบที่ชัดเจน มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และทำให้ทราบสภาพที่เป็นจริงของการสอน
  3. การจัดสัณนิเทศการสอน เป็นวิธีการนิเทศการสอนที่ทำให้ครูได้เห็นวิธีการสอนที่ดี
  4. การพาครูไปดูงานการสอน ช่วยให้ครูพบเห็นการสอนที่แตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมของตนเอง

5. การจัดบริการเอกสารทางการสอน ช่วยส่งเสริมครูในการพัฒนาการสอน ด้วยตัวเองและลงทุนไม่มากนัก

6. การจัดศูนย์วิชาการทางการสอน เป็นวิธีการนิเทศการสอนที่ปรับปรุง ส่งเสริมครูทางการสอนได้ดี แต่ลงทุนสูง

7. การประชุมและพบปะครู ช่วยเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล ทางการนิเทศการสอนได้ดี

ซูซีย์ ประดับสุข (2538) กล่าวถึงกิจกรรมและเทคนิคการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้

1. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Classroom Observation) วิธีนี้ใช้มานานแล้ว และยังคงให้อยู่เสมอในการนิเทศเพื่อปรับปรุงการสอน โดยมีการอภิปรายร่วมกัน หลังจากการสังเกตการสอน

2. เทคนิคการนิเทศการสอนเชิงเน้นวัตถุประสงค์ (Goal Oriented Supervision) เป็นวิธีการของการนิเทศ ที่สามารถช่วยให้ผู้นิเทศและครูได้ทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ มีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงและชัดเจนที่จะปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู

3. การปรึกษาหารือ (The Conference or Interview) เป็นวิธีนิเทศโดยตรง กับครูแต่ละคน ซึ่งทำให้ผู้นิเทศการสอนสามารถติดตามผลการเยี่ยมเยียนครูได้

4. การเยี่ยมชั้นเรียน (Intervisiting) การเยี่ยมชั้นเรียนนั้นส่วนมากเป็น กิจกรรมเดียวที่ครูคนหนึ่งไปเยี่ยมชั้นครูอีกคนหนึ่ง การเยี่ยมชั้นเรียนแตกต่างจากการสาธิตคือ จะมีการเตรียมการน้อยกว่า ดังนั้นผู้สังเกตจึงสามารถเห็นสิ่งที่เป็จริงมากที่สุด

5. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip for Staff Personnel) การจัดทัศนศึกษาสำหรับครูก็คล้ายกับการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับเด็ก กรณีนี้ ครูจะต้องหารือกับผู้นิเทศการสอน วางแผนไปเยี่ยมสถานที่ต่างๆ ครูจะต้องศึกษาและประเมินผลแต่ละครั้งของการศึกษานอกสถานที่ การศึกษานอกสถานที่เป็นประสบการณ์ตรงให้แก่ครูมากที่สุด

6. การจัดป้ายนิเทศ (Supervisory Bulletins) การจัดป้ายนิเทศมีคุณค่ามากสำหรับโรงเรียนใหญ่ๆ จุดมุ่งหมายในการจัด เพื่อให้บุคลากรทราบถึงแผนงานและโครงการใหม่ๆ ตลอดจนวัสดุและอุปกรณ์ใหม่ๆ เพื่อให้ทุกคนได้ทราบว่ามิอะไรที่น่าสนใจขณะนั้น

7. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน หมายถึง การนัดหมายบุคลากรในโรงเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมาร่วมประชุมปรึกษาหารือ ชี้แจง สังเกตหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเตรียมการด้านต่างๆ และปรับความคิดเห็นของ

บุคลากรให้ได้ข้อสรุปในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งสามารถทำการสอนได้ทันทีในวันเปิดเรียน

8. การสนทนาทางวิชาการ หมายถึง การประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราวข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้นำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติงาน เทคนิควิธีการแก่คณะครูในโรงเรียนและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

ราชินี ชาวพระไพร (2539) ได้สรุปไว้ว่า การนิเทศการสอนสามารถใช้เทคนิคได้หลายวิธี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและสถานการณ์อันเหมาะสมในการที่จะนำไปใช้เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของสิ่งที่ต้องการ โดยแบ่งเทคนิควิธีที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศการสอนในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ไว้ดังนี้

1. เทคนิควิธีที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศการสอนในห้องเรียน
  - 1.1 การสังเกตการสอน
  - 1.2 การเยี่ยมชั้นเรียน
  - 1.3 การทดลองในห้องเรียน
  - 1.4 การสาธิตการสอน
2. เทคนิควิธีที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศการสอนนอกห้องเรียน
  - 1.1 การปรึกษาหารือ
  - 1.2 การประชุมอภิปราย
  - 1.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
  - 1.4 การศึกษานอกสถานที่
  - 1.5 ห้องสมุดเฉพาะสำหรับครู
  - 1.6 ป้ายนิเทศและนิทรรศการการนิเทศ

สรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศการสอน หมายถึง กิจกรรมการนิเทศที่มีจุดประสงค์เฉพาะเพื่อพัฒนาการสอนและส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการของครู เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เช่น การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การสาธิตการสอน การศึกษาดูงาน การบริการเอกสารการสอน การประชุมปรึกษาหารือ การเยี่ยมชั้นเรียน การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ การเลือกกิจกรรมการนิเทศการสอน ผู้นิเทศควรที่จะเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย ผลกระทบของประสบการณ์และขนาดของกลุ่ม

4.2.5 การสาธิตการสอน

การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมการนิเทศการสอนที่ช่วยสร้างประสบการณ์ตรงในการพัฒนาวิชาชีพครูได้คืออีกวิธีหนึ่ง เพราะครูได้ดู ได้เห็นการสอนที่เป็นกระบวนการโดยครบถ้วน และมีโอกาสที่จะซักถามข้อสงสัยได้ทันทีภายหลังจากการสอน ดังนั้นการสาธิตการสอนจึงเป็นบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ในการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสาธิต (Demonstrating) เป็นหนึ่งใน 23 กิจกรรมการนิเทศ ที่มุ่งให้ความรู้แก่ผู้อื่น โดยทำให้เห็นกระบวนการและวิธีดำเนินการ (Harris, 1985)

ลำดวน เรือนริน (2532) กล่าวว่า การสาธิตการสอนเป็นการนิเทศแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ถ้าสาธิตการสอนให้ครูหลายๆ คนดู เป็นการนิเทศแบบกลุ่ม แต่ถ้าแสดงวิธีสอนที่ดีเป็นรายบุคคลให้ครูคนหนึ่งดูตามคำขอร้องก็เป็นการนิเทศแบบรายบุคคล การสาธิตการสอนที่ดีจะต้องเตรียมการอย่างรอบคอบและมีความมุ่งหมายที่แน่นอนให้โอกาสครูได้เห็นวิธีการสอนใหม่ๆ ครูที่สังเกตการสอนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสาธิตก่อนมีการจัดบันทึกอย่างระมัดระวัง มีการอภิปรายการสอนร่วมกับครูอื่นๆ และผู้สาธิตภายหลังจากสาธิตแล้ว

ข้อจำกัดของการสาธิตการสอน มีดังนี้

1. การพัฒนาการสอนต้องใช้เวลาในการสาธิตนาน
2. ผู้นิเทศการสอนบางคนไม่สามารถสาธิตการสอนที่ดีได้
3. ครูที่สอนดีหลายคนอาจไม่ชอบแสดงการสอน หรือช่วยผู้นิเทศการสอนทำการสาธิตการสอน

สมพงษ์ สิงหะพล (2530) กล่าวว่า ผู้สาธิตการสอนควรคำนึงถึงประเด็น ดังนี้

1. ควรได้มีการเตรียมการสาธิตการสอนเป็นอย่างดีและมีเวลาในการเตรียมตัวอย่างเพียงพอ เพราะการสาธิตการสอนเป็นการเสนอวิธีสอนที่ดีและเป็นแบบอย่างให้ผู้สังเกตควรจัดการสาธิตการสอนเมื่อมีความมั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จและประสพผลดี โดยเตรียมการสาธิตการสอนควรดำเนินการดังนี้

- 1.1 เตรียมวันและเวลาที่จะสอน
- 1.2 เตรียมวิชาที่จะสอน
- 1.3 เตรียมเรื่องหรือเนื้อหาที่จะสอน
- 1.4 เตรียมความมุ่งหมายในการสอนบทเรียนนั้นๆ
- 1.5 เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.6 เตรียมการวัดและประเมินผล

2. ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการสาธิตให้ผู้สังเกตได้ทราบว่าการให้ทราบหรือเห็นสิ่งที่ถูกต้องในการสอนว่ามีการดำเนินการกันอย่างไร ไม่ใช่การจับผิดในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เป็นประโยชน์ ไม่มีการสาธิตการสอนของผู้ใดที่จะไม่มีข้อบกพร่องเลย ผู้สาธิตการสอนพึงสร้างความเข้าใจในข้อนี้แก่ผู้สังเกตโดยชัดเจนเสียก่อน โดยจุดมุ่งหมายของการสาธิตการสอน มีดังนี้

2.1 ให้ครูได้เห็นแบบอย่างการสอนที่ดีและถูกต้อง ทำให้ครูมีความมั่นใจเพิ่มขึ้นและสามารถดำเนินการสอนของตนเองได้ เพราะได้เห็นการสอนที่เป็นจริงมาแล้วว่า การสอนโดยวิธีนั้นๆ จะต้องดำเนินการอย่างไร

2.2 ให้ครูได้เห็นและเข้าใจวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่จำเป็นต่อการสอนหรือที่เหมาะสมกับการสอน

2.3 ให้ครูได้เห็นและติดตามนวัตกรรมการสอน ที่มีการคิดค้นและพัฒนา กันอยู่เสมอในวิชาชีพการสอน

3. ผู้สังเกตการสอนจะต้องให้ความร่วมมือแก่ผู้สาธิตการสอนไม่รบกวน การสาธิตการสอนด้วยอาการต่างๆ เพราะจะเป็นการหันเหความสนใจของเด็กในชั้นไปอยู่ที่จุดสนใจดังกล่าว ถ้าจะให้ดีและถูกต้องแล้ว ควรจะจัดผู้สังเกตการสอนให้นั่งอยู่อีกห้องหนึ่งต่างหาก ผู้สาธิตและนักเรียนจะได้มองไม่เห็นผู้สังเกต

4. ควรมีการประชุมระหว่างผู้สาธิตการสอนและผู้สังเกตหลังการสาธิตเสร็จสิ้นแล้วทุกครั้งเพื่อ

4.1 ให้ผู้สาธิตชี้แจงเกี่ยวกับการสาธิตการสอนเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้สังเกตได้เข้าใจยิ่งขึ้น

4.2 ให้ผู้สาธิตตอบข้อสงสัยของผู้สังเกต

4.3 อภิปรายการนำวิธีการที่สาธิตไปใช้ว่าจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด หรือมีข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

5. ควรมีการประเมินผลการสาธิตการสอน ให้ผู้สังเกตการสอนได้ประเมินผลหลังการสาธิตการสอนในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้ว่าเหมาะสมเพียงไร

5.1 จุดมุ่งหมายของบทเรียนที่วางเอาไว้

5.2 การดำเนินการสอนของผู้สาธิต หรือวิธีสอนของผู้สาธิต

5.3 กิจกรรมการเรียนการสอนของบทเรียน

5.4 สื่อการเรียนการสอนและวิธีการใช้

5.5 วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน

5.6 เวลาที่ใช้ในการสาธิตการสอน

5.7 การเฝ้าและเสริมกำลังใจผู้เรียน

5.8 การยกตัวอย่าง

5.9 การใช้คำถามให้คิด

5.10 การอธิบายและการเล่าเรื่อง

สรุปได้ว่า การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมการนิเทศการสอนที่ช่วยสร้างประสบการณ์ตรงให้กับครู โดยสามารถสาธิตการสอนได้ทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ทั้งนี้ ผู้สาธิตการสอนควรมีการเตรียมการเป็นอย่างดี ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการสาธิตการสอน ประชุมกับผู้ที่จะสังเกตการสอนทั้งก่อนและหลังการสาธิตการสอน และควรมีการประเมินผลการสาธิตการสอน

4.2.6 การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้

บทบาทอีกประการหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติ การสอน คือ การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) ได้ให้ความหมายของแผนการสอน (Lesson Plan) หรือแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง ผลของการเตรียมการอย่างเป็นรูปธรรมของการแปลงหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญ มีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเห็นภาพรวมและขั้นตอนของการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นิเทศ หรือบริหารการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

นอกจากนั้นยังกล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิค วิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอน มาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียน การสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้
ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ

4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียน และการวัดและประเมินผลที่จะ
เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอ
เป็นผลงานทางวิชาการได้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2552) กล่าวว่า การเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเตรียมบทเรียนซึ่งเป็นหน้าที่ของนักศึกษา และเป็นสิ่งสำคัญที่จะ
ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนจริง

ในชั้นเรียน

2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเตรียมวัสดุการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกหัดและ

กิจกรรม

3. เพื่อเป็นบันทึกของนักศึกษาปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับงานวิชาการ

4. เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

นอกจากนั้น ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ว่า

1. ช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน

2. ช่วยให้นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประสบการณ์ให้

เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ปรากฏในจุดประสงค์ ทำให้เห็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น

3. ช่วยให้นักศึกษาสามารถวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ได้ตรงตาม
จุดประสงค์ของการปฏิบัติการสอน และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างแจ่มชัด ช่วยให้ผู้บริหาร
และอาจารย์นิเทศก์ ติดตามผลการนิเทศได้ด้วยดี

4. เป็นหลักฐานเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนที่นักศึกษาได้
ปฏิบัติการสอน ทำให้ผู้อื่นที่จะมาทำการปฏิบัติการสอนแทนสามารถปฏิบัติตามได้

รุจิรี ภูสาระ (2545) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของแผนการจัดการเรียนรู้
ไว้ดังนี้

1. สาระสำคัญ

2. จุดประสงค์ปลายทาง/ จุดประสงค์นำทาง

3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. การวัดและการประเมินผล

จิรภัทร แก้วภู (2547) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนที่นำทางในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยส่วนย่อยๆ ที่ผูกโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ 12 รายการ ดังนี้

1. เวลาที่ใช้สอน
2. กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. สาระการเรียนรู้
7. สื่อการเรียนรู้
8. การวัดผลประเมินผล
9. ใบความรู้
10. ใบงาน/ แบบฝึกหัดทดสอบ
11. กิจกรรมเสนอแนะ
12. เครื่องวัดผลประเมินผล

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดได้มาพิจารณาจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้
2. ตั้งชื่อแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของแผนนั้นๆ
3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น และช่วงชั้นของหลักสูตรให้ชัดเจน
4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องและครอบคลุมกับมาตรฐานการเรียนรู้รายปี/ ภาค ที่กำหนดไว้ แล้วลงมือเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา
5. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้วตามข้อ 4
6. วิเคราะห์รายละเอียดของสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้
7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของมวลงเนื้อหานั้นๆ

8. เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และสภาพของผู้เรียน

9. เลือกสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผน

10. กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

11. กำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล

สรุปได้ว่า การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอน เพราะแผนการจัดการเรียนรู้คือรูปธรรมของการเตรียมการในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ดังนั้น การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับครูใหม่ โดยองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระสำคัญ จุดประสงค์-การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

4.2.7 การนิเทศแบบคลินิก

การนิเทศแบบคลินิก เป็นเทคนิคหนึ่งในการนิเทศการสอน ที่ใช้การสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญของกระบวนการนิเทศแบบคลินิก มีนักการศึกษา กล่าวถึงการนิเทศแบบคลินิก สรุปดังนี้

นิพนธ์ ไทยพานิช (2538) กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิก จะต้องมีความสัมพันธ์โดยตรง (Face – to – Face Relationship) นอกจากนั้น ยังกล่าวถึงลักษณะสำคัญของการนิเทศการสอนแบบคลินิก ไว้ดังนี้

1. การนิเทศแบบคลินิก เป็นเทคโนโลยีสำหรับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

2. การนิเทศแบบคลินิก เป็นการดำเนินงานที่มีการวางแผนและจัดให้มีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

3. การนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศที่ยึดจุดประสงค์เป็นหลักสำคัญ และประสานความต้องการในการพัฒนาความเจริญงอกงามของครู นักเรียน และโรงเรียน

4. การนิเทศแบบคลินิก ยึดสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกันระหว่างครู และผู้นิเทศ

5. การนิเทศแบบคลินิก ต้องการความเชื่อมั่นและความจริงใจต่อกัน ซึ่งจะแสดงออกด้วยความเข้าใจกัน ให้การสนับสนุนกัน และอุทิศตนเองในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

6. การนิเทศแบบคลินิก มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ แต่ขณะเดียวกันก็สามารถยืดหยุ่นได้ และมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์อย่างต่อเนื่องเสมอ

7. การนิเทศแบบคลินิก เป็นการสร้างหรือแสวงหาแนวทางในการเชื่อมโยงกระชับระหว่างการวางแผนการสอนในอุดมคติ (Ideal Planning) และพฤติกรรมกรรมการสอนจริง (Actual teaching)

8. การนิเทศแบบคลินิก ถือว่าผู้นิเทศต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมากกว่าครู

9. การนิเทศแบบคลินิก ถือว่าผู้นิเทศต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี
ซูซีย์ ประดับสุข (2538) กล่าวว่า จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศตั้งแต่ปี 1985 เป็นต้นมา พบว่า เทคนิคการนิเทศการสอนในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งจากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสอนและทัศนคติของครูต่อการนิเทศจะเห็นได้ว่าครูที่ได้รับการนิเทศแบบคลินิกมีพฤติกรรมกรรมการสอนที่ดีกว่าและมีทัศนคติต่อการนิเทศดีกว่าครูที่ได้รับการนิเทศแบบปกติ

Goldhammer (1983) ได้เสนอรูปแบบในการนิเทศแบบคลินิก โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน (Pre-Observation Conference) เป็นพื้นฐานของความเข้าใจและตกลงร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

2. การสังเกตการสอน (Observation) ผู้นิเทศจะดำเนินการสังเกตการสอนจริงของครู

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุมนิเทศ (Analysis and Strategy) คือการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมกรรมการสอนให้เป็นหมวดหมู่เป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ครูและผู้นิเทศจะร่วมกันคิดและวางแผนขั้นตอนของการประชุมนิเทศ

4. การประชุมนิเทศ (Supervision Conference) เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอนของครู

5. การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์เทศ (Post-conference Analysis) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูและผู้สังเกตได้ปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นในขั้นตอนที่หนึ่ง

Cogan (1973) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้สังเกต (Establishing the Teacher Supervisor Relationship)
2. การวางแผนร่วมกันกับครู (Planning with the Teacher)
3. การวางแผนยุทธวิธีในการสังเกตการสอน (Planning the Strategy of Observation)
4. การสังเกตการสอน (Observing Instruction)
5. การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน (Analyzing the Teaching - Learning Process)
6. การวางแผนยุทธวิธีในการประชุมนิเทศ (Planning the Strategy of the Conference)
7. การประชุมนิเทศ (The Conference)
8. การวางแผนการสอนต่อเนือง (Renewed Planning)

Acheson and Gall (1987) ได้เสนอรูปแบบของการนิเทศแบบคลินิกไว้อย่างกะทัดรัดและชัดเจน โดยให้ความคิดเห็นไว้ว่า วิธีการนิเทศแบบคลินิคนั้นหมายถึงกระบวนการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการตามขั้นตอนการนิเทศ ซึ่งนำเสนอไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมปรึกษาหารือกัน (Planning Conference)
2. การสังเกตการสอน (Classroom Observation)
3. การประชุมให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback Conference)

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบคลินิก เป็นเทคนิคของการนิเทศการสอนที่มุ่งเน้นให้เกิดการปรับปรุงพฤติกรรมการณ์สอนของครูและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ การนิเทศแบบคลินิคมักมีการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ สรุปขั้นตอนที่สำคัญได้ 3 ขั้นตอน คือ การประชุมก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอน และการประชุมหลังการสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับ

4.2.8 การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในการพัฒนาการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน เนื่องจากการสังเกตการสอนมิใช่เป็นเพียงกิจกรรมของการเยี่ยมชม หรือใช้เป็นเครื่องมือในการวัด ตรวจสอบและแจ้งผลย้อนกลับให้ครูทราบเท่านั้น แต่การสังเกตการสอนจะต้องใช้กระบวนการที่เป็นระบบ โดย Harris (1985) ได้กล่าวไว้ว่า การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in Classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดบกพร่องของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนาบุคลากร โดยมีกระบวนการ ดังนี้

กระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

การสังเกตการสอนจำเป็นต้องดำเนินการตามกระบวนการที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งในขั้นการเตรียมการ ขั้นสังเกตการสอนในชั้นเรียนและขั้นกิจกรรมหลังการสังเกตการสอน โดยมีกิจกรรมต่างๆ ตามกระบวนการ ดังนี้

สมพงษ์ สิงหะพล (2530) ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการในการสังเกตการสอนที่เป็นระบบ ดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน ควรดำเนินการดังนี้
  - 1.1 ตั้งเป้าหมายการสังเกตการสอนให้ชัดเจนว่า จะสังเกตอะไร สังเกตไปทำไม การตั้งเป้าหมายควรเป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้สังเกตจะเป็นการดีที่สุด
  - 1.2 ระบุเวลาการสังเกตการสอนให้ชัดเจนและแน่นอนว่าจะสังเกตการสอนในวันใด เวลาใด ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีโอกาสเตรียมตัว
  - 1.3 เลือกเครื่องมือที่จะนำไปใช้สังเกตการสอนตามเป้าหมายที่วางไว้
  - 1.4 เตรียมหรือทดลองเครื่องมือที่จะใช้ให้พร้อมก่อนที่จะนำเครื่องมือชนิดใดชนิดหนึ่งไปใช้สังเกตการสอนของครู ผู้สังเกตควรมีทดลองใช้ให้เกิดความชำนาญเสียก่อน
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน
  - 2.1 ผู้สังเกตการสอน ควรไปถึงชั้นเรียนที่จะสังเกตการสอนก่อนเวลาประมาณ 5-10 นาที เพื่อการเตรียมตัวหรืออาจจะมีโอกาสพูดคุยกับครูเป็นการส่วนตัว
  - 2.2 เข้าชั้นเรียนก่อนเวลาประมาณ 3-5 นาที เพื่อไม่ให้เป็นจุดสนใจของเด็ก

2.3 เลือกที่นั่งหลังชั้นเรียน ในจุดที่มองเห็นพฤติกรรมการเรียนการสอน
ของบทเรียนได้อย่างทั่วถึง

2.4 ไม่ควรพูดคุยหรือกระทำการใดๆ ที่จะเป็นการขัดจังหวะหรือเป็นที่
สนใจของเด็ก

2.5 ไม่ขัดจังหวะการสอนของครู ไม่ว่าครูจะดำเนินการสอนหรือดำเนิน
กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรก็ตาม

2.6 บันทึกการสังเกตการสอนโดยละเอียดตามเครื่องมือการสังเกตที่
เตรียมไว้ ต้องบันทึกตลอดเวลาการสอนของครู จะละเว้นไว้บันทึกภายหลังไม่ได้

3. กิจกรรมหลังการสังเกตการสอน

3.1 บันทึกข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการให้ครบสมบูรณ์ เพราะในช่วงระยะ
การสังเกตการสอนอาจไม่มีโอกาสบันทึก หรือยังมีข้อมูลอื่นๆ อีก ที่ต้องการก็ควรบันทึกให้เสร็จ

3.2 พบปะสนทนากับครู เพื่อแสดงความขอบคุณ ชักถามข้อสงสัยต่างๆ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเพื่อหาจุดเด่นจุดด้อย
จุดบกพร่องของครู

3.4 รวบรวมข้อมูลจากส่วนอื่นๆ อีก เช่น จากแผนการสอนของครู
ผลการเรียนของนักเรียน หรืออื่นๆ

3.5 แจกข้อบกพร่อง ข้อดี ข้อด้อย ให้ครูผู้สอนทราบ พร้อมทั้งแนวทางใน
การแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

3.6 ร่วมมือในการวางแผนปรับปรุงและแก้ไขการสอนของครูร่วมกัน
ระหว่างครูและผู้สังเกต

ซูซีย์ ประดับสุข (2538) ได้กล่าวถึง หลักควรระลึกถึงสำหรับผู้ที่จะสังเกต-
การสอนไว้หลายประการ ได้แก่

1. รู้ล่วงหน้าว่าครูสอนหรือทำอะไร แล้วศึกษาบทเรียน อุปกรณ์การสอนที่
ใช้ล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน

2. เตรียมศึกษาวิธีการสอนใหม่ๆ ในเรื่องที่จะดำเนินการอยู่นั้น บางทีอาจจะ
ต้องใช้เวลา 2 ถึง 5 วัน ในการที่ผู้สังเกตการสอนจะเข้าใจว่าครูกับนักเรียน กำลังทำอะไรและ
การเรียนการสอนเป็นอย่างไร

3. ควรเตรียมการเยี่ยมชั้นเรียนล่วงหน้า เมื่อได้รับเชิญหรือจัดการไปเยี่ยมชั้นเรียนเองตามตารางนิเทศที่กำหนดไว้ พร้อมกำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตให้แน่นอน

4. มีการทำบันทึกการสังเกตอย่างที่เป็นจริง ว่าครูและนักเรียนทำอะไรกันบ้าง กระตุ้นให้ครูบันทึกการสอนไว้เพื่อนำมาวิเคราะห์

5. ควรมีการอภิปรายร่วมกับครู ร่วมกันวิเคราะห์การสอนโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่กำหนดไว้

6. ไม่มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการสอน จนกว่าจะได้วิเคราะห์การสังเกตร่วมกับครู และครูต้องทราบข้อเสนอแนะ

กล่าวโดยสรุป กระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทั้งก่อนการสังเกตการสอน ระหว่างการสังเกตการสอน และหลังการสังเกตการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทและเครื่องมือสังเกตการสอนในชั้นเรียน

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและเครื่องมือสังเกตการสอนในชั้น จะทำให้ผู้นิเทศสามารถเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่กำหนดไว้ โดยนักการศึกษาได้แบ่งประเภทของการสังเกตการสอนและกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอนแต่ละประเภท ไว้ดังนี้

Glickman and Others (2004) ได้แบ่งประเภทของการสังเกตการสอนไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การสังเกตการสอนเชิงปริมาณ (Quantitative Observation) เป็นวิธีการวัดเหตุการณ์ต่างๆ พฤติกรรมที่ปฏิบัติหรือปรากฏในชั้นเรียน ซึ่งความหมายและประเภทของเหตุการณ์และพฤติกรรมเหล่านั้น ต้องจำแนกกลุ่มได้อย่างชัดเจน โดยข้อมูลที่ได้จากการบันทึกสามารถนำมาจัดกระทำทางสถิติได้ หรือนำมาคำนวณค่าต่างๆ ได้ โดยอาจวัดเป็นจำนวนครั้งหรือความถี่ของเหตุการณ์และพฤติกรรมต่างๆ ที่ปรากฏในชั้นเรียน ในช่วงเวลาที่กำหนด

2. การสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ (Qualitative Observation) เป็นการสังเกตเหตุการณ์และพฤติกรรมต่างๆ ตลอดจนสภาพทางกายภาพในชั้นเรียน เช่น การจัดห้องเรียน การจัดเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

วัชรา เล่าเรียนดี (2550) ได้กล่าวถึงเครื่องมือสังเกตการสอนเชิงปริมาณและวิธีสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ ไว้ดังนี้

1. เครื่องมือสังเกตการสอนเชิงปริมาณ
  - 1.1 เครื่องมือสังเกตการสอนแบบนับจำนวนความถี่ของพฤติกรรมและเหตุการณ์ในชั้นเรียน (Categorical Frequency Instrument)
  - 1.2 เครื่องมือสังเกตการสอนแบบระบุพฤติกรรมบ่งชี้ตามกระบวนการสอนแบบต่างๆ (Performance Indicator Instrument)
  - 1.3 เครื่องมือสังเกตการสอนโดยใช้แผนผังที่นั่ง (Seating Chart Observation Recording: SCOR)
  - 1.4 เครื่องมือสังเกตการสอนแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
  - 1.5 เครื่องมือสังเกตการสอน ปฏิสัมพันธ์ทางวาทะระหว่างครูกับนักเรียนของแฟลนเดอร์ (Flander's Interaction Analysis Instrument)
2. วิธีสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ
  - 2.1 การสังเกตและบันทึกแบบพรรณนาความ แบบไม่มีส่วนร่วม (Detached Open-ended Observation)
  - 2.2 การสังเกตและบันทึกแบบพรรณนาความ แบบมีส่วนร่วม (Participant Open-ended Observation)
  - 2.3 การสังเกตและจดบันทึกคำพูด (Verbatim Recording)
  - 2.4 การสังเกตและจดบันทึกคำพูดเฉพาะอย่าง (Selective Verbatim Recording)
  - 2.5 การสังเกตและบันทึกแบบสั้นๆ (Anecdotal Record)
  - 2.6 การสังเกตและบันทึกตามประเด็นคำถาม (Focused Questionnaire Observation)
  - 2.7 การสังเกตและบันทึกโดยการวิจารณ์การศึกษา (Educational Criticism)
  - 2.8 การทำ Journal Writing โดยการทำบันทึกรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนของตนเองทำบทเรียน หรือแต่ละครั้ง เช่น อาจจะทำบันทึกการปรับปรุงแก้ไข ปัญหา และจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

สรุปได้ว่า การสังเกตการสอน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การสังเกตการสอนเชิงปริมาณและการสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ ผู้นิเทศควรเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการสังเกตการสอนในแต่ละประเภทตามวัตถุประสงค์ของการสังเกตการสอนในแต่ละครั้ง โดยเครื่องมือสังเกตการสอนเชิงปริมาณ จะสามารถจำแนกกลุ่มของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างชัดเจน และข้อมูลที่ได้จากการบันทึกสามารถนำมาจัดกระทำทางสถิติได้ ในขณะที่เครื่องมือสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ จะใช้ในการสังเกตเหตุการณ์และพฤติกรรมต่างๆ ตลอดจนสภาพทางกายภาพในชั้นเรียน

4.3 บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปัญหาอื่นๆ พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหอย่างสม่ำเสมอ อาจารย์นิเทศก์จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย รูปแบบและกระบวนการให้คำปรึกษา ดังนี้

4.3.1 ความหมายของการให้คำปรึกษา

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงาน สรุปได้ดังนี้

ประไพศรี บุรณางกูร และคณะ (2539 อ้างถึงใน สุนารี เนาว์สุข, 2543) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่อาศัยสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้ขอคำปรึกษาด้วยการสื่อสารสองทางจนเกิดความร่วมมือ โดยผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือด้วยการใช้คุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษาและทักษะต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้ขอคำปรึกษาใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเข้าใจ สามารถค้นหาปัญหาที่แท้จริง สาเหตุของปัญหา ความต้องการ ตลอดจนสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จนปรับตัวให้ดีขึ้นได้ด้วยตนเอง

ลัดดา เหลืองศศิพงษ์ (2546) สรุปไว้ว่า การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นผู้มีความรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดีกับผู้ขอคำปรึกษา ซึ่งต้องการความช่วยเหลือเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาร่วมกัน

ภิญญาพัชญ์ กาวินคำ (2549) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นการทำงานที่พบเห็นอยู่เสมอในสถานศึกษา เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นครู อาจารย์ นักเรียน นิสิต นักศึกษา นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม วิทยากร หรือแม้แต่ผู้จัดการและบุคคลอื่นอีกมากมาย ในการให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน

เตรียมการ ดำเนินการผลิตและประเมิน ในเรื่องเกี่ยวกับระบบการสอน ระบบการฝึกอบรม รูปแบบพฤติกรรมครูและนักเรียนที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ วิธีการสอนและเทคนิคเลือกย่อยต่างๆ สื่อการสอนประเภทต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การประเมินการศึกษา

Lippitt & Lippitt (1978 อ้างถึงใน ลัดดา เหลืองศศิพงษ์, 2546) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นการปฏิสัมพันธ์สองทาง เป็นกระบวนการในการค้นหา การให้ และการรับความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษามีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือบุคคล กลุ่ม องค์กร หรือระบบที่ใหญ่กว่า ในการระดมปัจจัยต่างๆ ทั้งจากแหล่งทรัพยากรภายในและภายนอก เผชิญหน้ากับปัญหาและเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้นจากความพยายาม

จากความหมายของนักการศึกษา สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอคำปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาต้องมีความรู้ทักษะ เทคนิค และเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขอคำปรึกษาในด้านต่างๆ

4.3.2 รูปแบบการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษามีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของแต่ละรูปแบบ เพื่อการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้งจะได้ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้รับคำปรึกษาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยรูปแบบการให้คำปรึกษา กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2532) กล่าวถึงรูปแบบของการให้คำปรึกษา ไว้ 3 ลักษณะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. The Product Model เป็นรูปแบบที่พบมากที่สุด ผลผลิตที่ได้อยู่ในรูปสื่อชนิดต่างๆ เช่น โปสเตอร์ ภาพถ่าย สไลด์ เป็นต้น ผู้ขอคำปรึกษาเปรียบเสมือนผู้ซื้อที่ต้องการสินค้า (สื่อหรือข้อมูล) อย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการของตน โดยจะสั่งซื้อสินค้าจากผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเปรียบเสมือนผู้ขายหรือผู้ผลิต

2. The Prescription Model ความสัมพันธ์ของผู้ขอคำปรึกษากับผู้ให้คำปรึกษาเปรียบเสมือนความสัมพันธ์ของแพทย์กับผู้ป่วย ผู้ป่วยนั้นมีอาการเจ็บป่วยหรือรู้สึกว่าคุณเองป่วยแต่ไม่ทราบสาเหตุและวิธีแก้ไข จึงมาขอคำปรึกษาจากแพทย์ แพทย์ทำการวิเคราะห์ที่มาของอาการเจ็บป่วยแล้วบอกวิธีแก้ไขไป เป็นหน้าที่ของผู้ป่วยที่จะนำวิธีการนั้นไปปฏิบัติด้วยตนเอง หากยังไม่หายก็อาจกลับไปหาแพทย์อีกครั้ง เช่น อาจารย์ท่านหนึ่งพบว่าเมื่อฉายภาพยนตร์

ให้นักเรียนดูได้เพียง 5 นาที นักเรียนก็หมดความสนใจและเริ่มคุยกัน เมื่อผู้ให้คำปรึกษาซักถามและวิเคราะห์ถึงปัญหา พบว่าเกิดจากการฉายภาพยนตร์ในห้องที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ ทำให้นักเรียนรู้สึกร้อนและอึดอัดจนหมดความสนใจในภาพยนตร์ ที่ปรึกษาอาจแนะนำให้เปลี่ยนห้องฉายเสียใหม่โดยแนะนำห้องที่เหมาะสมให้ เมื่ออาจารย์ได้คำแนะนำแล้ว ครั้งต่อไปก็จะฉายภาพยนตร์ในห้องที่เหมาะสมนั้น เป็นต้น

3. The Collaboration Model ผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอคำปรึกษาที่ทำงานกันตามรูปแบบนี้ ต้องทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนเสร็จภารกิจ ทุกขั้นตอนของการทำงานจะต้องมีการตกลงใจ เห็นชอบร่วมกัน ผู้ขอคำปรึกษายังคงเป็นผู้นำปัญหา หรือสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหามาพบผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งทั้งผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอคำปรึกษาจะร่วมกันพิจารณาว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ ถ้าพบว่าใช่ก็จะช่วยกันคิดวิธีแก้ปัญห ช่วยกันลงมือแก้ปัญหาลงมือติดตามผลการแก้ปัญหา

4.3.3 กระบวนการให้คำปรึกษา

การทำความเข้าใจกับกระบวนการให้คำปรึกษา จะทำให้อาจารย์นิเทศก์ใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนตามขั้นตอนที่เหมาะสม โดยกระบวนการให้คำปรึกษา มีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

อูษณีย์ เย็นสบาย (2533) กล่าวถึงกระบวนการให้คำปรึกษาอย่างมีระบบ (Systematic Counseling) ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างความพร้อมในตัวผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) ในขั้นนี้จุดสนใจจะอยู่ที่การเตรียมความพร้อมของผู้ให้คำปรึกษา ประกอบด้วยคุณสมบัติทั้งทางด้านการศึกษาและประสบการณ์ ทางด้านอารมณ์ การเตรียมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้มารับคำปรึกษา
2. ขั้นพิจารณากระบวนการที่ผู้มารับคำปรึกษามารับบริการ (Process Client Referral) การที่ผู้มารับคำปรึกษามารับบริการอาจพิจารณาได้ 3 ลักษณะ คือ
  - 2.1 ผู้มารับคำปรึกษาตนเอง
  - 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้สังเกตหรือขอพบ
  - 2.3 บุคคลอื่นๆ ให้มาพบ เช่น ผู้ปกครอง ครู ฯลฯ
3. ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ (Prepare for Interview) ขั้นนี้จะเป็นการเตรียมการเพื่อเก็บข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับผู้ขอคำปรึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษา

4. สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีในการให้คำปรึกษา (Explain Counseling Relationship) ในขั้นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะสร้างความสัมพันธ์อันถูกต้องในกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ผู้มารับคำปรึกษา

5. สร้างรูปแบบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้มารับคำปรึกษา (Construct Model of Client Concerns) ในขั้นนี้จะพยายามให้ผู้มารับคำปรึกษาระบายสิ่งต่างๆ ในตัวเขาออกมาให้มากที่สุด ในลักษณะที่เขาคิดว่าเป็นปัญหาสำหรับตัวเขา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพยายามตรวจสอบสิ่งต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง

6. ตกลงเป้าหมายและจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Decide Goals and Objective) ในขั้นนี้บุคคลทั้งสองฝ่ายจะตกลงเกี่ยวกับการมีจุดหมายหรือหาคำตอบของปัญหาร่วมกัน ขั้นตอนนี้จะดำเนินต่อไปก็ต่อเมื่อผู้มารับคำปรึกษาตัดสินใจที่จะหาเป้าหมายที่เหมาะสมสำหรับปัญหาของเขา แต่ขั้นตอนนี้อาจเป็นข้อยุติของการให้คำปรึกษาก็ได้ ถ้าเป็นในกรณีที่ผู้มารับคำปรึกษาต้องการเพียงให้คนรับฟังเกี่ยวกับปัญหาของเขา

7. ปฏิบัติการในงานที่เตรียมไว้ (Conduct Task Operations) ขั้นนี้เป็นขั้นลงมือปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่ผู้มารับคำปรึกษาต้องการ เป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยเวลานาน และมีความยากลำบากมากกว่าขั้นตอนอื่นๆ ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และเทคนิควิธีการต่างๆ ของผู้ให้คำปรึกษาค่อนข้างมาก มีการวางแผนร่วมกัน มีการตัดสินใจ ในการหาแนวปฏิบัติ ซึ่งในกรณีนี้รวมไปถึงการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นบางประการในการปฏิบัติ ให้แก่ผู้มารับคำปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการกิจของเขาได้ดีขึ้น

8. ขั้นประเมินผลการกระทำของผู้มารับคำปรึกษา (Evaluation Client Performance) ขั้นนี้จะประเมินผลการกระทำของผู้มารับคำปรึกษา ที่ได้ปฏิบัติตามแผนที่ตกลงกันไว้ในขั้นที่ 7 เพื่อตรวจสอบว่าผลการปฏิบัติดีหรือบกพร่อง แผนการสมบูรณ์หรือไม่เพียงไร ถ้าพบข้อบกพร่องก็อาจเกิดการกิจขึ้นอีก 2 กรณี กล่าวคือ ต้องตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติหรือวางแผนใหม่ หรือส่งต่อไปยังผู้ที่เหมาะสมในการช่วยเหลือต่อไป ถ้าแผนสมบูรณ์ก็จะสามารถดำเนินการในขั้นต่อไปได้

9. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา (Terminate Counseling) ขั้นนี้เป็นการยุติการให้คำปรึกษาเพื่อเห็นว่าการปฏิบัติของผู้มารับคำปรึกษาเป็นไปอย่างน่าพอใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ หรืออาจเป็นขั้นเริ่มต้นในการให้คำปรึกษาเรื่องอื่นต่อไป

10. ขั้นประเมินผลการกระทำของผู้ให้คำปรึกษา (Evaluation Counselor Performance) ในขั้นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะทบทวนข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานของตนในขั้นตอนนี้

ต่างๆ ของกระบวนการให้คำปรึกษา เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของตน ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาจะเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้ดีขึ้น เป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาตน ที่ยังประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษาหรือในช่วงต่อไป

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543) เสนอการให้คำปรึกษาเชิงระบบ 8 ขั้นตอน คือ

1. ก่อนเริ่มผู้ให้คำปรึกษา (The Counselor) ควรรู้ว่าตนเองถนัดอะไร มีจุดเด่นและจุดอ่อนอย่างไร รู้คุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษาที่ดี
2. เตรียมการสัมภาษณ์ (Prepare for Interview) ผู้ให้คำปรึกษาเตรียมตัวให้คำปรึกษา หาข้อมูล ศึกษาข้อมูล นัดหมาย
3. อธิบายความสัมพันธ์ (Explain Counseling Relationship) เริ่มต้นกระบวนการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาอธิบายสัมพันธ์ภาพในการให้คำปรึกษา และสร้างสายสัมพันธ์
4. ระบุปัญหาที่เกี่ยวข้อง (Construct Model of Client Concern) ผู้ให้คำปรึกษา ทำความเข้าใจและยอมรับในปัญหาหรือความทุกข์ของผู้ขอคำปรึกษา ปัญหา มีอะไรบ้าง ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา
5. เลือกเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Decide Goals and Objective) ผู้ให้คำปรึกษาร่วมมือกับผู้ขอคำปรึกษาเพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาและตัดสินใจ
6. นำวิธีแก้ปัญหาไปดำเนินการ (Implement Strategy) ผู้ให้ปรึกษาและผู้ขอคำปรึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางและขั้นตอนที่ผู้ขอคำปรึกษาจะนำไปปฏิบัติเพื่อเป็นการแก้ปัญหา

7. ประเมินผล (Evaluation) ประเมินผลจากการปฏิบัติ

8. ยุติความสัมพันธ์ (Closed case) ยุติการให้คำปรึกษา

ภิญญาพัชญ์ กาวินคำ (2549) สรุปขั้นตอนในการให้คำปรึกษาไว้ ดังนี้

1. สร้างสัมพันธ์ภาพ
2. ระบุปัญหา
3. เสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา
4. ดำเนินการแก้ปัญหา
5. ประเมินผล
6. ยุติการให้คำปรึกษา

กล่าวโดยสรุป กระบวนการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย

1. การเตรียมการให้คำปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม และเตรียมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่จะมารับคำปรึกษา รวมทั้งเตรียมประเด็นที่ผู้ขอคำปรึกษาจะมาขอคำปรึกษา
2. การให้คำปรึกษา เริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพในระหว่างการให้คำปรึกษา สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของผู้ขอคำปรึกษา พร้อมร่วมกันเลือกวิธีการแก้ปัญหา และนำวิธีการนั้นไปดำเนินการแก้ปัญหา
3. การประเมินผลการให้คำปรึกษา ในขั้นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องประเมินผลการดำเนินการแก้ปัญหาของผู้ขอคำปรึกษา หากผู้ขอคำปรึกษาได้ดำเนินการแก้ปัญหาแล้ว ก็ควรยุติการให้คำปรึกษา แต่หากผู้ขอคำปรึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการแก้ปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาก็กลับไปเริ่มกระบวนการให้คำปรึกษาใหม่ แต่หากการให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องประเมินผลการให้คำปรึกษาของตนเอง

4.3.4 ขอบข่ายในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน ด้านความรู้ทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานครู และด้านการปฏิบัติตนในการประกอบวิชาชีพครู โดยมีขอบข่ายในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน ดังนี้

1) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์ มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนเพื่อให้ นักศึกษาปฏิบัติการสอนเข้าใจบทบาทของตนเองในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552) ดังนี้

1. บทบาทของนักศึกษาปฏิบัติการสอนต่อสถาบันการปฏิบัติการสอน
  - 1.1 เคารพและปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา แบบแผนของทางราชการ เช่น การลงเวลามา-กลับ การลาปฏิบัติงาน การลาป่วย เป็นต้น
  - 1.2 แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาดและปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับระเบียบของสถาบันการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอน
  - 1.3 ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ของสถาบันอย่างเคร่งครัด
  - 1.4 ร่วมรับผิดชอบต่อทรัพย์สินและอุปกรณ์ต่างๆ ของสถานศึกษา

1.5 ให้เคารพและปฏิบัติต่อครูทุกท่านในสถานบันการศึกษา เท่าเทียมกับ
อาจารย์ของคณะศึกษาศาสตร์

1.6 สร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในสถานศึกษา หลีกเลี่ยง
การนินทาว่าร้าย นักเรียน ครูและบุคลากรของสถาบัน เมื่อเกิดปัญหาใดๆ ขึ้น ควรปรึกษาและขอ
ความช่วยเหลือจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

1.7 เข้าร่วมประชุมและกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาเช่นเดียวกับครู
คนอื่นๆ ด้วยความเอาใจใส่รับผิดชอบและตรงต่อเวลา

1.8 ศึกษาค้นคว้าในรายวิชาที่สอน เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้และ
วิธีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนและให้น่าสนใจ

2. บทบาทของนักศึกษาปฏิบัติการสอนต่ออาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และอาจารย์นิเทศก์ประจำ
หน่วยฝึก จะไปเยี่ยมเยียนการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนของ
นักศึกษาแต่ละคนเป็นครั้งคราว ในการนิเทศ อาจารย์นิเทศก์จะตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ และ
สังเกตการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน หลังจากนั้นอาจารย์นิเทศก์จะเสนอแนะร่วมกับครูพี่เลี้ยง
เพื่อให้นักศึกษาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองต่อไป ดังนั้น นักศึกษาควรให้
ความร่วมมืออย่างดีกับอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้

2.1 ส่งตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวบรวมผ่านหัวหน้า
นักศึกษาประจำสถานศึกษาให้อาจารย์นิเทศก์ ในสัปดาห์แรกของการปฏิบัติการสอน เพื่อให้
อาจารย์นิเทศก์จัดตารางนิเทศได้อย่างเหมาะสม

2.2 นักศึกษาจะต้องแจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ทราบล่วงหน้า ถ้ามี
การเปลี่ยนแปลงตารางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน หรือหากมีการงด
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน

2.3 ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและ
การปฏิบัติการสอน ต้องแจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ทราบเพื่อขอรับคำแนะนำและความช่วยเหลือทันที

2.4 ทำบันทึกเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ล่วงหน้าให้พร้อม เพื่อ
อาจารย์นิเทศก์จะได้ตรวจและแก้ไขก่อนปฏิบัติการสอนทุกครั้ง

2.5 เข้าร่วมประชุมกับอาจารย์นิเทศก์ทุกครั้งตามที่คณะกำหนด
นัดหมาย

2.6 อำนวยความสะดวกแก่อาจารย์นิเทศก์ทุกครั้ง โดยจัดหาที่นั่งในห้องเรียนให้กับอาจารย์นิเทศก์ในการสังเกตการณ์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอน

2.7 เมื่ออาจารย์นิเทศก์สังเกตการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปฏิบัติการสอนแล้ว นักศึกษาจะต้องพบอาจารย์นิเทศก์เพื่อรับคำแนะนำและการแก้ไขการปฏิบัติการสอนจากอาจารย์นิเทศก์ทุกครั้ง

3. บทบาทของนักศึกษาปฏิบัติการสอนต่อครูพี่เลี้ยง

3.1 วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบ ร่วมกับครูพี่เลี้ยงและปรึกษาปัญหาต่างๆ อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา

3.2 ส่งบันทึกการสอนให้ครูพี่เลี้ยงตรวจทุกครั้งก่อนทำการสอนและปฏิบัติตามคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง

3.3 ตรงต่อเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอน และรักษาเวลานัดหมายกับครูพี่เลี้ยงอย่างเคร่งครัด

3.4 แสดงความรู้ กระตือรือร้น เอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแสดงความมีน้ำใจ โดยช่วยเหลือครูพี่เลี้ยงทำงานในด้านการเรียนการสอน รวมทั้งงานอื่นๆ ของโรงเรียน

3.5 มีสัมมาคารวะต่อครูพี่เลี้ยงในฐานะผู้มีอาวุโสและมีประสบการณ์ในวิชาชีพชั้นสูงกว่าตน

3.6 เตรียมตัวให้พร้อมทางด้านเนื้อหาวิชาการ เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพร้อมให้ครูพี่เลี้ยงเข้าสังเกตการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอนได้ตลอดเวลา

3.7 รายงานพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหาให้ครูพี่เลี้ยงทราบทันที และศึกษาวิธีการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำเป็นต้องให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน ให้เข้าใจบทบาทของตนเองในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย บทบาทของนักศึกษาต่อสถาบันการปฏิบัติการสอน บทบาทของนักศึกษาต่ออาจารย์นิเทศก์ และ บทบาทของนักศึกษาต่อครูพี่เลี้ยง

2) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 49 กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ดังนั้น ในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักศึกษาปฏิบัติการสอนจึงควรยึดตามมาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งเป็นจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ
3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทโดยเสมอหน้า
4. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทอย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
5. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
6. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ
7. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ
8. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
9. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สรุปได้ว่าอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำเป็นต้องให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา สำหรับการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน ควรยึดตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา

3) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการพัฒนาวิธีการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาวิชาชีพของตนเอง และเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้น หากนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครู จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

บัญชา อึ้งสกุล (2539) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาและหาวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา หาวิธีการพัฒนาและสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่

สุวิมล ว่องวานิช (2544) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ของตนเอง ให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อน

ร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

อุทุมพร จามรมาน (2544) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครู เพื่อครู และสำหรับครู เป็นการวิจัยที่ครูผู้ซึ่งตั้งปัญหาในการเรียนการสอนออกมาและแสวงหาข้อมูลเพื่อมาแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ ผลการวิจัยจึงเป็นคำตอบที่ครูจะนำไปใช้แก้ปัญหของตนและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

พิสนุ พงศ์ศรี (2550) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นกระบวนการหาความรู้ใหม่อย่างมีระบบด้วยวิธีการที่น่าเชื่อถือ หรือวิธีวิทยาศาสตร์ ทำโดยครูผู้สอนในห้องหรือภายใต้งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ เน้นการนำผลไปแก้ปัญหหรือพัฒนาผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นกระบวนการหรือวิธีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ นวัตกรรม การสอน เทคโนโลยีการศึกษา รวมทั้งการศึกษากการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบและวิธีการที่น่าเชื่อถือได้ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงหรือแก้ปัญหเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอน อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และเป็นการพัฒนาตนเองของผู้สอน

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

การให้คำปรึกษานักศึกษาปฏิบัติการสอนในการวิจัยในชั้นเรียนเป็นบทบาทหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์ โดยให้คำปรึกษาตามกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยในชั้นเรียน โดยมีนักวิชาการกล่าวถึงกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

บัญชา อึ้งสกุล (2539) ได้เสนอขั้นตอนสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา
2. การออกแบบนวัตกรรม
3. การสร้างและพัฒนานวัตกรรม
4. การทดลอง
5. การประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้จำแนกขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นการศึกษาสภาพปัญหา
2. ขั้นการออกแบบสร้างนวัตกรรมและการวางแผน
3. ขั้นการทดลองใช้นวัตกรรม

4. ขั้นตอนการประเมินผล

กรมวิชาการ (2543) กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญ อยู่ที่ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผน แก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา สามารถดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ครูสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่างๆ การตรวจสอบแบบฝึกหัด การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน การสังเกตของครู ข้อมูลจากการประเมินของผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น เมื่อครูพบปัญหาจากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาแล้ว หากมีหลายปัญหาครูควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหา ในขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ปัญหาของการวิจัยและแหล่งข้อมูล

2. กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา ในขั้นนี้ครูต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ หลักสูตร ผลงานวิจัย หนังสือ ตำรา คู่มือ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ตลอดจน ประสบการณ์ของครูเอง ทำให้ครูทราบว่าปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเราเองมีผู้ใดได้ศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจเป็นวิธีการสอนใหม่ หรือการใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของครู ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน เอกสารประกอบการสอน คู่มือครู บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. พัฒนาวิธีการหรือพัฒนาสื่อการสอน ในขั้นนี้ครูต้องกำหนดวิธีการหรือ สร้างสื่อการสอนที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา แล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการหรือสร้าง สื่อการสอนจากผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือ พัฒนาต่อไป ในขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ตัวแปรที่ศึกษาและวิธีการที่จะพัฒนาหรือแก้ปัญหา

4. นำวิธีการหรือสื่อการสอนไปใช้ ในขั้นนี้ครูนำวิธีการหรือสื่อ การสอนที่ สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 ไปใช้ โดยระบุขั้นตอนปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร แล้วเก็บรวบรวม ข้อมูล เช่น สังเกตพฤติกรรมเริ่มต้นของผู้เรียนก่อนนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้วสังเกตพฤติกรรมอีก ระยะเวลาหนึ่งเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป ในขั้นตอนนี้ต้องมี เครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจนด้วย

5. สรุปผล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือสื่อการสอนแบบใหม่ แล้วพัฒนาวิธีการหรือสื่อการสอน ตลอดจนนำวิธีการหรือสื่อการสอนไปใช้อีก ในขั้นตอนนี้จะได้ผลการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนหรือการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ไม่ต่างกับขั้นตอนของการวิจัยโดยทั่วไปมากนัก เพียงแต่การวิจัยในชั้นเรียนจะเน้นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนจึงเน้นขั้นตอนในการพัฒนานวัตกรรม วิธีการ วัสดุการเรียนการสอนหรือสื่อการสอนเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. การสำรวจและการวิเคราะห์สภาพปัญหา
2. การออกแบบวิธีการสอน สื่อการสอน หรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา
3. การสร้างหรือพัฒนาวิธีการสอน สื่อการสอน หรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา
4. การนำวิธีการสอน สื่อการสอน หรือนวัตกรรมไปใช้
5. การสรุปผลและรวบรวมข้อมูล
6. การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

นอกจากการให้คำปรึกษาตามกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนแล้ว การให้คำปรึกษาในการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนก็เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ทั้งนี้ แนวทางการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของหน่วยงานต่างๆ โดยยกตัวอย่างดังนี้

พิสนุ พงศ์ศรี (2550) กล่าวว่า โครงสร้างรายงานการวิจัยในชั้นเรียนทั่วไปจะมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนประกอบตอนต้น มีดังนี้
  - ปกนอก
  - ปกใน
  - บทคัดย่อ
  - กิตติกรรมประกาศ
  - สารบัญ

- สารบัญตาราง
- สารบัญภาพ
- สารบัญแผนภูมิ

2. ส่วนเนื้อหา มีดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย

- ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา
- วัตถุประสงค์การวิจัย
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- กรอบแนวคิดการวิจัย
- ขอบเขตการวิจัย
- สมมติฐาน
- ข้อจำกัดในการวิจัย (ถ้ามี)
- นิยามศัพท์หรือนิยามศัพท์เฉพาะ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- การสร้างและพัฒนานวัตกรรมการ
- แบบวิจัย
- เครื่องมือในการวิจัย
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

- สรุปผลการวิจัย
- อภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะ

3. ส่วนประกอบตอนท้าย มีดังนี้

- บรรณานุกรม
- ภาคผนวก
- ประวัติผู้วิจัย

4) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

แฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการหรือกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการวัดและประเมินผลตามแนวปฏิบัติจริง ซึ่งถูกนำมาใช้ประกอบการประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอน ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์ จึงมีบทบาทในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2542) ให้ความหมายของแฟ้มสะสมงานหรือแฟ้มพัฒนางาน (Portfolio) ว่า

1. เป็นเอกสารรวบรวมข้อมูล รายงานการทำงานหรือผลการทำงานของเจ้าของแฟ้มสะสมงานนั้น แล้วจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ อาจจะเก็บเป็นแฟ้ม เป็นกล่อง เป็นกระเป๋า แฟ้มสะสมงานเป็นภาพสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จุดประสงค์ของการจัดทำแฟ้มสะสมงานจึงเป็นไปเพื่อนำเสนอผลงานที่สอดคล้องตามสภาพความเป็นจริง หรืออย่างเป็นธรรมชาติ จนมองเห็นความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพของผู้นำเสนออย่างชัดเจน

2. เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล รายงานการทำงานเพื่อประเมินความสำเร็จของผู้เรียนที่สูงกว่าการเก็บเป็นคะแนน เพราะเป็นการนำความรู้มาใช้ในการสร้างงานหรือแก้ปัญหาจนได้ชิ้นงาน

3. เป็นการประเมินทั้งที่เป็น Formative และ Summative ที่คำนึงถึงการทำงาน (กระบวนการทำงาน) และผลงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2544) ให้แนวทางในการจัดทำแฟ้มสะสมงานครู ไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน แล้ววางแผนกำหนดชิ้นงานไว้ล่วงหน้าว่าในรอบ 1 ปี การศึกษา จะมีชิ้นงานจำนวนเท่าใดและจะมีเกณฑ์อย่างไรในการเลือกชิ้นงานเข้าเก็บในแฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ ควรมีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

2. การเก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐาน ควรจัดเก็บผลงานในรูปแบบเอกสาร และ/ หรือ ภาพถ่าย ในกรณีที่ผลงานนั้นเป็นวัสดุ คุรุภัณฑ์ อุปกรณ์ บริเวณ หรืออาคารสถานที่

3. การคัดเลือกผลงาน โดยพิจารณาว่าเรื่องใดหรือผลงานใดที่มีลักษณะคล้ายกันหลายๆ ชิ้น ก็อาจเลือกผลงานที่ดีที่สุดตัวแทนของผลงานเรื่องนั้นๆ มาจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้ให้พิจารณาตามความเหมาะสม แต่ในบางเรื่องอาจจะพบว่าในปีการศึกษานั้นๆ ไม่มีผลงานเลยก็ได้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนพัฒนางานในปีการศึกษาต่อไป

4. การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการคัดเลือกผลงาน โดยให้โอกาสผู้ผลิตผลงานคิดพิจารณาถึงวิธีการปฏิบัติงาน สำหรับประเด็นที่ควรใช้ในการพิจารณา วิธีการปฏิบัติงาน ได้แก่

- 4.1 การทำงานชิ้นนี้ใช้เวลานานเท่าใด
- 4.2 ได้แนวคิดในการทำงานมาจากไหน
- 4.3 ใช้วิธีการ/ เทคนิควิธี/ ยุทธศาสตร์ ที่เด่นๆ อะไรบ้าง
- 4.4 จุดเด่นของผลงานชิ้นนี้คืออะไร
- 4.5 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานชิ้นนี้มีอะไรบ้าง
- 4.6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานครั้งต่อไปมีอะไรบ้าง

5. การประเมินผลงาน คือ การนำผลการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย/ แผนงานที่กำหนดไว้ แล้วตัดสินว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีเรื่องใด/ หัวข้อใดที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะเหตุใด แล้วนำข้อมูลดังกล่าววางแผนพัฒนางานในปีต่อไป

6. การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน เป็นการจัดองค์ประกอบต่างๆ ในแฟ้มสะสมงานให้เป็นระเบียบ มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 6.1 ส่วนนำ ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ
- 6.2 ข้อมูลประวัติ
- 6.3 ข้อมูลแสดงผลการปฏิบัติงาน เป็นการนำเสนอผลงานที่คัดเลือกแล้วของแต่ละเรื่อง/ หัวข้อ มาจัดเรียงลำดับตามความเหมาะสม

6.4 ส่วนสรุป อาจจะจัดทำเป็นข้อสรุปผลการพัฒนางานทุกด้าน เพื่อสรุปงานทั้งหมดในรอบปีการศึกษาและอาจนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานแต่ละงานในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งอาจเป็นงานต่อเนื่องหรืองานที่เสนอขึ้นใหม่ก็ได้

กมลวรรณ ตังธนากานนท์ (2547) สรุปไว้ว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่ใช้บรรจุหลักฐาน หรือผลงานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ เจตคติ ทักษะ ความพยายาม ความก้าวหน้า และพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียนด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมอย่างมีจุดมุ่งหมาย และมีระบบ มีจุดมุ่งหมายในการเลือกผลงาน เกณฑ์การประเมินผล และสะท้อนความคิดในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน อันเป็นหนทางให้ผู้เรียนรู้จักคิดและเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ต่อไป

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2552) ได้นำแฟ้มสะสมงานมาใช้ในระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ไว้ดังนี้

1. นักศึกษาทุกคนมีหน้าที่รวบรวมประสบการณ์ปฏิบัติการสอน ด้วยการทำเป็นแฟ้มสะสมงานการปฏิบัติการสอนเพื่อเป็นตัวอย่าง (Samples) หรือบางส่วนของหลักฐาน (Evidences) ที่แสดงถึงความตั้งใจ ความก้าวหน้า และความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบ
2. จัดบันทึกหรือรวบรวมชิ้นงานตามปฏิทินปฏิบัติงาน แนวทางการจัดทำแฟ้มสะสมงานที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ เพื่อความถูกต้องและชัดเจนในการสะสมงาน
3. แบบฟอร์มในแฟ้มสะสมงาน นักศึกษาต้องจัดทำด้วยตนเองตามลักษณะของงาน
4. ให้นักศึกษานำแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกการนิเทศจากครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ มาบรรจุไว้ในแฟ้มสะสมงานทุกครั้ง
5. ผู้ประเมินแฟ้มสะสมงาน ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง เพื่อนนักศึกษา นักศึกษาเจ้าของผลงาน โดยพิจารณาตามแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน ทั้งนี้ อาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ประเมินและตรวจสอบในลักษณะผ่านหรือไม่ผ่าน หากไม่ผ่านจะปรากฏผลการปฏิบัติการสอนเป็นสัญลักษณ์ (ไม่สมบูรณ์) นักศึกษาต้องทำการแก้ไขให้ผ่าน จึงจะถือว่าการประเมินผลสมบูรณ์
6. นักศึกษาทุกคนจะต้องนำแฟ้มสะสมงาน มาร่วมจัดนิทรรศการผลงาน นักศึกษาในวันสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน โดยให้เพื่อนนักศึกษาเยี่ยมชมผลงานในแฟ้มแล้วให้ประเมินผลงานของนักศึกษา 2 คน
7. บันทึกข้อคิดที่ได้จากการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน แล้วนำเสนออาจารย์นิเทศก์เพื่อรับการประเมินแฟ้มสะสมงานภายใน 1 สัปดาห์

8. อาจารย์นิเทศก์นำแฟ้มสะสมงานเสนอต่อหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก/
ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก

9. นักศึกษาขอรับแฟ้มสะสมงานคืนจากหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก หลังจาก
ทราบผลการประเมินการปฏิบัติการสอน

นอกจากนั้น ได้กำหนดองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงานไว้ ดังนี้

1. คำนำ
2. สารบัญ พร้อมระบุหมายเลขหน้า
3. ประวัตินักศึกษา
4. บันทึกการปฐมนิเทศก่อนปฏิบัติการสอน
5. จุดประสงค์ของหลักสูตรรายวิชาที่ทำการสอน
6. แผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาวตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติการสอน
7. ตารางจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. บันทึกประสบการณ์ครั้งที่ 1
9. ชิ้นงานครั้งที่ 1 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้, เหตุผลที่เลือก,
แบบประเมิน ฝส.1, ฝส.2, ฝส.3 ของอาจารย์นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, บันทึกการนิเทศของอาจารย์-
นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, โครงการพิเศษตามสาขา/ กิจกรรม/ งานที่ได้รับมอบหมาย
10. บันทึกประสบการณ์ครั้งที่ 2
11. ชิ้นงานครั้งที่ 2 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้, เหตุผลที่เลือก,
แบบประเมิน ฝส.1, ฝส.2, ฝส.3 ของอาจารย์นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, บันทึกการนิเทศของอาจารย์-
นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, โครงการพิเศษตามสาขา/ กิจกรรม/ งานที่ได้รับมอบหมาย
12. บันทึกการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน
13. บันทึกประสบการณ์ครั้งที่ 3
14. ชิ้นงานครั้งที่ 3 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้, เหตุผลที่เลือก,
แบบประเมิน ฝส.1, ฝส.2, ฝส.3 ของอาจารย์นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, บันทึกการนิเทศของอาจารย์-
นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, โครงการพิเศษตามสาขา/ กิจกรรม/ งานที่ได้รับมอบหมาย
15. บันทึกประสบการณ์ครั้งที่ 4
16. ชิ้นงานครั้งที่ 4 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้, เหตุผลที่เลือก,
แบบประเมิน ฝส.1, ฝส.2, ฝส.3 ของอาจารย์นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, บันทึกการนิเทศของอาจารย์-
นิเทศก์หรือครูที่เลี้ยง, โครงการพิเศษตามสาขา/กิจกรรม/งานที่ได้รับมอบหมาย

17. บันทึกการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน
18. บันทึกความคิดเห็นในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน
19. บันทึกความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติการสอนและความเป็นครู
20. ภาคผนวก

การประเมินแฟ้มสะสมงานหรือการให้คะแนนแฟ้มสะสมงาน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเบื้องต้นใน 3 วิธี (Randall and Others, 1987 อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ ศิลาคเดช, 2540; Kuhs, 1994 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ, 2544) ดังนี้

1. การประเมินชิ้นงานแต่ละชิ้นในแฟ้มสะสมงานแล้วหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำคะแนนมารวมกันเพื่อหาค่าเฉลี่ยออกมาเป็นคะแนนรวมของแฟ้มสะสมงานทั้งแฟ้ม

2. การประเมินตามองค์ประกอบหรือสมรรถภาพ หรือตามมิติของงาน โดยทำการแยกวิเคราะห์ชิ้นงานในแฟ้มสะสมงานตามจุดมุ่งหมาย หรือมิติของงาน โดยการให้คะแนนแยกไปตามจุดมุ่งหมาย หรือสมรรถภาพที่ต้องการวัด ในการประเมินแฟ้มสะสมงานจะใช้วิธีการนำหลักฐานหรือชิ้นงานจากแฟ้มสะสมงานที่ละชิ้น แล้วให้คะแนนตามสมรรถภาพที่หลักฐานหรือชิ้นงานนั้นแสดงออกหรือสื่อถึง โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละสมรรถภาพที่สร้างขึ้นมาเฉพาะสมรรถภาพนั้น ทั้งนี้ชิ้นงาน 1 ชิ้น อาจจะได้รับประเมินมากกว่า 1 สมรรถภาพได้ หลังจากนั้นจึงนำคะแนนมาคิดค่าเฉลี่ยในแต่ละสมรรถภาพ

3. การประเมินแฟ้มสะสมงานโดยรวม โดยมองภาพรวมของแฟ้มสะสมงานทั้งหมด วิธีการนี้แตกต่างกับ 2 วิธีแรก กล่าวคือ วิธีนี้จะไม่ให้คะแนนชิ้นงานเป็นรายชิ้น แต่จะให้คะแนนแฟ้มสะสมงานรวมทั้งฉบับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดขึ้นมาเฉพาะ

สรุปได้ว่า แฟ้มสะสมงาน เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริง โดยสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนางาน แก้ปัญหาการทำงานหรือสร้างงานใหม่ โดยมีขั้นตอนในการจัดทำแฟ้มสะสมงานดังนี้ 1) การวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมงาน 2) การเก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐาน 3) การคัดเลือกผลงาน 4) การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน 5) การประเมินผลงาน 6) การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน สำหรับการประเมินแฟ้มสะสมงาน สามารถประเมินได้จากภาพรวมของแฟ้มสะสมงาน ประเมินจากองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงาน และประเมินจากคุณภาพของชิ้นงานแต่ละชิ้นในแฟ้มสะสมงาน การนำแฟ้มสะสมงานมาใช้ในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงช่วยให้กับนักศึกษา

ปฏิบัติการสอนเห็นพัฒนาการทางวิชาชีพของตนเอง และเป็นหลักฐานที่อาจารย์นิเทศก์สามารถนำมาใช้ประกอบการประเมินตามสภาพจริง

5) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บทบาทของอาจารย์นิเทศก์อีกประการหนึ่งคือ การให้คำปรึกษาและสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือเดิมเรียกว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เดิมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรียกว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนั้นจึงนำเสนอความหมายของทั้งสองคำ ดังนี้

อุทัย เพชรช่วย (2531) ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า กิจกรรมที่จัดนอกเหนือจากกิจกรรมในหลักสูตร โดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าร่วมและดำเนินการเอง ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ไม่มีการบังคับว่ากิจกรรมใดต้องเรียนหรือต้องทำ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความถนัดและความสนใจ ไม่มีการวัดผลได้หรือตก กิจกรรมเหล่านั้นจัดขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้การสอนในชั้นเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กิจกรรมเสริมหลักสูตรแบ่งได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้ โดย ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2531) ได้แบ่งประเภทโดยใช้วัตถุประสงค์ในการจัดเป็นเกณฑ์ ได้ 6 ประเภท คือ

1. กิจกรรมวิชาการ เป็นกิจกรรมที่ช่วยโครงการสอนในชั้นเรียนให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น เช่น ชุมนุมวิชาการต่างๆ ชุมนุมคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น
2. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถพิเศษและพัฒนาความสนใจเฉพาะ กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้มีโอกาสค้นหาหรือพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษของตนเอง ซึ่งมักไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียนโดยตรง เช่น ชุมนุมไต่วาที่ ชุมนุมดนตรี หรืองานอดิเรกต่างๆ เป็นต้น
3. กิจกรรมที่เป็นบริการภายในโรงเรียน กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเองและบริการส่วนรวมและเพื่อความสนุกสนานของตนเอง เช่น สถานักเรียน กรรมการนักเรียน กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

4. กิจกรรมที่พัฒนาทางด้านจิตใจ กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีระบบระเบียบ ความมีน้ำใจและศีลธรรม เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด การอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น

5. กิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกัน และการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น กิจกรรมพบปะสังสรรค์ การรำวง การไปปิกนิก และการไปทัศนศึกษาออกสถานที่ เป็นต้น

6. กิจกรรมทางด้านกีฬา นับว่ามีความสำคัญในการสร้าง ความสามัคคีในหมู่ นักเรียน ให้มีจิตใจกว้าง รู้จักเสียสละ รู้จักให้อภัย ได้แก่ ชุมนุมทางด้านกีฬาต่างๆ เช่น บาสเกตบอล แบดมินตัน ฟุตบอล เป็นต้น

สายพิน พุทธิสาร (2543) สรุปไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน อันเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และปรับตัวเข้ากับสังคมได้โดยมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในความดูแลของสถานศึกษา โดยมีครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบและไม่มีการให้หน่วยกิตแต่อย่างใด

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แทนการกล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร และได้แบ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งครูทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น โครงการ กิจกรรมตามความสนใจ ชุมนุมวิชาการ กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวง-ศึกษาธิการ, 2552) ได้ปรับเปลี่ยนลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความตั้งใจในลักษณะกิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือเดิมเรียกว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เดิมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรียกว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนั้นจึงนำเสนอจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควบคู่กัน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2528) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย
2. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
3. เพื่อให้มีความเข้าใจและเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. เพื่อให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขต

ของกฎหมาย

5. เพื่อให้มีความซาบซึ้งในคุณค่า ดำรงไว้และส่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรม

อันดีงามของชาติไทย

6. เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ
7. เพื่อส่งเสริมทักษะ ความถนัดและความคิดสร้างสรรค์
8. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ และรู้จักใช้เวลาให้เป็น

ประโยชน์

9. เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
10. เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม
11. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

สมบัติ กระจ่างยุทธ (2542) สรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้กว้างขึ้น มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม และเพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ทั้งยังรู้ค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แทนการกล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตัวเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อ

พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวง-ศึกษาธิการ, 2552) ได้ปรับเปลี่ยนลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

แนวทางและบทบาทของครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีนักการศึกษากำหนดแนวทางและบทบาทของครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ดังนี้

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ (2528) กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรให้นักเรียนมีอิสระในการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

2. โรงเรียนควรจัดให้มีการแนะแนวแก่นักเรียนเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่เข้าร่วมและการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามความสามารถ ความสนใจและความเหมาะสมอื่นๆ

3. โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้นักเรียนดำเนินงานตามกระบวนการประชาธิปไตย

4. สมาชิกของกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเป็นนักเรียนในสถาบันการศึกษานั้นๆ

5. ในการปฏิบัติงานครูจะต้องตระหนักว่าการจัดกิจกรรมนั้นมุ่งช่วยการพัฒนาตัวนักเรียนเป็นสำคัญ

6. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรจะมีความสำคัญเท่ากับการจัดการเรียนการสอน
7. โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและสภาพของสังคม
8. การจัดงบประมาณสำหรับการจัดทำควรพิจารณาให้เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท
9. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรสอดคล้องกับบทเรียนในชั้นเรียน
10. อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดทำกิจกรรมต้องมีการเตรียมให้พร้อม
11. สถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมอย่างละเอียดรอบคอบ
12. ควรมีการจัดการแนะนำและควบคุมในการใช้จ่าย ในการจัดกิจกรรมอย่างละเอียดรอบคอบ
13. ควรยอมรับให้สังคมภายนอกเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือการจัดกิจกรรมบางกิจกรรมตามความเหมาะสม
14. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อสำรวจดูผลการดำเนินงาน
15. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต้องมีกติกา มีระเบียบข้อบังคับเป็นแนวทางในการดำเนินการ

สายพิน พุทธิสาร (2543) ได้สรุปแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. การเตรียมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
  - 1.1 การกำหนดระเบียบข้อบังคับ
  - 1.2 การจัดทำโครงการจัดกิจกรรมและเสนอขออนุมัติ
  - 1.3 การเตรียมอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์
  - 1.4 การเตรียมบุคลากร
  - 1.5 การเตรียมเรื่องงบประมาณ
  - 1.6 การประชาสัมพันธ์และรับสมัครสมาชิก

2. การดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
  - 2.1 การปฐมนิเทศสมาชิกเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของการเข้าร่วมกิจกรรม
  - 2.2 การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
  - 2.3 การจัดกิจกรรม
  - 2.4 การติดตามดูแลการจัดกิจกรรม
3. การประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
  - 3.1 การประเมินผลการจัดกิจกรรม
  - 3.2 การรายงานผลการจัดกิจกรรม

วิไลพร วงศ์ฤทธิ์ (2547) กล่าวถึงบทบาทของครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า ครูทุกคนต้องเป็นที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามคำร้องขอของผู้เรียน โดยมีบทบาทดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ให้ผู้เรียนเข้าใจเป้าหมายและวิธีการดำเนินจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. เลือกตั้งคณะกรรมการ จัดให้ผู้เรียนได้เลือกตั้งกรรมการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน/ โครงการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกของกิจกรรมร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนงาน/ โครงการ และปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างอิสระ

4. ประสานงานและอำนวยความสะดวกในด้านทรัพยากรตามความเหมาะสม

5. ดูแล ให้คำปรึกษา ติดตามการจัดกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามแผนงาน

6. ประเมินผลการเข้าร่วมและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

7. สรุปและรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กล่าวได้ว่า การสนับสนุนให้นักศึกษาปฏิบัติการสอนได้รับบทบาทในการเป็นที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือเป็นผู้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะช่วยส่งเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอนมากขึ้น

6) การให้คำปรึกษาปัญหาอื่นๆ ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นอกจากการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนตามขอบเขตข้างต้นแล้ว ยังมีปัญหาอื่นๆ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังที่ ฉลอง สุนทรนนท์ (2530) ได้ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์และสถานที่
3. ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน
4. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน
5. ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
6. ปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
7. ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่เลี้ยง
8. ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์

4.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการประเมินผลการปฏิบัติการสอน เป็นการพิจารณาพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนและความเป็นครู ว่าสามารถพัฒนาได้ตามจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือไม่ ทั้งนี้การประเมินผลจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาครูให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง โดยมีแนวคิดและแนวทางในการประเมินผล ดังนี้

4.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จะทำให้อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยความเข้าใจมากยิ่งขึ้น กล่าวโดยสรุปดังนี้

ดวงใจ สีเขียว (2549) ได้สรุปแนวคิด เกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถานศึกษาแต่ละแห่งไว้ดังนี้

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของแต่ละสถาบันการศึกษามีรูปแบบที่สอดคล้องกัน คือ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีสุดท้ายของการศึกษา และจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสอดคล้องกัน โดยมุ่งให้นิสิต/ นักศึกษานำความรู้

ภาคทฤษฎีไปใช้ในสถานการณ์จริงทั้งงานสอนและงานอื่นๆ เช่น งานวิชาการ งานธุรการ งานแนะแนว งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาสังคมและชุมชน และมีการสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อแนะนำแนวทางและแก้ไขปัญหาให้กับนิสิต/นักศึกษา

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น สถาบันการผลิตครูให้ความสำคัญกับคุณลักษณะต่างๆ ได้แก่ ด้านการสอน ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู คุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี ความศรัทธาและเจตคติต่อวิชาชีพครู และบุคลิกภาพความเป็นครู นอกจากนี้ บางสถาบันการศึกษามีการเพิ่มเติมในส่วนของคุณความสามารถในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำทางการศึกษา และความสามารถในการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

3. ระบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น เป็นระบบที่ส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการของนิสิต/นักศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีระบบการประเมินที่แตกต่างกันตามบริบทและความเหมาะสมของสถาบันในด้านองค์ประกอบที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินวิธีการประเมิน แบบประเมิน ลักษณะและจำนวนผู้ประเมิน และเกณฑ์การประเมิน

4. สิ่งที่ประเมิน ทุกสถาบันการศึกษาให้ความสำคัญกับความสามารถในการสอนและความสามารถด้านอื่นๆ แตกต่างกันไป ในส่วนของความสามารถในการสอนนั้นรายการประเมินย่อยของแต่ละสถาบันก็มีความแตกต่างกัน

5. ผู้ประเมิน ทุกสถาบันการศึกษากำหนดแหล่งผู้ประเมินสอดคล้องกัน โดยผู้ประเมินหลักคือ อาจารย์นิเทศก์สถาบันและอาจารย์นิเทศก์โรงเรียน ทำหน้าที่ประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลสรุปรวม ส่วนที่ต่างกันคือบางสถาบันให้ผู้บริหารโรงเรียนร่วมประเมินด้วย

6. น้ำหนักความสำคัญของสิ่งที่ประเมิน แต่ละสถาบันมีรายการประเมินแตกต่างกัน ส่งผลให้น้ำหนักความสำคัญแตกต่างกัน ในภาพรวมสรุปได้ว่าน้ำหนักความสำคัญส่วนใหญ่คือความสามารถทางการสอน รองลงมาคือความสามารถด้านปฏิบัติตน

7. น้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมิน เนื่องจากการกำหนดผู้ประเมินของแต่ละสถาบันแตกต่างกัน ส่งผลให้น้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแตกต่างกัน ในภาพรวมสรุปได้ว่าส่วนใหญ่กำหนดให้อาจารย์นิเทศก์สถาบันมีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด รองลงมาคืออาจารย์นิเทศก์โรงเรียน และผู้ประเมินอื่นตามลำดับ ยกเว้นบางสถาบันกำหนดน้ำหนักความสำคัญของอาจารย์นิเทศก์สถาบันและอาจารย์นิเทศก์โรงเรียนเท่ากัน

8. เครื่องมือในการประเมิน การประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุปรวม พบว่าทุกสถาบันการศึกษาใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมในความสามารถด้านต่างๆ โดยมีเครื่องมือการประเมินเป็นเครื่องมือประกอบการสังเกต การประเมินความสามารถด้านการสอนนั้นส่วนใหญ่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4-5 ระดับ การประเมินความสามารถด้านอื่น ๆ นั้นส่วนมากเป็นมาตราส่วนประมาณค่าเช่นเดียวกัน ยกเว้นบางสถาบันมีแบบรายการบันทึกการสังเกต

9. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทุกสถาบันยึดหลักการเดียวกัน คือการบูรณาการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยวิธีการสังเกตการปฏิบัติการสอนและกิจกรรมอื่น ควบคู่กับการใช้แบบประเมินที่กำหนดขึ้น ส่วนใหญ่กำหนดจำนวนครั้งของการประเมินโดยอาจารย์นิเทศก์สถาบัน 2-4 ครั้ง อาจารย์นิเทศก์โรงเรียน 3-4 ครั้ง ยกเว้นบางสถาบันให้อาจารย์นิเทศก์โรงเรียนประเมินทุกสัปดาห์

10. การวิเคราะห์ข้อมูล ทุกสถาบันการศึกษาไม่นำข้อมูลในการประเมินความก้าวหน้ามาวิเคราะห์ข้อมูล แต่ใช้ข้อมูลการนิเทศที่เป็นครั้งคราว การวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้เฉพาะข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสรุปรวม โดยใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเส้น คือหาผลสรุปรวมของการประเมินตามกำหนดน้ำหนักความสำคัญของสิ่งที่ประเมินและน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมิน

11. เกณฑ์การตัดสิน การประเมินความก้าวหน้าทำการตัดสินโดยอาศัยข้อมูลจากการสังเกต เกณฑ์การตัดสินใจจึงขึ้นกับดุลพินิจของผู้ประเมินเป็นครั้งๆ ไป รวมไปถึงการประเมินผลสรุปของผู้ประเมินแต่ละคน สำหรับการประเมินผลสรุปสุดท้ายจะเป็นการรวมผลการประเมินของทุกฝ่าย

12. การให้สารสนเทศย้อนกลับ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพฤติกรรม การปฏิบัติงานนั้น ทุกสถาบันกำหนดให้ผู้ประเมินให้สารสนเทศย้อนกลับ 3 แนวทาง คือแบบประเมิน บันทึกข้อความการนิเทศ และให้ผลย้อนกลับโดยวาจา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ประเมิน

4.4.2 แนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติการสอน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ช่วยให้นักศึกษาได้ทราบถึงความรู้ความสามารถและจุดบกพร่องที่ตนมี อันจะก่อให้เกิดความมานะพยายามแก้ไขข้อบกพร่องและหาทางเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดสาระสำคัญดังนี้

แบบประเมินผลการปฏิบัติการสอน

แบบประเมินผลการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วย

1. แบบประเมิน ฝส.1: แบบประเมินการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. แบบประเมิน ฝส.2: แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน
3. แบบประเมิน ฝส.3: แบบประเมินบุคลิกภาพความเป็นครู
4. แบบประเมิน ฝส.4 ประกอบด้วย 2 ฉบับ คือ
  - แบบประเมิน ฝส.4.1: แบบประเมินโครงร่างวิจัย
  - แบบประเมิน ฝส.4.2: แบบประเมินรายงานวิจัย
5. แบบประเมิน ฝส.5: แบบประเมินแฟ้มสะสมงาน
6. แบบสรุปผลการประเมิน ฝส.6 ประกอบด้วย 3 ฉบับ คือ
  - ฝส.6.1: สำหรับครูที่เลี้ยง
  - ฝส.6.2: สำหรับผู้บริหารโรงเรียน
  - ฝส.6.3: สำหรับอาจารย์นิเทศก์
7. แบบฟอร์ม ฝส.7: แบบสรุปผลการปฏิบัติการสอนทางวิชาชีพสำหรับหัวหน้า/ ผู้ประสานงานโปรแกรม

แนวปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน ไว้ดังนี้

1. อัตราส่วนคะแนนในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน โดยผู้ประเมินผลการปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย ครูที่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์

ตารางที่ 2 อัตราส่วนคะแนนในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

แบบประเมิน	ขอบเขตการประเมิน	สถานศึกษา		อาจารย์นิเทศก์	รวม
		ครูพี่เลี้ยง	ผู้บริหารโรงเรียน		
ผล. 1	การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	10	-	10	20
ผล. 2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	20	-	20	40
ผล. 3	บุคลิกภาพความเป็นครู	10	10	-	20
ผล. 4.2	งานวิจัยในชั้นเรียน	-	-	10	10
ผล. 5	เพิ่มสะสมงาน การเข้าร่วมประชุมนิเทศและการเข้าร่วมสัมมนา	-	-	10	10
	รวม	40	10	50	100
			50		

2. จำนวนครั้งในการนิเทศ

- ครูพี่เลี้ยงประเมิน 4 ครั้ง/ เดือน
- ผู้บริหารสถานศึกษา 1 ครั้ง/ เดือน
- อาจารย์นิเทศก์ประเมิน 2 ครั้ง/ เดือน (สำหรับนักศึกษาครูสหกิจ)
- อาจารย์นิเทศก์ประเมิน 1 ครั้ง/ เดือน (สำหรับนักศึกษาทั่วไป)
- การนิเทศเสริมด้วยระบบนิเทศทางไกล สามารถนิเทศได้จำนวนครั้ง

ตามต้องการ

3. อันดับคุณภาพในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

อันดับคุณภาพ 1 หมายถึง ปรับปรุง

อันดับคุณภาพ 2 หมายถึง พอใช้

อันดับคุณภาพ 3 หมายถึง ดี

อันดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก

4. ผู้ประเมินผลการปฏิบัติการสอน

4.1 ครูพี่เลี้ยง

- ประเมินผลตามแบบ ฝส.1 เมื่อตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ ฝส.2 เมื่อสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ฝส.3 เมื่อประเมินผลบุคลิกภาพความเป็นครู โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องอันดับคุณภาพของแต่ละส่วนที่ประเมิน

- นำความดีของแต่ละอันดับคุณภาพคุณกับน้ำหนักในแต่ละอันดับคุณภาพแล้วหาผลรวม

- หาอันดับคุณภาพเฉลี่ยโดยนำจำนวนรายการที่ต้องการประเมินไปหารผลรวม

- ถ้ามีการประเมินหลายครั้ง ก็นำอันดับคุณภาพเฉลี่ยของแต่ละครั้งมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนครั้งที่ประเมิน

- นำอันดับคุณภาพเฉลี่ยของแต่ละแบบประเมินไปใส่ในแบบสรุปการออกปฏิบัติการสอน (ฝส.6.1)

- ส่งแบบประเมินผลการปฏิบัติการสอน พร้อมทั้งหนังสือส่งตัวนักศึกษากลับไปยังคณะศึกษาศาสตร์

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษา

- ประเมินผลตามแบบ ฝส.3 เมื่อประเมินผลบุคลิกภาพความเป็นครู โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องอันดับคุณภาพของแต่ละส่วนที่ประเมิน

- นำความดีของแต่ละอันดับคุณภาพคุณกับน้ำหนักในแต่ละอันดับคุณภาพแล้วหาผลรวม

- หาอันดับคุณภาพเฉลี่ย โดยนำจำนวนรายการที่ต้องการประเมินไปหารผลรวม

- ถ้ามีการประเมินหลายครั้ง ก็นำอันดับคุณภาพเฉลี่ยของแต่ละครั้งมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนครั้งที่ประเมิน

- นำอันดับคุณภาพเฉลี่ยของแต่ละแบบประเมินไปใส่ในแบบสรุปผลปฏิบัติการสอน (ฝส.6.2)

4.3 อาจารย์นิเทศก์

- ประเมินผลการปฏิบัติการสอนตามแบบ ฝส.1, ฝส.2, ฝส.4, ฝส.5 การเข้าร่วมปฐมนิเทศและการเข้าร่วมสัมมนา

- เฉลี่ยอันดับคุณภาพของแต่ละแบบประเมิน เพื่อรอกลงในแบบสรุปผลการประเมินการปฏิบัติการสอนสำหรับอาจารย์นิเทศก์ (ฝส.6.3) แล้วนำส่งหัวหน้าโปรแกรม/ ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก

4.4 หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก/ ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก

- รวบรวมผลคะแนนการปฏิบัติการสอนทางวิชาชีพของนักศึกษาจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

- ประเมินผลการปฏิบัติการสอนทางวิชาชีพของนักศึกษาร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ โดยคำนวณผล การปฏิบัติการสอนเป็นระดับผลการเรียน A, B+, B, C+, C, D+, D, E หรือ I ตามแบบฟอร์มสรุปผล ฝส.7 จากนั้นนำเสนอหัวหน้าภาควิชาและงานทะเบียนต่อไป

5. ระดับคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติการสอน มีดังนี้

A	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 3.510 - 4.000
B+	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 3.126 - 3.500
B	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 2.751 - 3.125
C+	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 2.376 - 2.750
C	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 2.000 - 2.375
D+	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 1.500 - 1.999
D	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 1.000 - 1.499
E	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย 1.000
I	หมายถึง	ผลการประเมินไม่สมบูรณ์

สรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จะต้องประเมินผลการปฏิบัติการสอนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน อัตราส่วนคะแนนที่อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ประเมินคิดเป็นร้อยละ 50 ประกอบด้วยการประเมินจากแบบประเมิน ฝส. 1 การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ร้อยละ 10 ประเมินจากแบบประเมิน ฝส. 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ร้อยละ 20 ประเมินจากแบบประเมิน ฝส. 4.2 งานวิจัยในชั้นเรียน ร้อยละ 10 ประเมินจากแบบประเมิน ฝส. 5 แฟ้มสะสมงาน การเข้าร่วมปฐมนิเทศและการเข้าร่วมสัมมนา ร้อยละ 10 จากนั้นอาจารย์นิเทศก์ต้องเฉลี่ยอันดับคุณภาพของแต่ละแบบประเมิน เพื่อรอกลงในแบบสรุปผลการประเมินการปฏิบัติการสอนสำหรับอาจารย์นิเทศก์ (ฝส. 6.3) แล้วนำส่งหัวหน้าโปรแกรม/ ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก เพื่อตัดสินผลการเรียนต่อไป

4.5 บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู

อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการประสานงานระหว่างสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์จึงควรทำความเข้าใจบทบาทของสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการศึกษานโยบายของสถานศึกษาเพื่อนิเทศนักศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันการผลิตครูจัดขึ้นเพื่อรับทราบนโยบาย ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.5.1 การชี้แจงบทบาทและประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษา

อาจารย์นิเทศก์เปรียบเสมือนตัวแทนของสถาบันการผลิตครู ในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาปฏิบัติการสอน ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์จึงต้องชี้แจงบทบาทให้บุคลากรแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจบทบาทของตนเอง และเป็นผู้ประสานงานเพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2552) ได้กำหนดไว้ดังนี้

ความรับผิดชอบของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1. พิจารณารับนักศึกษาในจำนวนที่สามารถรับได้ ให้นักศึกษามีโอกาสได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามที่ทางฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการบริการวิชาการแก่ชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำหนด
2. สถานศึกษาต้องดำเนินการปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในด้านของการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง
3. ดำเนินการจัดครูที่เลี้ยง วิชา ชั้น จำนวนชั่วโมงที่สอนและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้กับนักศึกษาตามความเหมาะสม
4. ดูแลและให้คำแนะนำนักศึกษาในการปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบของสถานศึกษา
5. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนแก่ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการบริการวิชาการแก่ชุมชน ตามโอกาสที่เหมาะสม

6. สอดส่อง ดูแล กระตุ้นครูที่เลี้ยงให้เอาใจใส่ ร่วมมือทำงานกับนักศึกษา ไม่ทอดทิ้งนักศึกษาหรือผลักภาระให้นักศึกษาเกินความจำเป็น
7. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างนักศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนนั้นๆ
8. ส่งแบบประเมินนักศึกษาทั้งหมดจากสถานศึกษาและครูที่เลี้ยงมายังฝ่าย ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการบริการวิชาการแก่ชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ตามระยะเวลาที่กำหนด

บทบาทของผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ประสานงานเครือข่าย

1. จัดระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษาตามขอบเขตที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดทำข้อมูล การจัดทำทะเบียนอาจารย์ที่เลี้ยง เป็นต้น
2. ประสานกับฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการบริการวิชาการแก่ชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เมื่อเกิดปัญหาหรือ การรายงานผล
3. รับนักศึกษาและจัดกิจกรรมการปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในฝ่ายต่างๆ ของสถานศึกษา
4. ร่วมกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนภายในสถานศึกษา
5. รวบรวมผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนของ นักศึกษา แล้วส่งกลับมายังฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
6. เสนอแนะและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา

บทบาทของครูที่เลี้ยง

1. ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่อไปนี้
  - 1.1 แนะนำให้นักศึกษารู้จักผู้บริหารของโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการ สถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และบุคลากรฝ่ายต่างๆ

1.2 แนะนำเกี่ยวกับระบบการบริหารของโรงเรียน ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตลอดจนชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

1.3 แนะนำเกี่ยวกับระเบียบวินัย ข้อบังคับต่างๆ ของโรงเรียน ข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อนักศึกษาจะได้ปฏิบัติภารกิจได้ถูกต้อง

1.4 แนะนำชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน ขอบเขตหน้าที่ของครูและการปฏิบัติงาน

1.5 แนะนำเกี่ยวกับระเบียบและวิธีการส่งใบลาป่วย ลากิจ

1.6 แนะนำให้นักเรียนรู้จักนักศึกษาปฏิบัติการสอน และงานธุรการของโรงเรียน

1.7 แนะนำนักศึกษาเรื่องหลักสูตร โครงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียน คู่มือครู เพื่อประโยชน์ของการปฏิบัติการสอน

1.8 แนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล

1.9 แนะนำให้นักศึกษาทราบถึงแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อจะได้เลือกใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักศึกษาได้สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่เสี่ยงในสัปดาห์แรกของการปฏิบัติการสอน ก่อนลงมือปฏิบัติการสอนจริง เพื่อให้เห็นแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี อันจะเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

3. ตรวจสอบที่กการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาล่วงหน้า ก่อนปฏิบัติการสอน ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

4. สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการทำงานของนักศึกษาโดยสม่ำเสมอ พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

5. ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการควบคุมและการปกครองชั้นเรียน

6. ช่วยแนะนำในการปรับปรุงบุคลิกภาพของนักศึกษาทั้งในชั้นเรียนและ

นอกชั้นเรียน

7. จัดให้นักศึกษามีโอกาสร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งกิจกรรมในโรงเรียนและกิจกรรมนอกโรงเรียน

8. ช่วยแนะนำส่งเสริมเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และการปฏิบัติตนตามระเบียบข้าราชการและจรรยาบรรณครู

9. ประเมินผลความก้าวหน้าทางด้านพฤติกรรมกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายการหลักที่ปรากฏในแบบประเมินปฏิบัติการสอน รวมถึงการทำบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน ตลอดภาคการศึกษา

10. ประสานงานและรายงานความก้าวหน้า และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักศึกษาให้อาจารย์นิเทศก์ทราบ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา

11. ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาให้เที่ยงตรงตามความเป็นจริง และส่งแบบประเมินไปยังฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการบริการวิชาการแก่ชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ตามที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด

สรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์คือตัวแทนของสถาบันการผลิตครู ที่จะต้องประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษา ให้เข้าใจบทบาทของแต่ละฝ่ายต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เช่น ความรับผิดชอบของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน บทบาทของผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ประสานงานเครือข่าย และบทบาทของครูที่เลี้ยง เป็นต้น

4.5.2 การศึกษานโยบายของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

การศึกษานโยบายของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน จะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์มีความเข้าใจข้อมูลบริบทและจุดเน้นของการพัฒนาของแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาประกอบการนิเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำและสร้างความเข้าใจร่วมกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน อันจะส่งผลให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวว่า การดำเนินงานจัดการศึกษา โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญมากที่สุด จึงต้องทำข้อตกลงและกฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้โดยระดมความคิดเห็นและความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการโรงเรียน คนในชุมชน และโรงเรียนหรือสถานประกอบการที่จะรับช่วงนักเรียนต่อไป ข้อตกลงหรือแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวนี้เรียกว่า "ธรรมนูญโรงเรียน"

นอกจากนั้นยังสรุปว่า ธรรมนูญโรงเรียนคือ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยกำหนดเป้าหมายและพันธกิจที่สำคัญสรุปไว้เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานของแต่ละฝ่าย โดยจะทำให้ครูผู้สอนทราบและตระหนักถึงความต้องการ

ของฝ่ายต่างๆ สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น หากอาจารย์ในเทศก์ต้องการศึกษานโยบายของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน จึงสามารถศึกษาได้จากธรรมนูญโรงเรียน

สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2540) กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมนูญโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ภาพรวมของโรงเรียน
  - 1.1 ความเป็นมา
  - 1.2 สภาพปัจจุบัน
  - 1.3 ทิศทางในอนาคต
2. เป้าหมายของโรงเรียน
  - 2.1 ด้านการบริหารและการจัดการ
  - 2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
  - 2.3 ด้านกำกับ ตรวจสอบและรายงาน
3. จุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
4. แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
5. บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
  - 5.1 คณะกรรมการโรงเรียน
  - 5.2 ผู้บริหารโรงเรียน
  - 5.3 ครู-อาจารย์ และบุคลากร
  - 5.4 ผู้ปกครองและชุมชน
6. บทบาทหน้าที่ของนักเรียน
7. แผนงบประมาณ
8. การกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน
  - 8.1 ภายใน
  - 8.2 ภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวว่า ธรรมนูญโรงเรียนของแต่ละโรงเรียนอาจมีองค์ประกอบแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่ก็มีองค์ประกอบเหล่านี้

1. ภาพรวมของโรงเรียน
2. ความคาดหวังของโรงเรียน
3. พันธกิจ

4. เป้าหมาย
5. จุดเน้นในการดำเนินงาน
6. ยุทธศาสตร์
7. แผนการดำเนินงาน
8. การติดตามประเมินผลและรายงานผล
9. แผนงบประมาณ
10. บทบาทของบุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
11. ลัทธิยบัน

สรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรศึกษานโยบายของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน เพื่อให้เข้าใจภาพลักษณ์ของโรงเรียน ที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยกำหนดเป้าหมายและพันธกิจที่สำคัญ สรุปไว้เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานของแต่ละฝ่าย ซึ่งสามารถศึกษาได้จากธรรมนูญโรงเรียน ทั้งนี้ หากอาจารย์นิเทศก์มีความเข้าใจในธรรมนูญโรงเรียน ก็จะสามารถนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้ตรงกับบริบทของสถานศึกษา

4.5.3 การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันการผลิตครูกำหนด

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2552) กำหนดจัดโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

1. โครงการปฐมนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน
2. โครงการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน
3. โครงการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน
4. โครงการสัมมนาครูพี่เลี้ยงนักศึกษาปฏิบัติการสอน
5. โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่าย

หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน

6. โครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

ทั้งนี้ อาจารย์นิเทศก์จะมีบทบาทในการดำเนินโครงการข้างต้น เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการ เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นวิทยากรในโครงการ เป็นต้น

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ ตามการรับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ อาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน 10 อันดับแรก ได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณของความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครู ที่ดี ไม่มีพฤติกรรมด้านชู้สาว มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจ มีความยุติธรรม เป็นผู้เคารพในสิทธิของผู้อื่น และไม่พูดจาสื่อเสียดผู้อื่น

นิตยารัตน์ คงนาลิก (2541) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของ ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็ม รูป ตามการรับรู้ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยได้แบ่งอาจารย์นิเทศก์ออกเป็น 2 ประเภท คือ อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน หมายถึง อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยที่ดูแล นักศึกษาในด้านทั่วไปในแต่ละหน่วยฝึก ทำหน้าที่ประสานงานทั่วไปให้การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูให้ดำเนินไปด้วยดี สำหรับอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา หมายถึง อาจารย์จากแต่ละ โปรแกรมวิชาที่ทำหน้าที่พิเศษเฉพาะในวิชาเอกของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน ส่วนใหญ่บทบาทที่นักศึกษาคาดหวัง ให้ปฏิบัติกับที่อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก มีบางบทบาทที่ระดับ ความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงต่างกัน คือ บทบาทที่นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติมากที่สุด แต่อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนปฏิบัติจริงในระดับมากคือ การรับฟังปัญหาและช่วยแก้ปัญหา ให้นักศึกษาในช่วงเวลาของการฝึกสอน การปฐมนิเทศนักศึกษาและส่งตัวนักศึกษาไปที่โรงเรียน ตามกำหนดเวลา บทบาทที่นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติจริงในระดับมาก แต่อาจารย์นิเทศก์ประจำ โรงเรียนปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง คือ เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการจัดปายนิเทศ ปาย นิทรรศการ ปรึกษาหารือกับผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับ นักศึกษา ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาและอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อปรับปรุงการสอน การทำงานและการปฏิบัติตนของนักศึกษา และวางแผนงานต่างๆ กับนักศึกษาและอาจารย์- นิเทศก์ประจำวิชา

2. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา ส่วนใหญ่บทบาทที่นักศึกษาคาดหวังให้ ปฏิบัติกับที่อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาได้ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก มีบางบทบาทที่ระดับ ความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงต่างกัน คือ บทบาทที่นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติในระดับมาก แต่อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาปฏิบัติจริงในระดับปานกลางคือ การเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำใน

การจัด پایนิเทศ پایนิทรรศการ และเป็นทีปรึกษาและให้คำแนะนำด้านการศึกษาเด็กรายกรณี การประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนเพื่อปรับปรุงการสอน การทำงานและการปฏิบัติตนของนักศึกษา ร่วมปรึกษาหารือกับทางโรงเรียนเกี่ยวกับการทำกำหนดการสอนและแผนการสอน และร่วมสัมมนากับนักศึกษาทั้งระหว่างการฝึกและภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

เจริญ รองเดช (2542) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ พบว่าคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์เห็นด้วยกับองค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดที่มงาน การจูงใจ การสื่อสาร การติดตามดูแลและการประเมินผล การจัดทรัพยากรและการสนับสนุน สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านการวางแผน เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยงอย่างชัดเจน
2. องค์ประกอบด้านการจูงใจ เกี่ยวกับการจัดระบบบริการ อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน การจัดประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง จูงใจที่มงานให้ตระหนักและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่
3. ด้านการสื่อสาร เกี่ยวกับการสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวกในการประสานงานและการสื่อสารอย่างเพียงพอ จัดประชุมสัมมนานักศึกษา อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และมีการประสานงานและสื่อสารภายในและภายนอกสถาบันทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
4. ด้านการติดตามดูแลและประเมินผล เกี่ยวกับหน้าที่ในการประเมินผลร่วมกันของคณะกรรมการดำเนินการ อาจารย์นิเทศก์ และโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึก ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง
5. ด้านการจัดการทรัพยากรและการสนับสนุน เกี่ยวกับการจัดให้มีระบบข้อมูลโรงเรียนและหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้จัดยานพาหนะในการติดตามดูแลและการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นเอกเทศ

บุรี แดงสูงเนิน, ประมุข กอปรสิทธิ์พัฒน์ และวิภากร ลิมสุธากุล (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสมกับสถาบันราชภัฏ พบว่า การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏส่วนใหญ่จัดให้ออกฝึกจริง นักศึกษาเป็นผู้เลือกโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเป็นโรงเรียนที่ยินดีรับนักศึกษา การจัดจำนวน นักศึกษาโรงเรียนจะแจ้งความจำนงมา ภาควิชาเป็นผู้จัดอาจารย์นิเทศก์ มีการจัดประชุมอาจารย์- นิเทศก์สถาบันราชภัฏและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน มีการจัดประชุมช่วงก่อนที่นักศึกษาจะออก ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้นิเทศเป็นอาจารย์จากสถาบันและโรงเรียนร่วมกันนิเทศ สำหรับ ปัญหาด้านการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู บางข้อไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติ คลุมเคลือ ไม่ชัดเจน อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอกมีไม่ เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับวิธีการนิเทศกำหนดให้ อาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏใช้ร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติ แต่ละท่านใช้วิธีการนิเทศของตนเอง นอกจากนั้นยังพบว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันมีภาระงานที่สถาบันมากจนไม่มีเวลาไปนิเทศ

สุจินดา ม่วงมี (2548) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ มีการรับรู้แตกต่างกัน กล่าวคือ นิสิตฝึกสอนให้ความสำคัญ เกี่ยวกับความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์เป็นอันดับที่ 1 ในเรื่อง "ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต ฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน" ในขณะที่อาจารย์ที่เลี้ยงให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ในเรื่อง "ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนิสิต รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ" แต่อาจารย์นิเทศก์ให้ ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ทั้ง 2 รายการ ที่นิสิตฝึกสอน และอาจารย์ที่เลี้ยงรับรู้ และให้เป็นอันดับ ที่ 1 นั่นคือ "ตรวจแผนการสอน และสังเกตการสอนของนิสิตฝึกสอน รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ" และ "ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิตฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน" อย่างไรก็ตาม ทั้งนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ รับรู้เกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ที่ สำคัญเป็นอันดับที่ 3 เหมือนกัน คือ "ผู้อำนวยการความสะดวกในการพบพูดคุยเกี่ยวกับข้อมูล ป้อนกลับระหว่างนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์"

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว ไม่มีการแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร คือ ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2552 และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 49 คน โดยนำเสนอเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 15 คน ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่นิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนและจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน

จังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน	จำนวนครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ (คน)		รวม
	โรงเรียนที่นิเทศนักศึกษาเป็นโรงเรียนเดียวกับที่อาจารย์นิเทศก์ทำการสอน	โรงเรียนที่นิเทศนักศึกษาต่างโรงเรียนกับที่อาจารย์นิเทศก์ทำการสอน	
ยะลา	1	1	2
ปัตตานี	3	-	3
นราธิวาส	7	3	10
รวม	11	4	15

2. คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย รองคณบดีฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการแก่ชุมชน หัวหน้าโปรแกรมหรือผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก ในโปรแกรมวิชาเอกที่ได้แต่งตั้งครูให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ได้แก่ หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกชีววิทยา หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกคณิตศาสตร์ หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอกภาษาไทย และผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอกภาษาอังกฤษ รวมจำนวน 6 คน

3. นักศึกษาปฏิบัติการสอน ซึ่งได้รับการนิเทศจากครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 28 คน ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษาปฏิบัติการสอน จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	จำนวนนักศึกษาปฏิบัติการสอน (คน)
ยะลา	2
ปัตตานี	5
นราธิวาส	21
รวม	28

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย มีจำนวน 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์
คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น
 อาจารย์นิเทศก์

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์
นักศึกษาปฏิบัติการสอน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
 ตามการรับรู้นักศึกษาปฏิบัติการสอน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า หลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 และบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางใน
 การสร้างเครื่องมือ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นขอบเขตและเนื้อหาของ
 เครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างตามขอบเขตและเนื้อหาที่กำหนด
 โดยให้ครอบคลุมขอบเขตของการวิจัย

4. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 ตรวจสอบ พิจารณาเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับขอบเขตของการวิจัยที่กำหนด

5. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา
 วิทยานิพนธ์ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา
 ความสมบูรณ์ของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

6. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
 วิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่งเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

7. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือราชการจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย และขอหนังสือราชการ ส่งถึงประชากรในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยเดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และโรงเรียนที่อาจารย์นิเทศก์สอนอยู่ สำหรับโรงเรียนบางโรงที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการนัดหมายอาจารย์นิเทศก์เพื่อขอสัมภาษณ์ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัย และสะดวกต่อการเดินทางของผู้วิจัยและอาจารย์นิเทศก์

3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ประสบการณ์ และข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาของครูในการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษา บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจาก ประชากร 3 กลุ่ม คือ 1) ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์และปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 15 คน 2) คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 6 คน 3) นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำนวน 28 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 49 คน โดยมีขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย ตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล ปากกุดงนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์และปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 15 คน 2) คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 6 คน 3) นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำนวน 28 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 49 คน ในการนำเสนอผลการวิจัยต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอใช้คำว่าอาจารย์นิเทศก์แทนครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์และขอใช้คำว่านักศึกษาแทนนักศึกษาปฏิบัติการสอน โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

สถานภาพและประสบการณ์ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ด้านอุดมศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท ดำรงตำแหน่งครูชำนาญการ (คศ.2) โดยส่วนใหญ่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างาน มีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 11 – 20 ปี และส่วนใหญ่นิเทศนักศึกษาในโรงเรียนเดียวกับที่ตนเองสอน และแต่ละคนจะนิเทศนักศึกษาจำนวน 2 คน

ด้านประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษา 1 – 5 ปี และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม/ สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ สำหรับผู้ที่เคยเข้ารับการอบรม/ สัมมนา ส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม/ สัมมนาในหัวข้อบทบาทของครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งจัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี นอกเหนือจากการเข้ารับการอบรม/ สัมมนาแล้ว ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์ได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศจากการศึกษาเอกสารและคู่มือการนิเทศ

สถานภาพและประสบการณ์ของคณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและดำรงตำแหน่งอาจารย์ โดยมีประสบการณ์ในการสอนน้อยสุด 2 ปี และสูงสุด 30 ปี สำหรับประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 – 10 ปี โดยคณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกคนเคย

เข้ารับการอบรม/ สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ ประมาณ 1 – 5 ครั้ง ในหัวข้อบทบาทของอาจารย์-นิเทศก์ ซึ่งจัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สถานภาพและประสบการณ์ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ฝึกประสบการณ์วิชาชีพวิชาเอกภาษาไทย และโรงเรียนที่มีนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากที่สุดจะอยู่ในจังหวัดนราธิวาส เหตุผลที่นักศึกษาเลือกโรงเรียนที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพราะใกล้บ้าน เดินทางสะดวก และเป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการครูสหกิจ

คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์

ในการแต่งตั้งครูให้เป็นอาจารย์นิเทศก์นั้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ยึดคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ตามที่คุรุสภากำหนด คือมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ในการนิเทศไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยจะคัดเลือกจากครูที่สอนโรงเรียนเดียวกับนักศึกษาตามคุณสมบัติข้างต้นก่อน ถ้าไม่มีก็จะแต่งตั้งครูจากโรงเรียนใกล้เคียง ในกรณีที่โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนในโครงการครูสหกิจ และไม่มีครูที่มีคุณสมบัติดังกล่าว อาจจะแต่งตั้งครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ต้องดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับชำนาญการ (คศ.2) ขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 10 ปี หรือได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในด้านต่างๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์

วิธีการคัดเลือกครูเพื่อแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

วิธีการคัดเลือกครูเพื่อแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ พบว่าประกอบด้วย 4 วิธี ดังนี้

1. หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกประสานงานโดยตรงกับครูและพิจารณาคุณสมบัติในเบื้องต้น จากนั้นส่งรายชื่อให้ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ ประสานงานกับครูอย่างเป็นทางการเพื่อทราบและแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ต่อไป โดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีนี้เมื่อหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกรู้จักกับครูในโรงเรียนนั้นๆ มาก่อน
2. นักศึกษาเสนอชื่อครูในโรงเรียนที่นักศึกษาจะไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกเพื่อประสานงานและพิจารณาคุณสมบัติในเบื้องต้น จากนั้นหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก ส่งรายชื่อให้ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ ประสานงานกับครู

อย่างเป็นทางการเพื่อทบทวนและแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ต่อไป โดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีนี้เมื่อหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกไม่รู้จักครูคนใดเลยในโรงเรียนดังกล่าวหรือในโรงเรียนบริเวณนั้น

3. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ ประสานงานไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ขอความร่วมมือให้เสนอชื่อครูหรือศึกษานิเทศก์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามที่กำหนด โดยเสนอชื่อมายังคณะศึกษาศาสตร์ หรือผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกครูในเขตพื้นที่การศึกษา และเสนอชื่อมายังฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการเพื่อพิจารณาคุณสมบัติอีกครั้ง

4. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ ประสานงานไปยังโรงเรียน ที่มีนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยขอความร่วมมือให้โรงเรียนเสนอชื่อครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามที่กำหนดมายังคณะศึกษาศาสตร์

การสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์นิเทศก์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์นิเทศก์ โดยการมอบค่าตอบแทนในการนิเทศและปฏิบัติ เช่นเดียวกับอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มีการเชิญให้เข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนา ในวาระต่างๆ ที่จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี การมอบการ์ดและของขวัญปีใหม่ การมอบเกียรติบัตร นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์กล่าวว่า การมีคำสั่งแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการก็ถือเป็นการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจเช่นกัน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่รับปฏิบัติหน้าที่นี้ด้วยใจ ไม่คิดว่าการได้รับค่าตอบแทนจะเป็นประเด็นสำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. บทบาทในการนิเทศการสอน

1.1 การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย การปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการแจ้งนโยบาย บทบาทและแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอนให้กับอาจารย์นิเทศก์ โดยผู้ที่มีส่วนร่วมแจ้งนโยบาย บทบาทและแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน ประกอบด้วย รองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกและผู้อำนวยการโรงเรียนที่นักศึกษาปฏิบัติการสอน โดยการจัดประชุมชี้แจง การศึกษาจากคู่มือปฏิบัติการสอนและแบบประเมินผลการปฏิบัติการสอนและการพูดคุยทางโทรศัพท์ สำหรับนโยบาย บทบาทและแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอนที่แจ้งให้ทราบเกี่ยวกับหลักการนิเทศการสอน การนิเทศโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา จำนวนครั้งที่ต้องนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนต่อเดือน การประเมินผลการปฏิบัติการสอน การบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ขั้นตอนในการส่งหลักฐานการนิเทศและเอกสารด้านการเงิน

อาจารย์นิเทศก์ทุกคน มีการนิเทศการสอนตามนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติของคณะศึกษาศาสตร์ โดยเฉลี่ยนิเทศการสอน 1 – 2 ครั้งต่อเดือน โดยมีการนิเทศการสอน ดังนี้

1. การนิเทศก่อนการสอน อาจารย์นิเทศก์จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การกำหนดรูปแบบและวิธีสอน การผลิตสื่อการเรียนรู้ การออกแบบวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา

2. การนิเทศหลังการสอน มีการนิเทศเกี่ยวกับ การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิคการสอน การใช้สื่อการเรียนรู้ ความถูกต้องของเนื้อหา การกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การควบคุมชั้นเรียน การสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมระหว่างการสอน การใช้น้ำเสียงและบุคลิกภาพความเป็นครู การเขียนบันทึกหลังสอน และการวัดผลและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการนิเทศการสอนที่อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ใช้ในการนิเทศ ได้แก่

1. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน
2. การเยี่ยมชั้นเรียน
3. การให้ศึกษาเอกสารการสอน
4. การประชุมพูดคุย
5. การสาธิตการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการสอนตามนโยบาย บทบาทและแนวทางปฏิบัติของคณะศึกษาศาสตร์ พบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนยังขาดความเข้าใจในบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ และฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่บ่อย ส่งผลต่อการประสานงานในการแจ้งนโยบาย บทบาทและแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศให้อาจารย์นิเทศก์ได้รับทราบ อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่ค่อยมีเวลาในการนิเทศการสอน เนื่องจากมีภาระงานสอนมากและยังมีภาระงานในตำแหน่งอื่นๆ นอกเหนือจากงานสอน อาจารย์นิเทศก์คนหนึ่งกล่าวว่า "จริงๆ แล้วโรงเรียนมีข้อจำกัดหนึ่งในการทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ เพราะที่โรงเรียนมีครูน้อย อย่างในกลุ่มสาระ (กลุ่มสาระการเรียนรู้) มีครูแค่ 4 คน ภาระงานเยอะมาก เวลาเรานิเทศรู้สึกว่ามันเต็มที่เราที่ควร..." นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์บางคนที่มีเทคนิคศึกษาปฏิบัติการสอนต่างโรงเรียน มักจะมีเวลาว่างไม่ตรงกับคาบสอนของนักศึกษา

1.2 การแนะนำแหล่งความรู้ที่จะค้นคว้า แนะนำหรือสาธิตวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการแนะนำแหล่งความรู้ให้กับนักศึกษา โดยแนะนำให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่อไปนี้

1. อินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับนักศึกษา
2. แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องสมุดของกลุ่มสาระการเรียนรู้

ห้องสมุดของโรงเรียนและศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ERIC)

3. แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ห้องสมุดของวิทยาลัยชุมชน

ห้องสมุดประชาชนและหอสมุดของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

4. บุคคล ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านและครูผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอน

ส่วนการสาธิตการสอน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการสาธิตการสอนให้นักศึกษาได้สังเกตเพราะไม่ทราบว่า เป็นบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ มีเพียงบางคนเท่านั้นที่มี

การสาธิตการสอน โดยให้นักศึกษาเข้าสังเกตเฉลี่ยเดือนละ 1 - 2 ครั้ง โดยการสาธิตเกี่ยวกับการนำเข้าสู่บทเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ เทคนิคการสอน เช่น การใช้กิจกรรมในการแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม การใช้กระดานดำ เป็นต้น มีการเตรียมการก่อนการสาธิตการสอน ได้แก่ การกำหนดวัน เวลา ที่จะสาธิตการสอนและแจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า การเตรียมเนื้อหา กิจกรรมการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีการประชุมทำความเข้าใจกับนักศึกษาก่อนการสาธิตการสอนและมีการอภิปรายร่วมกันหลังการสาธิตการสอน สำหรับการประเมินผลการสาธิตการสอน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จะให้นักศึกษาที่เข้าไปสังเกตการสอนเป็นผู้ประเมินโดยการพูดคุยตามประเด็นที่นักศึกษาได้สังเกตการสอน

ปัญหาในการแนะนำแหล่งความรู้ พบว่าโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ขาดแหล่งเรียนรู้ที่จะค้นคว้า อาจารย์นิเทศก์บางคนจึงแก้ปัญหาโดยการมอบเอกสารหรือตำราของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งได้จากการอบรม/ สัมมนา หรือซื้อเป็นของตัวเอง ให้นักศึกษาใช้ศึกษาค้นคว้า นอกจากนั้น ได้แนะนำให้นักศึกษากลับไปค้นคว้าที่หอสมุดของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปัญหาเกี่ยวกับการสาธิตการสอน พบว่าอาจารย์นิเทศก์บางคนสอนต่างโรงเรียนกับนักศึกษาจึงมีความลำบากในการสาธิตการสอน

1.3 การตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกผลเพื่อติดตามพัฒนาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉลี่ย 1 - 2 ครั้งต่อเดือน โดยมีขั้นตอนในการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การส่งแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 กรณีที่นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์สอนอยู่โรงเรียนเดียวกัน อาจารย์นิเทศก์ให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษามีโต๊ะทำงานอยู่ในห้องพัสดุของกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน

1.2 กรณีที่นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์สอนต่างโรงเรียนกัน อาจารย์นิเทศก์ให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การส่ง E-mail ให้นักศึกษาฝากผู้อื่นนำแผนการจัดการเรียนรู้มาให้อาจารย์นิเทศก์ ให้นักศึกษาฝากไว้ที่ป้อมยามหน้าโรงเรียนของอาจารย์นิเทศก์แล้วประสานงานกันทางโทรศัพท์

2. การตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์จะเน้นประเด็นความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาให้

สอดคล้องกับจุดประสงค์ ความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมและวิธีสอน ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้กับกิจกรรมและเนื้อหา ความสอดคล้องของการวัดและประเมินผลกับจุดประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม

3. การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีพูดคุยให้ข้อเสนอแนะ การเขียนแสดงความเห็นลงในแผนการจัดการเรียนรู้ การส่ง E-mail หรืออาจารย์นิเทศก์คืนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรวจและแก้ไขให้นักศึกษาโดยฝากกับผู้อื่นแล้วประสานงานกันทางโทรศัพท์ หรือให้ข้อเสนอแนะทางโทรศัพท์ โดยให้ข้อมูลป้อนกลับล่วงหน้าก่อนที่นักศึกษาจะสอนตามแผนนั้นประมาณ 3 – 6 วัน

อาจารย์นิเทศก์ทุกคน มีการติดตามพัฒนาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยส่วนใหญ่ให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้อีกครั้งหลังจากแก้ไขตามคำแนะนำ นอกจากนั้นยังมีการติดตามโดยสอบถามจากครูพี่เลี้ยง และมีการนำมาเทียบเคียงกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาจะส่งในครั้งถัดไป

ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนก่อนที่จะมีการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ และอาจารย์นิเทศก์บางคนไม่ได้นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด โดยให้เหตุผลว่าครูพี่เลี้ยงได้ตรวจและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาแล้ว นอกจากนั้น นักศึกษาบางคนส่งแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ทันเนื่องจากมีปัญหาด้านการพิมพ์ อาจารย์นิเทศก์จึงแก้ปัญหาโดยการให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยการเขียนก่อน เมื่อตรวจแก้ไขแล้วจึงให้นำไปพิมพ์และจัดรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา

1.4 การสังเกตการสอนในชั้นเรียนและบันทึกผลเพื่อติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน โดยเฉลี่ย 1 – 2 ครั้งต่อเดือน ในการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ดำเนินการตามกระบวนการต่อไปนี้

1. การเตรียมการก่อนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนไม่ได้เลือกเครื่องมือที่จะนำไปใช้สังเกตการสอนในชั้นเรียน เนื่องจากมีเครื่องมือที่คณะศึกษาศาสตร์จัดไว้ให้ มีการแจ้งวันและเวลาที่จะไปสังเกตการสอนให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 วัน โดยแจ้งด้วยวาจา นัดหมายทางโทรศัพท์และ E-mail ก่อนการสังเกตการสอนจะมีการประชุมกับนักศึกษา โดยพูดคุยในประเด็นที่อาจารย์นิเทศก์จะสังเกตการสอนในครั้งนั้นๆ เช่น ชั้นตอน

การสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ การควบคุมชั้นเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน โดยมีการสนทนาอย่างเป็นกันเอง พุดคุย ให้กำลังใจนักศึกษาเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีก่อนการสังเกตการสอน

2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไปถึงชั้นเรียนก่อนที่นักศึกษาเริ่มทำการสอนหรือเดินไปพร้อมกับนักศึกษาและเลือกนั่งหลังห้องเรียนหรือแถวสุดท้าย ถัดจากแถวที่มีนักเรียนนั่ง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักศึกษาตื่นเต้นมากเกินไปและสามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนได้ทั้งห้อง ในการสังเกตการสอนจะสังเกตจนจบคาบเรียนเพื่อให้เห็นการสอนครบตามกระบวนการในแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนและขั้นสรุปบทเรียน ในขณะที่กำลังสังเกตการสอนในชั้นเรียน เมื่อนักศึกษาสอนเนื้อหาผิดหรือใช้วิธีการสอนที่ไม่ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จะไม่ทักท้วงความผิดพลาดโดยทันที แต่จะจดบันทึกไว้เพื่อแนะนำนักศึกษาเมื่อจบคาบเรียน เพื่อให้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องในคาบถัดไป

3. กิจกรรมหลังการสังเกตการสอน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมให้ข้อมูลป้อนกลับหลังจากการสังเกตการสอนทันที จะบอกสิ่งที่ได้สังเกตเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอน มอบบันทึกการนิเทศให้นักศึกษาอ่าน และแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบ บางคนให้นักศึกษาวิเคราะห์การสอนของตนเองก่อน และพยายามกระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิธีการปรับปรุงการสอนของตนเองก่อนการให้คำชี้แนะ

อาจารย์นิเทศก์ทุกคน มีการติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา โดยส่วนใหญ่สอบถามจากนักเรียนและครูพี่เลี้ยง ติดตามจากพัฒนาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และเทียบเคียงกับการปฏิบัติการสอนในครั้งที่ผ่านมา

ปัญหาเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียน พบว่าอาจารย์นิเทศก์บางคนมีภาระงานสอนมากและยังมีภาระงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลาในการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

2. บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน

2.1 การพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติการสอนและปัญหาอื่น ๆ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างสม่ำเสมอ

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่นักศึกษาเป็นผู้มาขอรับคำปรึกษาเอง ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ปัญหาการปกครองชั้นเรียน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อ อุปกรณ์ สถานที่ และปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

ในการให้คำปรึกษาปัญหาทั่วไป อาจารย์นิเทศก์ไม่มีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษา ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนที่ต้องศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เตรียมด้านเนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัย สำหรับวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์จะสร้างความสัมพันธ์อันดีในระหว่างการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา โดยการเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์ของตนเอง นักศึกษาคนหนึ่งกล่าวว่า "...เวลาไปปรึกษาอาจารย์นิเทศก์ ก็จะพูดคุยกันสบายๆ ไม่เครียด ท่านบอกว่าเวลามีอะไรไม่สบายใจก็ให้เข้ามาหาท่าน ...ส่วนใหญ่ผมก็ไปปรึกษาเกี่ยวกับการคุมชั้นเรียน... เพราะเด็กห้องที่ผมสอนชนมาก..." มีการวางเป้าหมายในการแก้ปัญหาพร้อมกัน และติดตามประเมินผลการดำเนินการแก้ปัญหาของนักศึกษา

ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติการสอนและปัญหาอื่น ๆ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างสม่ำเสมอ

2.2 การเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการวิจัยในชั้นเรียน

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยให้คำปรึกษาและแนะนำในทุกขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียนยกเว้นการนำผลการวิจัยไปใช้ ประเด็นในการให้คำปรึกษาได้แก่

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการวิจัย
2. การกำหนดวิธีการในการวิจัย
3. การพัฒนาวิธีการหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้
4. การนำวิธีการหรือสื่อการเรียนรู้ไปใช้

5. การสรุปผลการวิจัย

6. การเขียนรายงานการวิจัย

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การอ่านโครงร่างการวิจัยของนักศึกษาให้เข้าใจก่อนให้คำปรึกษา การศึกษาข้อมูลและทบทวนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน เช่น หลักพื้นฐานการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น โดยการปรึกษาครูที่มีความชำนาญด้านการวิจัยในชั้นเรียนภายในโรงเรียนก่อนให้คำปรึกษา การให้นักศึกษาดูตามคำตามล่วงหน้าเพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้ไปค้นหาคำตอบก่อนให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาจะทำอย่างสม่ำเสมอและกระตุ้นนักศึกษาให้ส่งการวิจัยในชั้นเรียน โดยอาจารย์นิเทศก์จะแนะนำที่ละขั้นตอนของกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน แล้วให้นักศึกษานำไปปฏิบัติและนำกลับมาส่งให้อาจารย์นิเทศก์ตรวจเมื่อตรวจและแก้ไขจนผ่านในชั้นตอนนั้น อาจารย์นิเทศก์จึงจะให้คำแนะนำในขั้นตอนต่อไป และแนะนำให้ศึกษานำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนมาวิจัย มีการประเมินผลการให้คำปรึกษาโดยดูจากงานวิจัยของนักศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการวิจัยในชั้นเรียน พบว่าอาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มีความมั่นใจที่จะให้คำปรึกษาในด้านนี้ ต้องการให้คณะศึกษาศาสตร์จัดอบรม/ สัมมนาเพื่อให้ความรู้หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนแก่อาจารย์นิเทศก์ หรือให้อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์เป็นที่ปรึกษานักศึกษาในด้านการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

2.3 การให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยให้คำปรึกษาในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การวางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน การเก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐาน การคัดเลือกผลงาน และการจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน ไม่มีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาและไม่มีการประเมินผลการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงาน วิธีการให้คำปรึกษาคือให้นักศึกษาดูตัวอย่างแฟ้มสะสมงานของอาจารย์นิเทศก์

สิ่งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน คืออาจารย์นิเทศก์บางคน ไม่ทราบแนวทางในการจัดทำแฟ้มสะสมงานตามที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด จึงให้คำปรึกษาตามแนวทางของตนเอง และต้องการให้คณะศึกษาศาสตร์ชี้แจงแนวทางในการจัดทำ

แฟ้มสะสมงานหรือแนวทางในการให้คำปรึกษานักศึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ อาจารย์นิเทศก์ได้มีความเข้าใจและปฏิบัติได้ตรงตามนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์

2.4 การสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนหรือชุมชน

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการบันทึกการอ่าน โครงการค่ายวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ในการให้คำปรึกษาส่วนใหญ่จะให้คำปรึกษาในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการดำเนินการ และขั้นตอนประเมินผล โดยมีเทคนิคในการให้คำปรึกษาคือ การให้ปฏิบัติและเรียนรู้ไปพร้อมกัน นักศึกษาส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประเภทเดียวกันกับที่อาจารย์นิเทศก์ทำ โดยนักศึกษาคนหนึ่งกล่าวว่า "อยู่ชุมนุมคณิตศาสตร์... เหมือนอาจารย์นิเทศก์... ส่วนใหญ่ก็เข้าไปด้วยกัน... แต่วันไหนถ้าอาจารย์ไม่เข้าก็จะคุยกับอาจารย์ก่อน ว่าวันนี้จะทำอะไร จะให้เด็กเล่นเกมอะไร..." ไม่มีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาและไม่มีผลการประเมินผลการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นประจำ

ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนหรือชุมชน

3. บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

3.1 การประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์

อาจารย์นิเทศก์ทุกคน มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด ส่วนใหญ่มีการประเมินผล 4 – 8 ครั้งต่อภาคการศึกษา โดยศึกษาแบบประเมินให้เข้าใจก่อนที่จะทำการประเมิน สำหรับการประเมินการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การประเมินตามแบบ ผส.1) ส่วนใหญ่จะประเมินจากแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน (การประเมินตามแบบ ผส.2) ประเมินโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์บางคนจะสังเกตการสอนหลายครั้งก่อนที่จะมีการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติการสอน พบว่าอาจารย์นิเทศก์มีมาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนที่แตกต่างกัน โดยจะให้คะแนนสูงหรือต่ำกว่าปกติ

นอกจากนั้น อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถประเมินการเข้าร่วมปฐมนิเทศ การเข้าร่วมสัมมนาระหว่าง และหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษาได้ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์ไม่ทราบว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวหรือไม่เพราะอาจารย์นิเทศก์ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

3.2 การประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์ทุกคน มีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด โดยส่วนใหญ่มีการประเมินผล 1 – 2 ครั้งต่อภาคการศึกษา สำหรับการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมการก่อนประเมิน เนื่องจากได้ให้คำปรึกษาในการวิจัยในชั้นเรียนแก่นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอก่อนการประเมินผล สำหรับวิธีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน (การประเมินตามแบบ ฝส.4.2) ส่วนใหญ่จะใช้วิธีตรวจหลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะมีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มีความถนัดในด้านการวิจัยในชั้นเรียน จึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน

3.3 การประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด ส่วนใหญ่มีการประเมินผล 1 ครั้งต่อภาคการศึกษา โดยไม่มีการเตรียมการเพื่อประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน และใช้วิธีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน (การประเมินตามแบบ ฝส.5) ตามประเด็นในแบบฟอร์มของคณะศึกษาศาสตร์

ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษา

3.4 การตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก/ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก และผู้ที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจแนวทางการประเมินผลนักศึกษาในทุกประเด็น ได้แก่ แบบประเมินผลการปฏิบัติการสอน อัตราส่วนคะแนนในการประเมินแต่ละประเด็น จำนวนครั้งในการประเมินต่อเดือน การจัดอันดับคุณภาพในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน และระดับคะแนนในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน โดยส่วนใหญ่มีการประสานงานกับครูพี่เลี้ยงเพื่อร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอน เนื่องจากอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันหรือรู้จักกันมาก่อน โดยใช้วิธี

การประชุมร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางและความเหมาะสมของคะแนนที่จะประเมินนักศึกษา ทั้งนี้ อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ประชุมร่วมกับหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก เพื่อร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอน เพียงแต่ส่งคะแนนในส่วนที่อาจารย์นิเทศก์ประเมินมายังหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก โดยฝากกับนักศึกษาหรือส่งผ่านฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ เพื่อให้หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกรวบรวมผลการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนที่จะตัดสินผลการปฏิบัติการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มั่นใจว่าคะแนนที่ประเมินให้นักศึกษา เมื่อตัดสินผลการเรียนแล้วจะมีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเพียงไม่กี่คน จึงไม่สามารถเทียบเคียงกับพัฒนาการของนักศึกษาคนอื่นๆ ซึ่งต่างจากอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ที่สามารถเห็นภาพรวมและภูมิหลังด้านการเรียนของนักศึกษาทุกคน จึงเสนอแนะให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และหัวหน้าโปรแกรม เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับผลการประเมินการปฏิบัติการสอน

4. บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู

4.1 การปรึกษากับครูพี่เลี้ยงเพื่อให้การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษามุ่งบรรลุวัตถุประสงค์ตรงกัน

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการปรึกษากับครูพี่เลี้ยง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและการปฏิบัติงานของนักศึกษา การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติการสอน เช่น นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาสอนไม่ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาไม่มีความกระตือรือร้นในการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ อาจารย์นิเทศก์จะใช้วิธีการประชุมพูดคุยในการปรึกษากับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์คนหนึ่งกล่าวว่า "...เขาเอกสารไปคุยกันกับครูพี่เลี้ยง... ก็ดูว่าด้านการสอนมีจุดอ่อน จุดแข็งยังไง... ควรให้คะแนนเท่าไร ...ต้องปรึกษา เพราะเรา (อาจารย์นิเทศก์) ไม่ได้อยู่กับเด็ก (นักศึกษา) ทุกวัน..."

ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการปรึกษากับครูพี่เลี้ยงเพื่อให้การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษามุ่งบรรลุวัตถุประสงค์ตรงกัน

4.2 การพบกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรับทราบนโยบายของโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดี

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการพบผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแจ้งนโยบาย บทบาท และแนวทางปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์ เช่น วันที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนจะต้องเข้าร่วมสัมมนาที่มหาวิทยาลัย บทบาทของนักศึกษา แนวทางในการร่วมพัฒนานักศึกษาปฏิบัติการสอนร่วมกันระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย การประเมินบุคคลิก ความเป็นครูที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องประเมิน การสอบถามนโยบายของโรงเรียน เช่น จำนวนนักศึกษาที่โรงเรียนจะรับมาปฏิบัติการสอนในปีการศึกษาถัดไป กิจกรรมของโรงเรียนที่ต้องการให้นักศึกษาเข้าร่วมหรือช่วยจัด การขอคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลนักศึกษา เป็นต้น การแนะนำตนเองในฐานะอาจารย์นิเทศก์ กรณีที่อาจารย์นิเทศก์ต้องไปนิเทศนักศึกษาต่างโรงเรียน

ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการพบกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรับทราบนโยบายของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดี

4.3 การเข้าร่วมปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอน

อาจารย์นิเทศก์จำนวนครึ่งหนึ่ง ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่จัดขึ้นโดยคณะศึกษาศาสตร์ เฉพาะโครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประจำคณะศึกษาศาสตร์เท่านั้น โดยไม่ได้เข้าร่วมการปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน และการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน เนื่องจากคณะศึกษาศาสตร์ไม่ได้เชิญอาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนพบว่า คณะศึกษาศาสตร์มีความยากลำบากในการหาช่วงเวลาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้พร้อมเพรียงกัน

4.4 การสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารงานการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ ไม่มีการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ เนื่องจากไม่ทราบว่าจะให้ข้อเสนอแนะด้วยวิธีใด และไม่พบปัญหาเกี่ยวกับประเด็นนี้ แต่มีการเสนอแนะให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรุปปัญหาและให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาแนวทางการแต่งตั้งครูให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

ศูนย์วิทย์ฯ ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว ไม่มีการแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชากร 3 กลุ่ม คือ ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์และปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 15 คน คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 6 คน นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำนวน 28 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและประสบการณ์ของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท ดำรงตำแหน่งครูชำนาญการ (คศ.2) โดยเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างาน ส่วนใหญ่นิเทศน์นักศึกษาในโรงเรียนเดียวกับที่ตนเองสอน และจะรับผิดชอบนิเทศน์นักศึกษาจำนวน 2 คน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 11 – 20 ปี และมีประสบการณ์ในการนิเทศน์นักศึกษา 1 – 5 ปี โดยส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับ

การอบรม/ สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ และได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศจากการศึกษาเอกสาร และคู่มือการนิเทศ นอกเหนือจากการเข้ารับการอบรม/ สัมมนา

คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและดำรงตำแหน่งอาจารย์ โดยมีประสบการณ์ในการสอนน้อยสุด 2 ปี และสูงสุด 30 ปี สำหรับประสบการณ์ในการนิเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 – 10 ปี โดยคณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทุกคนเคยเข้ารับการอบรม/ สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ

นักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ฝึกประสบการณ์วิชาชีพวิชาเอกภาษาไทย และโรงเรียนที่มีนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากที่สุดจะอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา เหตุผลที่นักศึกษาเลือกโรงเรียนที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพราะใกล้บ้าน เดินทางสะดวก และเป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการคุรุสภกิจ

การแต่งตั้งครูให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ยึดคุณสมบัติตามที่คุรุสภากำหนด คือมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ในการนิเทศไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ต้องดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับชำนาญการ (คศ.2) ขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 10 ปี หรือได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในด้านต่างๆ

วิธีการคัดเลือกครูเพื่อแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ มี 4 วิธี ดังนี้ 1) หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกเสนอชื่อครูที่มีคุณสมบัติให้คณะศึกษาศาสตร์พิจารณา 2) นักศึกษาเป็นผู้เสนอชื่อครูในโรงเรียนที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก 3) ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ ประสานงานไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ขอความร่วมมือให้เสนอชื่อครูหรือศึกษานิเทศก์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ 4) ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ ประสานงานไปยังโรงเรียน ที่มีนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เสนอชื่อครูที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดมายังคณะศึกษาศาสตร์

การสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์นิเทศก์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการมอบค่าตอบแทนในการนิเทศและปฏิบัติ เช่นเดียวกับอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ การเชิญให้เข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนา ในวาระต่างๆ ที่จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ การมอบเกียรติบัตร การมอบการ์ดและของขวัญปีใหม่

ตอนที่ 2 บทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

1. บทบาทในการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนของนักศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์นิเทศก์ทุกคน มีการนิเทศการสอน โดยเฉลี่ยนิเทศการสอน 1 – 2 ครั้งต่อเดือน โดยมีการนิเทศก่อนการสอนและนิเทศหลังการสอน ซึ่งใช้การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การเยี่ยมชมชั้นเรียน การให้ศึกษาเอกสาร การประชุมพูดคุย และการสาธิตการสอน สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการสอนพบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนยังขาดความเข้าใจในบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่ค่อยมีเวลาในการนิเทศการสอน เนื่องจากมีภาระงานสอนและงานอื่นๆ มาก อาจารย์นิเทศก์ที่นิเทศนักศึกษาต่างโรงเรียน มักจะมีเวลาว่างไม่ตรงกับคาบสอนของนักศึกษา นอกจากนี้ ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่บ่อย ส่งผลต่อการประสานงานในการแจ้งนโยบาย บทบาทและแนวทางปฏิบัติในการนิเทศ

การแนะนำแหล่งความรู้ แนะนำหรือสาธิตวิธีการจัดการเรียนรู้ อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการแนะนำแหล่งความรู้ให้กับนักศึกษา โดยแนะนำให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา และจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ สำหรับปัญหาในการแนะนำแหล่งความรู้ พบว่าโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ขาดแหล่งเรียนรู้ที่จะค้นคว้า ด้านการสาธิตการสอน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการสาธิตการสอนให้นักศึกษาได้สังเกตเพราะไม่ทราบว่าเป็นบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์นิเทศก์บางคนที่สอนต่างโรงเรียนกับนักศึกษาจะมีความยุ่งยากในการสาธิตการสอน

การตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉลี่ย 1 – 2 ครั้งต่อเดือน โดยนักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับอาจารย์นิเทศก์ด้วยตนเอง ใช้การส่ง E-mail การฝากผู้อื่นนำแผนการจัดการเรียนรู้มาให้อาจารย์นิเทศก์ หรือฝากไว้ที่ป้อมยามหน้าโรงเรียนของอาจารย์นิเทศก์แล้วประสานงานกันทางโทรศัพท์ ในการตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์จะเน้นประเด็นความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีพูดคุยให้ข้อเสนอแนะและเขียนแสดงความเห็นลงในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ข้อมูลป้อนกลับก่อนที่นักศึกษาจะสอนตามแผนนั้นประมาณ 3 – 6 วัน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการติดตามพัฒนาการใน

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยส่วนใหญ่ให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้อีกครั้งหลังจากแก้ไขตามคำแนะนำ ในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า อาจารย์-นิเทศก์บางคนไม่ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษาก่อนที่จะมีการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ นั้นๆ

การสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน โดยเฉลี่ย 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ในการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์มีการเตรียมการก่อนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน โดยแจ้งวันและเวลาที่จะไปสังเกตการสอนให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 วัน และมีการประชุมกับนักศึกษาก่อนที่จะสังเกตการสอน ในการสังเกตการสอนในชั้นเรียนจะสังเกตจนจบคาบเรียน หลังจากการสังเกตการสอน อาจารย์-นิเทศก์ทุกคนมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมให้ข้อมูลป้อนกลับ หลังจากการสังเกตการสอนทันที โดยบอกสิ่งที่ได้สังเกตเห็นพร้อมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียน พบว่าอาจารย์นิเทศก์บางคนมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

2. บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน

การพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษา โดยนักศึกษามาขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปกครองชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ และการวิจัยในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ไม่มีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษา ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยวิธีให้คำปรึกษา อาจารย์นิเทศก์จะสร้างความสัมพันธ์อันดีในระหว่างการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา และเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเหล่านั้น มีการวางเป้าหมายในการแก้ปัญหาพร้อมกัน และติดตามประเมินผลการดำเนินการแก้ปัญหาของนักศึกษา ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติการสอน และปัญหาอื่นๆ พร้อมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ

การเป็นที่ปรึกษาแก่นักศึกษาในการวิจัยในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยให้คำปรึกษาและแนะนำในทุกขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน ยกเว้นการนำผลการวิจัยไปใช้ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์เข้าใจว่า

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาและแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนอยู่แล้ว อาจารย์-นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนให้คำปรึกษา มีการให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ แนะนำให้นักศึกษานำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนมาวิจัย มีการประเมินผลการให้คำปรึกษาโดยดูจากงานวิจัยของนักศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการวิจัยในชั้นเรียน พบว่าอาจารย์-นิเทศก์บางคนไม่มีความมั่นใจที่จะให้คำปรึกษาในการวิจัยในชั้นเรียน

การให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยไม่มีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาและไม่มีการประเมินผลการให้คำปรึกษา วิธีการให้คำปรึกษาคือให้นักศึกษาดูตัวอย่างแฟ้มสะสมงานของอาจารย์นิเทศก์ ปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน คืออาจารย์นิเทศก์บางคน ไม่ทราบแนวทางในการจัดทำแฟ้มสะสมงานตามที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด จึงให้คำปรึกษาตามแนวทางของตนเอง

การสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจะให้คำปรึกษาในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม โดยมีเทคนิคในการให้คำปรึกษาคือ การให้นักศึกษาปฏิบัติและเรียนรู้ไปพร้อมกันกับอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประเภทเดียวกันกับที่อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้รับผิดชอบ ไม่มีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาและไม่มีการประเมินผลการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นประจำ ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนหรือชุมชน

3. บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

การประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเป็นระยะๆ อาจารย์นิเทศก์ทุกคน มีการประเมินผลการสอนของนักศึกษาตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด ส่วนใหญ่มีการประเมินผล 4 – 8 ครั้งต่อภาคการศึกษา โดยศึกษาแบบประเมินให้เข้าใจก่อนที่จะทำการประเมิน อาจารย์นิเทศก์บางคนจะสังเกตการสอนหลายครั้งก่อนที่จะมีการประเมินผลการปฏิบัติการสอน ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติการสอน พบว่าอาจารย์นิเทศก์มีมาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนที่แตกต่างกัน โดยจะให้คะแนนสูงหรือต่ำกว่าปกติ นอกจากนั้น อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถประเมินการเข้าร่วมปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษาได้ เพราะอาจารย์นิเทศก์ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

การประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด โดยส่วนใหญ่มีการประเมินผล 1 – 2 ครั้งต่อภาคการศึกษา อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมการก่อนประเมิน เนื่องจากได้ให้คำปรึกษาในการวิจัยในชั้นเรียนแก่นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ จะใช้วิธีตรวจหลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะมีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนพบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มีความถนัดในด้านการวิจัยในชั้นเรียน จึงส่งผลต่อความสามารถในการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน

การประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด ส่วนใหญ่มีการประเมินผล 1 ครั้งต่อภาคการศึกษา ไม่มีการเตรียมการเพื่อประเมินผล และการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานจะประเมินตามประเด็นในแบบฟอร์มของคณะศึกษาศาสตร์ที่กำหนดให้ ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษา

การตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูที่เลี้ยง หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก และผู้ที่เกี่ยวข้อง อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการประชุมร่วมกันกับครูที่เลี้ยงเพื่อร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอน แต่ไม่ได้ประชุมร่วมกับหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มั่นใจว่าจะแนะนำที่ประเมินให้นักศึกษาจะมีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเพียงไม่กี่คน จึงไม่สามารถเทียบเคียงกับพัฒนาการของนักศึกษาคนอื่น ๆ ได้

4. บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู

การปรึกษากับครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการปรึกษากับครูที่เลี้ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและการปฏิบัติงานของนักศึกษา การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติการสอน โดยใช้วิธีการประชุมพูดคุยกับครูที่เลี้ยง และไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการปรึกษากับครูที่เลี้ยงเพื่อให้การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษابرรลู่วัตถุประสงค์ตรงกัน

การพบกับผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการพบผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแจ้งนโยบาย บทบาทและแนวทางปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์ การสอบถามนโยบายของโรงเรียน การแนะนำตนเองในฐานะอาจารย์นิเทศก์ กรณีที่อาจารย์นิเทศก์ต้องไปนิเทศนักศึกษาต่างโรงเรียน และไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการพบกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรับทราบนโยบายของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดี

การเข้าร่วมปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนไม่ได้เข้าร่วมการปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอน แต่อาจารย์นิเทศก์จำนวนครึ่งหนึ่ง ได้เข้าร่วมโครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์และครูที่เลี้ยงประจำคณะศึกษาศาสตร์ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนพบว่า คณะศึกษาศาสตร์มีความยากลำบากในการหาช่วงเวลาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้พร้อมเพรียงกัน

การสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ ไม่มีการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ เนื่องจากไม่ทราบว่าจะให้ข้อเสนอแนะด้วยวิธีใด และไม่พบปัญหาเกี่ยวกับประเด็นนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้" มีข้อควรอภิปรายและข้อเสนอแนะดังนี้

สถานภาพและประสบการณ์ของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม/ สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ สำหรับผู้ที่เคยเข้ารับการอบรม/ สัมมนา ส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมสัมมนาในหัวข้อบทบาทของครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดอบรม/ สัมมนาเพื่อพัฒนาอาจารย์นิเทศก์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการนิเทศ การศึกษา การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการนิเทศการสอน เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Katz (1955 cited in Harris, 1985) ที่กล่าวว่า

ผู้นิเทศควรมีทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) คือ ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคนิคและวิธีการนิเทศที่จะได้ผลดีที่สุด รวมถึงการรู้จักใช้เครื่องมือในการนิเทศ และสอดคล้องกับ Michigan State University (1986) ที่กล่าวว่า ผู้นิเทศควรมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคที่จะใช้ในการนิเทศได้อย่างเหมาะสม มีการสอนงาน (Coach) การสอน (Teach) และการประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ มากกว่าที่ผู้นิเทศจะเข้าไปปฏิบัติงานนั้นโดยตรง

จากการวิจัยพบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การมอบค่าตอบแทนในการนิเทศ การเชิญให้เข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนา การมอบเกียรติบัตร การมอบการ์ดและของขวัญปีใหม่ เป็นต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แรงจูงใจดังกล่าวเป็นแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motives) ที่คณะศึกษาศาสตร์พยายามสร้างเพื่อกระตุ้นให้อาจารย์นิเทศก์แสดงบทบาทของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เสนาะ ตีเยาว์ (2541) และ ตุลา มหาพสุธานนท์ (2545) ที่กล่าวไว้ว่า การสร้างแรงจูงใจภายในองค์กร มีผลต่อการบรรลุความสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง หากสามารถเลือกใช้การสื่อสารที่เหมาะสมและสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรภายในองค์กร จะทำให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและจะส่งผลกระทบต่อรับที่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า คณะศึกษาศาสตร์ควรออกเยี่ยมเยียนการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างคณะศึกษาศาสตร์และอาจารย์นิเทศก์ อีกทั้งเป็นวิธีการสร้างแรงจูงใจกับอาจารย์นิเทศก์ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์พบว่า อาจารย์นิเทศก์หลายคนตอบรับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์เพราะมีความมั่นใจว่าสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ เนื่องจากมีความรู้และประสบการณ์ในด้านการสอนมากเพียงพอ และอยากทำประโยชน์เพื่อวงการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากสอนอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว อาจารย์นิเทศก์จะทำงานด้วยความภูมิใจ ความสมัครใจและไม่คิดว่าค่าตอบแทนใดๆ จะเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นโอกาสที่ดีของคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีบุคลากรซึ่งปฏิบัติงานโดยใช้แรงจูงใจภายในเป็นแรงขับ ทำให้มีอิทธิพลต่อการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์นิเทศก์และนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ต่อไป สอดคล้องกับ Domjan (1993) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจภายในมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างพลังความพยายาม ความหลากหลาย และจรรยาบรรณในการทำงาน

บทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

1. บทบาทในการนิเทศการสอน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการนิเทศการสอน ในประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการนิเทศการสอนซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของอาจารย์นิเทศก์ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของอาจารย์นิเทศก์และประสิทธิภาพของการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่ผู้วิจัยกล่าวได้ว่า การนิเทศการสอนเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุด เนื่องจาก การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอน ซึ่งสอดคล้องกับที่ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ (2532) และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้กล่าวไว้ ดังนั้น การนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์จะทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาความสามารถในด้านการสอน ขณะเดียวกัน การพัฒนาความสามารถในด้านการสอนของนักศึกษา ถือเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552) ได้ระบุจุดมุ่งหมายประการแรกของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการสอนและงานในวิชาชีพครู

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จะใช้การสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมในการนิเทศการสอน โดยมีการเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน แจ้งวันและเวลาที่จะไปสังเกตการสอนให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า มีการประชุมกับนักศึกษาก่อนที่จะสังเกตการสอน และในการสังเกตการสอนในชั้นเรียนจะสังเกตจนจบคาบเรียน หลังจากการสังเกตการสอน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับ Harris (1985) กล่าวว่า การสังเกตในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดบกพร่อง นอกจากนั้น อาจารย์นิเทศก์มีกระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับที่ สมพงษ์ สิงหะพล (2530) ได้กล่าวและสรุปไว้ว่า กระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่เป็นระบบควรประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน ขั้นตอนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และขั้นกิจกรรมหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

อย่างไรก็ตาม หลังจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียนส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์จะบอกสิ่งที่ได้สังเกตเห็นพร้อมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนทันที ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรกระตุ้นให้นักศึกษาวิเคราะห์การสอนของตนเองก่อน แล้วจึงอภิปรายร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม จากนั้น อาจารย์นิเทศก์อาจจะให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนเพิ่มเติม สอดคล้องกับ ชูชัย ประดับสุข (2538) ที่กล่าวถึงหลักควรระลึกลงถึง สำหรับผู้นิเทศการสอนไว้ประการหนึ่งว่า ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีการอภิปรายและวิเคราะห์การสอนร่วมกันโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่กำหนดไว้ และจะไม่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการสอนจนกว่าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะได้วิเคราะห์การสังเกตการสอนร่วมกัน ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า คณะศึกษาศาสตร์ควรสนับสนุนให้อาจารย์นิเทศก์ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังที่ Acheson and Gall (1980) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิกเน้นให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ปฏิบัติงานร่วมกันมากกว่าการออกคำสั่งให้ปฏิบัติ เน้นความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าเผด็จการ และเน้นผู้รับการนิเทศเป็นศูนย์กลางมากกว่าผู้นิเทศเป็นศูนย์กลาง และสอดคล้องกับ Swarthmore College (2008) กล่าวถึงความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ประการหนึ่งว่า อาจารย์นิเทศก์จะต้องใช้การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Model of Supervision) เพื่อสังเกตการสอนในชั้นเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ในการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษาก่อนที่จะมีการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ และไม่ได้นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างละเอียด โดยให้เหตุผลว่าครูที่เลี้ยงได้ตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แม้ครูที่เลี้ยงจะทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว แต่อาจารย์นิเทศก์ควรมีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และพูดคุยกับนักศึกษาตามประเด็นในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ของคาบเรียนที่จะมีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน สอดคล้องกับ University of Wisconsin – Madison (2005) ที่ได้ระบุว่า อาจารย์นิเทศก์ต้องอภิปรายกับนักศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้นั้น โดยเฉพาะก่อนเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินดา ม่วงมี (2548) ที่กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 กับการตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนิสิตฝึกสอน รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ

จากการวิจัยพบว่า ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพและบริการวิชาการ มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบ่อย ส่งผลต่อการประสานงานในการแจ้งนโยบาย บทบาทและแนวปฏิบัติในการนิเทศ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะศึกษาศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับการจัดอัตรากำลังของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เจริญ รองเดช (2542) ที่สรุปไว้ว่า หนึ่งในองค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีคุณภาพคือ การจัดการและการสนับสนุนทรัพยากร ทั้งนี้ การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลโดยตรงต่อการผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพซึ่งเป็นพันธกิจหลักของคณะศึกษาศาสตร์

2. บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษา โดยนักศึกษาเป็นผู้มาขอรับคำปรึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่นักศึกษากลับมาขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์นิเทศก์ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์มีความสัมพันธ์กันอย่างดี จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับอาจารย์นิเทศก์ที่จะแสดงบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา สอดคล้องกับ อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2532) สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของผู้ขอคำปรึกษากับผู้ให้คำปรึกษาในลักษณะดังกล่าว เปรียบเสมือนความสัมพันธ์ของแพทย์กับผู้ป่วย ผู้ป่วยนั้นมีอาการเจ็บป่วยหรือรู้สึกว่าเป็นตัวเองป่วยแต่ไม่ทราบสาเหตุและวิธีแก้ไข จึงมาขอคำปรึกษาจากแพทย์ แพทย์ทำการวิเคราะห์ที่มาของอาการเจ็บป่วยแล้วบอกวิธีแก้ไขไปเป็นหน้าที่ของผู้ป่วยที่จะนำวิธีการนั้นไปปฏิบัติด้วยตนเอง หากยังไม่หายก็อาจกลับไปหาแพทย์อีกครั้ง โดยความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเรียกว่า The Prescription Model

ในขณะที่ การสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาจารย์นิเทศก์จะให้นักศึกษาปฏิบัติและเรียนรู้ไปพร้อมกันกับอาจารย์นิเทศก์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบางกิจกรรม นักศึกษายังมีประสบการณ์ไม่มากพอและยังมองไม่เห็นภาพรวมของกิจกรรมที่ชัดเจน ดังนั้น การที่อาจารย์นิเทศก์ให้นักศึกษาปฏิบัติและเรียนรู้ไปพร้อมกันกับอาจารย์นิเทศก์จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดย อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2532) ได้เสนอไว้ว่า ผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอคำปรึกษาที่ทำงานกันตามรูปแบบนี้ ต้องทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนเสร็จภารกิจ ทุกขั้นตอนของการทำงานจะต้องมีการตกลงเห็นชอบร่วมกัน ผู้ขอคำปรึกษายังคงเป็นผู้นำปัญหา หรือสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหามาพบผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งทั้งผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอคำปรึกษาจะร่วมกันพิจารณาว่าเป็นปัญหาที่แท้จริง

หรือไม่ ถ้าพบว่าใช่ก็จะช่วยกันคิดวิธีแก้ปัญหา ช่วยกันลงมือแก้ปัญหาตลอดจนติดตามผลการแก้ปัญหา โดยความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเรียกว่า The Collaboration Model

จากการวิจัยพบว่า กระบวนการให้คำปรึกษาของอาจารย์นิเทศก์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา 2) การวางเป้าหมายในการแก้ปัญหาร่วมกัน และ 3) การติดตามประเมินผลการดำเนินการแก้ปัญหานักศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กระบวนการหลักทั้ง 3 ขั้นตอน มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่อาจารย์นิเทศก์นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา แสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ตระหนักถึงการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างตนเองและนักศึกษา ซึ่งการมีความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์สามารถแสดงบทบาทของการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ภาณุญาพัชญ์ กาวินคำ (2549) ที่ระบุไว้ว่า ขั้นตอนแรกของการให้คำปรึกษาคือการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา สำหรับการวางเป้าหมายในการแก้ปัญหาร่วมกันนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นวิธีการที่อาจารย์นิเทศก์ควรตระหนักในระหว่างการให้คำปรึกษาเพราะอาจารย์นิเทศก์ไม่ควรแนะนำหรือบอกวิธีแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาไปทันที โดยที่นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวางเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์จะเล่าเรื่องราว ปัญหาและประสบการณ์ของตนเอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา โดยประสบการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์ในอดีตครั้งยังเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและประสบการณ์การทำงานวิชาชีพครูในระยะเวลาที่ยาวนาน เช่น การควบคุมชั้นเรียนเมื่อตอนเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การสร้างมนุษยสัมพันธ์และการวางตัวกับครูในโรงเรียน ความลำบากของการประกอบอาชีพครูในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น การเล่าประสบการณ์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กำลังใจ สร้างความตระหนักทางวิชาชีพ และแสดงความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่อาจารย์นิเทศก์เล่าเรื่องราว ปัญหาและประสบการณ์ที่ตนเองเคยพบเจอ ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้มุมมองของประสบการณ์จริง ซึ่งเป็นความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) จากอาจารย์นิเทศก์ โดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีที่นักศึกษาได้เรียนรู้มา โดยการเรียนรู้ทฤษฎี ควบคู่กับประสบการณ์จริง และนำไปสู่การปฏิบัติ อาจช่วยให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถและจิตวิญญาณทางวิชาชีพครู

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนให้คำปรึกษา ปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเพราะไม่มีความมั่นใจที่จะให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านนี้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นบทบาทของครู ดังนั้น ครูทุกคนควรมีความมั่นใจในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านนี้ อย่างไรก็ตาม ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูชำนาญการ (คศ.2) ซึ่งส่วนหนึ่งขาดความมั่นใจเพราะผลงานทางวิชาการยังไม่ผ่านการประเมินเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3) และบางส่วนยังไม่เคยทำผลงานทางวิชาการ ดังนั้น คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมแก่อาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน หรืออาจแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์เป็นที่ปรึกษาร่วมในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งจัดให้อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและอาจารย์นิเทศก์ มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษา เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์มีความมั่นใจมากขึ้นในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และเป็นการพัฒนาศักยภาพอาจารย์นิเทศก์ไปพร้อมกัน

3. บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนจะสังเกตการสอนหลายครั้งก่อนที่จะมีการประเมินผลการปฏิบัติการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประเมินผลในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางวิชาชีพของนักศึกษา ดังนั้น ในการประเมินผลอาจารย์นิเทศก์จึงควรประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของนักศึกษา รวมทั้งงานด้านการสอน และประเมินประสิทธิผลเพื่อใช้เปรียบเทียบพัฒนาการในการปฏิบัติงานของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงใจ สีเขียว (2549) ที่ระบุว่า ระบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นระบบที่ส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการของนิสิต/ นักศึกษาในด้านต่างๆ ทั้งนี้ควรมีการประเมินความก้าวหน้า (Formative) และประเมินผลสรุปรวม (Summative) ซึ่งการประเมินความก้าวหน้าอาจทำการตัดสินโดยอาศัยข้อมูลจากการสังเกต

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีการประชุมร่วมกับครูที่เลี้ยง แต่ไม่ได้ประชุมร่วมกับหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก เพื่อร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการแต่งตั้งครูให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ จำเป็นอย่างยิ่งที่หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกหรืออาจารย์ในโปรแกรมวิชาเอกจะต้องประสานงานและเป็นที่เลี้ยงให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลและตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกัน เนื่องจากครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ไม่ใช่อาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ แต่ต้องปฏิบัติงานตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์เช่นเดียวกับอาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ ดังนั้น การเป็นที่เลี้ยง

ให้กับอาจารย์นิเทศก์โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์มีความมั่นใจมากขึ้น ว่าคะแนนที่ประเมินให้นักศึกษามีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเพียงไม่กี่คน จึงไม่สามารถเทียบเคียงกับพัฒนาการของนักศึกษาคนอื่นๆ ได้ และช่วยให้อาจารย์นิเทศก์มีมาตรฐานเดียวกันในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถประเมินการเข้าร่วมปฐมนิเทศ การสัมมนา ระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษาได้ เพราะอาจารย์นิเทศก์ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หัวหน้าโปรแกรมหรืออาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ควรมีบทบาทในการประเมินการเข้าร่วมปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษา เนื่องจากในบางครั้งอาจารย์นิเทศก์อาจไม่สะดวกต่อการเดินทางมาร่วมกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนั้น การวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มีความถนัดในด้านการวิจัยในชั้นเรียน จึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะศึกษาศาสตร์ ควรแบ่งการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนเป็น 2 ลักษณะ คือ ให้ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประเมินความก้าวหน้า (Formative) และให้หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกหรืออาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ประเมินผลสรุปรวม (Summative) โดยแบ่งสัดส่วนของคะแนนอย่างเหมาะสม

4. บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการพบผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแจ้งนโยบาย บทบาทและแนวทางปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์ มีการสอบถามนโยบายของโรงเรียนและแนะนำตนเองในฐานะอาจารย์นิเทศก์ กรณีที่อาจารย์นิเทศก์ต้องไปนิเทศนักศึกษาต่างโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ไม่ได้เป็นอาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ แต่สามารถแสดงบทบาทในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครูได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Indiana University (2009) กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีและการสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานเพื่อร่วมกันพัฒนาวิชาชีพครู

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ทุกคนไม่ได้เข้าร่วมการปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษา เนื่องจาก คณะศึกษาศาสตร์ไม่ได้เชิญอาจารย์นิเทศก์ให้เข้า

ร่วมกิจกรรมดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าอาจารย์นิเทศก์จะต้องเดินทางไกลเพื่อมาร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะศึกษาศาสตร์ควรเชิญให้อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เนื่องจากจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากรของคณะศึกษาศาสตร์ หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยารัตน์ คงนาลึก (2541) ที่กล่าวว่าบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติในระดับมากแต่อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติจริงในระดับปานกลางคือ การร่วมสัมมนากับนักศึกษาทั้งระหว่างการฝึกและภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า คณะศึกษาศาสตร์ควรจ่ายค่าเดินทางให้กับอาจารย์นิเทศก์ในการเชิญมาเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์ต้องเดินทางจากพื้นที่ที่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย

ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยระบุว่า อาจารย์นิเทศก์จำนวนครึ่งหนึ่งมีการเข้าร่วมโครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงประจำคณะศึกษาศาสตร์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ทุกคนควรเข้าร่วมโครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ เนื่องจากการสัมมนาดังกล่าวจะมีการชี้แจงนโยบาย บทบาท และแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดการปฐมนิเทศให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์โดยเฉพาะ และสำคัญอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นครั้งแรก เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์เข้าใจบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน มีความรู้และเทคนิคเกี่ยวกับการนิเทศ อีกทั้งช่วยให้อาจารย์นิเทศก์มีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การปฐมนิเทศอาจารย์นิเทศก์ จะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์บางคนที่ยังขาดความเข้าใจในบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ และไม่ทราบแนวทางการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานตามที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ ไม่มีการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ เนื่องจากไม่ทราบว่าจะให้ข้อเสนอแนะด้วยวิธีใด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะศึกษาศาสตร์ควรสร้างกลไกให้อาจารย์นิเทศก์ได้สรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์หรือสอบถามด้วยวาจา การใช้แบบสอบถาม การประชุมปรึกษาหารือและทบทวนการทำงาน เป็นต้น โดยเฉพาะการแต่งตั้งครูให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ซึ่งเป็นการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในบริบทเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี

การสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นอกจากคณะศึกษาศาสตร์ควรสร้างกลไกให้อาจารย์นิเทศก์ประเมินการดำเนินงานด้วยตนเองแล้ว ควรให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วย เนื่องจากการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย สอดคล้องกับ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ที่กล่าวว่า การประเมินผลงานการนิเทศการศึกษากะทำได้อย่างกว้างขวาง ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศแต่ละคนอาจประเมินผลตนเอง หรือบุคคลที่อยู่ในอาชีพเดียวกันประเมินผลให้ นอกจากนั้นเจริญ รงเดช (2542) กล่าวว่า ควรให้มีการประเมินผลร่วมกันของคณะกรรมการดำเนินงาน อาจารย์นิเทศก์ และโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึก จะทำให้เกิดการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
  - 1.1 จัดปฐมนิเทศครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ เพื่อให้เข้าใจนโยบายบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ และแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์
  - 1.2 จัดการอบรม/ สัมมนาให้ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษา การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการนิเทศการสอน
  - 1.3 พัฒนาศักยภาพของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
  - 1.4 บทบาทในการประเมินผลการเข้าร่วมปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ควรเป็นบทบาทของหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกหรืออาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์

1.5 แต่งตั้งหัวหน้าโปรแกรมหรืออาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์เป็นที่ปรึกษา ร่วมกับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

1.6 เชิญครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมการประชุมภาค การสัมมนา ระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษา และจ่ายค่าเดินทางให้กับครูที่ได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ในการเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

1.7 ส่งเสริมให้มีการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. สำหรับโรงเรียน

2.1 ควรจัดคาบสอนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้น้อยลง เพื่อให้ มีเวลาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์

3. สำหรับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

3.1 ควรพัฒนาตนเองด้านการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานตามบทบาทใน การให้คำปรึกษาและการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ควรให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา ก่อนที่ นักศึกษาจะสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทในการนิเทศการสอนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น อาจารย์นิเทศก์โดยเฉพาะ เนื่องจากการนิเทศการสอนคือบทบาทที่สำคัญของการนิเทศการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลวรรณ ตังธนากานนท์. การพัฒนากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินผล
การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้เพื่อ
สร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูปในโรงเรียนครุณสิกขาลัย.

วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

กมลวรรณ ตังเจริญบำรุงสุข. การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ภาคการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

การฝึกหัดครู, กรม. แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2525.

กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525.

การฝึกหัดครู, กรม. กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2529. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.

การฝึกหัดครู, กรม. โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท. กรุงเทพฯ:
เจริญวิทยการพิมพ์, 2529.

กิติมา ปรีดีดิลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร:
อักษราพัฒนา, 2532.

เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.

เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. สรุปการประชุมสัมมนาระดับชาติ
ฉลองครบรอบ 40 ปี คณะศึกษาศาสตร์ เรื่อง จากประสบการณ์สู่แนวทางใหม่:
การผลิตและพัฒนา วิชาชีพครูหลักสูตรระดับปริญญาตรี. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2552. (อัคราณา)

โกวิท ประวาลพุกษ์. พัฒนาการศึกษาแท้และแฟ้มพัฒนางาน: NTQ EMQ ESQ.
กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2542.

ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์.

[ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://ednet.kku.ac.th/~ed->

[ctp/index.php?option=com_content&task=view&id=31&Itemid=43](http://ednet.kku.ac.th/~ed-ctp/index.php?option=com_content&task=view&id=31&Itemid=43)

[17 ตุลาคม 2552]

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, กลุ่มงานวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา. แนวทางการประเมินตามสภาพที่แท้จริง. กรุงเทพฯ: สำนักงาน, 2541.

คณะกรรมการการศึกษาระดับมัธยมศึกษา, สำนักงาน. ธรรมนูญโรงเรียน. กรุงเทพฯ:

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2542.

จิรภัทร แก้วภู. หลักและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. ขอนแก่น: โครงการตำราคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, 2547.

จุฬาลงกรณ์, มหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์. คู่มือปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2547. กรุงเทพฯ:

บพิธการพิมพ์, 2551.

จุฬาลงกรณ์, มหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์. คู่มือวิชาประสบการณ์วิชาชีพ

หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2541.

จรรยา จัวนาน. ประสบการณ์วิชาชีพครู. บัดตานี: ภูริปริ้นซ็อบ, 2539.

เจริญ รองเดช. องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ

สถาบันราชภัฏ ตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ครูและอาจารย์นิเทศก์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.

ฉลอง สุนทรนนท์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศิลปศึกษา

ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง

ในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,

ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ชาญชัย ศรีไธยเพชร. ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, 2531.

- ชูชัย ประดับสุข. การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ
พัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศการศึกษา
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช. การพัฒนาเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2540.
- ดวงใจ สีเขียว. การพัฒนาระบบการประเมินนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู
ตามแนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุป
อ้างอิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ตุลา มหาพสุธานนท์. หลักการจัดการ หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร:
พ.ศ.พัฒนา, 2545.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. กรณีการฝึกสอน. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.
- นพพร พานิชสุข. คู่มือการฝึกสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- นิตยารัตน์ คงนาลึก. รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของ
ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพรูชั้นเตรียมรูป ตามการรับรู้ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช,
2541.
- นิพนธ์ ไทยพานิช. การนิเทศแบบคลินิก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองกิจสาส์นการพิมพ์,
2538.
- นิติดา อติภัทรนันท์ และคณะ. การนิเทศโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารวัดผลและการวิจัย
การศึกษา. 19, 1 (มกราคม 2547): 30-35.
- บัญญัติ อึ้งสกุล. บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน. สารพัฒนาหลักสูตร.
15, 25 (เมษายน – มิถุนายน 2539): 61-73.
- บุรี แดงสูงเนิน, ประมุข กอปรสิทธิ์พัฒน์ และวิภากร ลิ้มสุธากุล. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษา
เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูที่เหมาะสมกับสถาบันราชภัฏ.
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2545.

- ปราณี อมรรัตนศักดิ์. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของ
อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
สาขาวิชานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2535.
- บุญธรรม เต็มชัย. การพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา
วิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผล-
การศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ. ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา, 2543.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- พิสนุ พงศ์ศรี. วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์, 2550.
- ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ. กิจกรรมเสริมหลักสูตร. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต, 2528.
- ภิญญาพัชญ์ กาวินคำ. การพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษาในบทเรียนคอมพิวเตอร์
ช่วยสอนแบบอัจฉริยะเรื่อง การออกแบบการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549.
- มหาสารคาม, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ประจำปีการศึกษา 2552. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์. ความรู้เกี่ยวกับงานนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- รุจิร ภู่อาระ. การเขียนแผนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: นิคพอยท์, 2545.
- รัชนี ชาวพระไพร. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการนิเทศการสอนใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

- รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์. การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูการศึกษาพิเศษ
เรียนร่วมในโรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาลำปาง
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ลัดดา เหลืองศศิพงษ์. ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อรูปแบบการให้คำปรึกษาของ
ครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาโสตทัศนศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ลำดวน เรือนรื่น. การศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548.
- วณีย์ เขียมศรีทอง. การดำเนินงานนิเทศการสอนในคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: พรศิวกการพิมพ์, 2538.
- วิไลพร วงศ์ฤทธิ์. การปฏิบัติงานวิชาการของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วม
โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำ-
ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. การนิเทศการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2550.
- วัชรภรณ์ เชื้ออนวัจ. สภาพ ปัจจัยและการส่งเสริมการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
แบบกัลยาณมิตรนิเทศ: พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ธนพร, 2542.

- วันดี ทองใหญ่ ณ อยุธยา. เทคนิคในการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครู.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ศิริพร ควรชม. ความรู้ความสามารถในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามการรับรู้ของตนเองและ
ของนักศึกษาฝึกสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,
สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, กรมวิชาการ. การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ:
โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา, 2543.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, กรมวิชาการ. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, กรมวิชาการ. คู่มือแนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน. กรุงเทพฯ:
โครงการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2540.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, กรมวิชาการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพฯ: กรม, 2545.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงาน, 2552.
- สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. คู่มือปฏิบัติบัติการสอน. ปัตตานี:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552.
- สมบัติ กระจ่างยุทธ. การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สมบัติ คชสิทธิ์. การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัย
รัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

- สมพงษ์ สิงหะพล. หลักการนิเทศการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักส่งเสริมวิชาการ
แผนกเอกสารตำรา วิทยาลัยครุนครราชสีมา, 2530.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. การพัฒนารูปแบบการประเมินตามสภาพจริงเพื่อ
การประกันคุณภาพการเรียนรู้ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. เชียงใหม่:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- สายพิน พุทธิสาร. การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทย ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัล
การประกวดวงดนตรีไทยด้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุจินดา ม่วงมี. บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน
อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์. วารสารศึกษาศาสตร์. 17, 2 (พฤศจิกายน 2548 –
มีนาคม 2549): 31-46.
- สุนารี เนาว์สุข. รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร การรับรู้บทบาท
กับการปฏิบัติตามบทบาทการให้การศึกษาเรื่องเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพใน
โรงพยาบาลชุมชนในเขต 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.
- สุวิทย์ มูลคำ. แพ้ผมสะสมงาน. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2544.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2544.
- เสนาะ ตีเยาว์. การสื่อสารในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- เสาวรส ภูภากรณ์. สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัย
ในสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักการนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู,
2526.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. บุคลากรเทคโนโลยีการศึกษากับการเป็นที่ปรึกษา. วารสารวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 11, 2 (พฤศจิกายน 2532): 82-89.
- อุทุมพร จามรมาน. การวิจัยในชั้นเรียนและในโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียน. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์พันธ์, 2544.

อุทัย เพชรช่วย. กิจกรรมเสริมหลักสูตร "กลยุทธ์ที่ช่วยเสริมคุณภาพ". สารพัฒนาหลักสูตร.

71 (กุมภาพันธ์ 2531): 23-26.

อุษณีย์ เย็นสบาย. จิตวิทยาแนะแนว. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2533.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา: แนวคิดสู่ปฏิบัติ.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บুদ্ধ พอยท์, 2545.

อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Acheson, KA. & Gall, MD. *Techniques in the clinical supervision of teachers: Pre-service and in-service applications*. New York: Longman, 1980.
- Brown, Thomas J. *Student Teaching in a Secondary School*. New York: Harper & Row Publishers, 1968
- Cogan, Morris, L. *Clinical Supervision*. Boston: Houghton Muffin, 1973.
- Davies, Daniel R. *The Internship in Educational Administration*. New Delhi: Prentice Hall of India (Private) LTD, 1965.
- Domjan, M. *The principles of learning and behavior*. 3rd edition. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole, 1993.
- Erdman, Jean I. *Assessing the Purposes of Early Field Experience Programs*. *Journal of Teacher Education*. Vol.34 No.4 (1983): 27-31.
- Glickman, Carl D. *Developmental Supervision: Alternative Practices for Helping Teachers Improve Instruction*. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1981.
- Glickman C. & Bey T. *Handbook of Research on Teacher Education*. New York: McMillan, 1990.
- Glickman C. and Others. *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2004.
- Goldhammer, R.. *Clinical Supervision: Special methods for the supervision of teachers*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Indiana, University. *Student Teaching Handbook*. America: School of Education, 2009.
- Harris, Ben M. *Supervisory Behavior in Education*. New Jersey: Prentice-Hall, 1985.
- Michigan State, University. *Basics for Supervisors*. America, 1986.
- Montana State, University. *Handbook of Student Teachers and Supervisors*. Montana: Insty Prints, 1989.
- Kauffman, Dagmar. *Supervision of Student Teachers*. ERIC Clearinghouse on Teacher Education Washington DC [Online]. Available from: <http://www.ericdigests.org/1992-4/student.htm> [2009, October 17]

Wiggins, Sam P. **The Student Teacher in Action**. Boston: Allyn and Bacon, 1957.

Wisconsin – Madison, University. **Student Teaching Handbook**. America:

School of Education, 2005.

Hopkins, W. Scott and Moore, Kenneth D. **Clinical Supervision: A Practical Guide to**

Student Teacher Supervision. America: Wm. C. Brown Communications, 1993.

Swarthmore, College. **Student Teaching Handbook**. Pennsylvania: Department of

Education, 2008.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์พิเศษสาขาวิชานิติศาสตร์
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำ
ทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนิตา ศิริกุลวิเชฐ หัวหน้าหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ พจนตันติ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
4. อาจารย์กอบเดช อ้าสะกะละ รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา
(หัวหน้าหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ)
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
5. อาจารย์รัชดา เขาวินเสฐกุล อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และอาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
6. อาจารย์วิรัตน์ พจนฤทธิ์ ข้าราชการบำนาญ
(อดีตครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์-
นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์)

ภาคผนวก ข.

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0426

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายวรภาคย์ ไมตรีพันธ์ นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยี การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้” โดยมี อาจารย์ ดร.วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ค่ะ และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกิจการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0428

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ พจนันต์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายวรภาคย์ ไมตรีพันธ์ นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาโท การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาโท การศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์พิเศษประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้” โดยมี อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุครุ่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0429

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์วิรัตน์ พจนนฤทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายวรภาคย์ ไมตรีพันธ์ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้” โดยมี อาจารย์ ดร.จ.วิรัตน์ สุครุ่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ค่ะ และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0430

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์กอบเดช อ้าสะกะละ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายวรภาคย์ ไมตรีพันธ์ นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้” โดยมี อาจารย์ ดร.จ.ไพรัตน์ สุครุ่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0431

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์รัชดา เชาว์นเสฏฐกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายวรภาคย์ ไมตรีพันธ์ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้” โดยมี อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุนทรุ่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0427

วันที่ 28 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิดา ศิริกุลวิเชฐ

ด้วย นายวรภาคย์ ไผตรีพันธ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิติศึกษาระดับปริญญาโทและพัฒนาระดับปริญญาตรี อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้” โดยมี อาจารย์ ดร.จ.โรจน์ สุครุ่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ค่ะ และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0762

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

16 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายวรภาคย์ โมตรีพันธุ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานิเทศศาสตร์ การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ในระหว่างการค้าเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมี อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุครุ่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศและปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นักศึกษาปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการบริหารงานการศึกษาระดับการศึกษาระดับวิชาชีพ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายวรภาคย์ โมตรีพันธุ์ ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ภาคผนวก ค.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง
บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ฉบับที่ 1 สำหรับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล .....
  2. เพศ ชาย หญิง
  3. อายุ ..... ปี
  4. วุฒิการศึกษาสูงสุด .....
สาขา .....
  5. โรงเรียนที่ท่านสอน .....
  - สอนโรงเรียนเดียวกับโรงเรียนที่นักศึกษาปฏิบัติการสอน
  - สอนต่างโรงเรียนกับโรงเรียนที่นักศึกษาปฏิบัติการสอน
6. ตำแหน่งทางวิชาการ
- ครูผู้ช่วย
  - ครู (คศ.1)
  - ครูชำนาญการ (คศ.2)
  - ครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3)
  - ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4)
  - ครูเชี่ยวชาญพิเศษ (คศ.5)
  - อื่นๆ .....

7. ตำแหน่งอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น งานด้านการบริหาร งานด้านการบริการวิชาการหรืองานฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียน เป็นต้น

.....
 .....

8. จำนวนนักศึกษาปฏิบัติการสอนในความดูแลของท่าน ..... คน

9. ประสบการณ์ในการสอน ..... ปี

10. ประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน ..... ปี

11. ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศหรือไม่

เคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ

ไม่เคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ

ถ้าเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ กรุณาตอบคำถามเพิ่มเติมดังนี้

- 11.1 ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาจำนวนกี่ครั้ง .....

- 11.2 ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศในหัวข้อใดบ้าง

.....
 .....

- 11.3 การอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศที่ท่านเคยเข้าร่วมจัดโดยหน่วยงานใด

.....
 .....

12. นอกจากการเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาท่านได้รับความรู้เรื่องการนิเทศจากแหล่งใดบ้าง

.....
 .....

13. อะไรคือเหตุผลที่ทำให้ท่านตอบรับ "การแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี"

.....

.....

.....

14. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและ
กำลังใจ ให้กับท่านในการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์หรือไม่

มี

ถ้ามี กรุณาระบุวิธีดำเนินการ สร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจที่ท่านได้รับ
และสิ่งที่ควรเพิ่มเติม

.....

.....

ไม่มี

ถ้าไม่มี ท่านคิดว่าที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ควรดำเนินการอย่างไรเพื่อสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจ
ให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

.....

.....

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น
อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

ก. บทบาทในการนิเทศการสอน

1. การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิบัติการสอน
ของคณะศึกษาศาสตร์

1.1 คณะศึกษาศาสตร์มีการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายวิธีการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน

- ผู้มีส่วนร่วมในการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน ประกอบด้วย

.....
.....

- วิธีการที่ใช้ในการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน ได้แก่

.....
.....

- นโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอนที่แจ้งให้ทราบ เกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....
.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการรับนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน
หรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....
.....
.....

1.2 ท่านมีการนิเทศการสอนนักศึกษา ตามนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติของ
คณะศึกษาศาสตร์หรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการนิเทศการสอน

- โดยเฉลี่ยใน 1 เดือน ท่านได้นิเทศการสอนจำนวนกี่ครั้ง .....

- ท่านได้นิเทศการสอนเกี่ยวกับประเด็นใดบ้าง

.....
.....

- ในการนิเทศการสอน ท่านใช้วิธีการหรือกิจกรรมอะไรบ้าง

.....
.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการสอนตามนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติของ
คณะศึกษาศาสตร์หรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะ
เพิ่มเติม)

.....
.....
.....

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การแนะนำแหล่งความรู้ที่จะค้นคว้า แนะนำหรือสาธิตวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

2.1 ท่านมีการแนะนำแหล่งความรู้ให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการแนะนำแหล่งความรู้

- ท่านได้แนะนำแหล่งความรู้ใดให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอน

.....
 .....

- เพราะเหตุใดท่านจึงได้แนะนำแหล่งความรู้นั้น

.....
 .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการแนะนำแหล่งความรู้หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....
 .....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 ท่านมีการสาธิตการสอนให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการสาธิตการสอน

- ท่านได้สาธิตการสอนโดยเฉลี่ยจำนวนกี่ครั้งต่อเดือน .....

- ในการสาธิตการสอน ท่านต้องการให้นักศึกษาสังเกตการสอนเพื่อจะปรับปรุง
การสอนในประเด็นใด

.....
.....

- ท่านมีการเตรียมการสาธิตการสอนหรือไม่

(ถ้ามี ท่านเตรียมการสาธิตการสอนอย่างไร)

เตรียมวันและเวลาที่จะสอน และแจ้งนักศึกษาล่วงหน้า

เตรียมเนื้อหาที่จะสาธิตการสอน

เตรียมความพร้อมตามความมุ่งหมายที่จะสาธิตการสอนในครั้งนั้น

เตรียมกิจกรรมการสอน

เตรียมสื่อการสอน

เตรียมวิธีการวัดและประเมินผล

เตรียมการประชุมกับนักศึกษาก่อนการสาธิตการสอน

อื่นๆ โปรดระบุ.....

- ท่านมีการอธิบายจุดมุ่งหมายและสร้างความเข้าใจกับนักศึกษา
ก่อนการสาธิตการสอนหรือไม่

(ถ้ามี ท่านได้อธิบายจุดมุ่งหมายและสร้างความเข้าใจกับนักศึกษาในประเด็นใด)

.....
.....

- ท่านมีการอภิปรายร่วมกับนักศึกษาหลังการสาธิตการสอนหรือไม่
(ถ้ามี ท่านได้อภิปรายกับนักศึกษาในประเด็นใด)

.....

.....

- ท่านมีการประเมินผลการสาธิตการสอนของท่านหรือไม่
(ถ้ามี ท่านได้ประเมินผลการสาธิตการสอนอย่างไร)

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการสาธิตการสอนหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกผลเพื่อติดตามพัฒนาการ
ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

3.1 ท่านมีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้

- ท่านได้นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้โดยเฉลี่ยจำนวนกี่ครั้งต่อเดือน .....
- ท่านมีขั้นตอนในการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้อย่างไร
  - ให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธี .....
  - ตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้
  - ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา โดยวิธี .....
  - ให้ข้อมูลป้อนกลับล่วงหน้าก่อนที่นักศึกษาจะสอนตามแผนนั้น
ที่วัน.....
  - อื่นๆ โปรดระบุ.....
- ท่านได้นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ในประเด็นใดบ้าง
  - ความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้
  - การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้
  - การกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
  - ความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา
  - ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมและวิธีสอน
  - ความเหมาะสมของสื่อการสอนกับกิจกรรมและเนื้อหา
  - การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา
และกิจกรรม
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

3.2 ท่านมีการติดตามพัฒนาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการ
ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

- ท่านติดตามพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างไร
  - ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้อีกครั้งหลังจากนักศึกษาแก้ไขตามคำแนะนำ
  - ใช้เทียบเคียงกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาส่งในครั้งถัดไป
  - สอบถามจากครูพี่เลี้ยง
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....
- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การสังเกตการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนและบันทึกผลเพื่อติดตามพัฒนาการ
ในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

4.1 ท่านได้สังเกตการสอนในชั้นเรียนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

- ท่านมีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนโดยเฉลี่ยจำนวนกี่ครั้งต่อเดือน .....

- การเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน

○ ท่านเลือกและเตรียมเครื่องมือก่อนนำไปใช้สังเกตการสอนหรือไม่
ดำเนินการอย่างไร

.....

○ ท่านแจ้งวันและเวลาที่จะไปสังเกตการสอนให้นักศึกษาทราบหรือไม่
ดำเนินการอย่างไร

.....

○ ท่านมีการประชุมกับนักศึกษาก่อนที่จะสังเกตการสอนหรือไม่ ในประเด็นใด

.....

○ ท่านได้สร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างท่านและนักศึกษาก่อนการสังเกตการสอน
หรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

.....

- การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

○ ท่านไปถึงชั้นเรียนก่อนที่นักศึกษาจะเริ่มปฏิบัติการสอนหรือไม่
ประมาณกี่นาที

.....

○ ท่านเลือกนั่งที่ใดของชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอน เพราะเหตุใด

.....

○ ท่านสังเกตการสอนครบทั้งคาบเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

○ เมื่อนักศึกษาสอนเนื้อหาผิดหรือใช้วิธีการสอนที่ไม่ตรงตาม
แผนการจัดการเรียนรู้ ในขณะที่ท่านกำลังสังเกตการสอน
ท่านดำเนินการอย่างไร เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

.....

○ ท่านใช้เครื่องมืออะไรในการสังเกตการสอน

.....

- กิจกรรมหลังการสังเกตการสอน

○ ท่านมีการให้ข้อมูลป้อนกลับกับนักศึกษาหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลป้อนกลับ

○ ท่านให้ข้อมูลป้อนกลับโดยวิธีใด

ประชุมปรึกษาหลังจากการสังเกตการสอน

มอบบันทึกการนิเทศให้นักศึกษาอ่าน

แจงผลการประเมินให้นักศึกษาทราบ

อื่นๆ โปรดระบุ.....

○ ท่านให้ข้อมูลป้อนกลับในช่วงเวลาใด

.....

○ ท่านดำเนินการอย่างไรในการให้ข้อมูลป้อนกลับโดยการประชุมปรึกษา
หลังจากการสังเกตการสอน

ให้นักศึกษาวิเคราะห์การสอนของตนเองก่อน

บอกสิ่งที่ท่านได้สังเกตเห็นไปทันที

ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนทันที

กระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิธีการปรับปรุงการสอนของ
ตนเองก่อน

อื่นๆ โปรดระบุ.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

4.2 ท่านมีการติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

- ท่านติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาอย่างไร

- ติดตามจากพัฒนาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
- เทียบเคียงกับการปฏิบัติการสอนในครั้งที่ผ่านมา
- สอบถามจากครูพี่เลี้ยง
- สอบถามจากนักเรียน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาหรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. บทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน

5. การพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติการสอน และปัญหาอื่นๆ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างสม่ำเสมอ

5.1 ท่านมีการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษาหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- ท่านพบนักศึกษาเพื่อให้คำปรึกษาเพราะสาเหตุใด
- นักศึกษามาขอรับคำปรึกษาเอง
- ท่านเป็นผู้ขอพบนักศึกษาเพื่อให้คำปรึกษา
- บุคคลอื่นให้นักศึกษามาพบท่าน กรุณาระบุ.....
- ท่านให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาใด
- ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่
- ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน
- ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน
- ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- ปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน
- ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่เลี้ยง
- ปัญหาอื่นๆ กรุณาระบุ.....

- ท่านมีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาอย่างไร
  - เตรียมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับนักศึกษา
  - ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหานั้น
  - เตรียมตนเองทางด้านอารมณ์
  - เตรียมตนเองทางด้านเนื้อหาวิชา
  - เตรียมประเด็นหรือคำถามที่จะให้คำปรึกษา
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านมีวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษาอย่างไร
  - สร้างความสัมพันธ์อันดีในระหว่างการให้คำปรึกษา
  - พยายามให้นักศึกษาบอกเล่าสิ่งที่คับข้องใจ
  - วิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้ทราบว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง
  - กระตุ้นให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาหาทางออกที่เหมาะสม
  - นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์วางเป้าหมายในการแก้ปัญหา
ร่วมกัน
  - นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์วางแผนในการแก้ปัญหาร่วมกัน
  - ติดตามการดำเนินการแก้ปัญหานักศึกษา
  - อื่นๆ โปรดระบุ.....

- ท่านมีวิธีประเมินผลการให้คำปรึกษาอย่างไร
  - ทบทวนความเหมาะสมในการให้คำปรึกษาของตนเอง
  - ติดตามการแก้ปัญหานักศึกษา
  - ติดตามจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา
  - ให้ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ประเมินผลและติดตามนักศึกษา
  - อื่นๆ โปรดระบุ.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

6. การเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการทำการวิจัยในชั้นเรียน

6.1 ท่านมีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- ท่านให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนในชั้นตอนใดของการทำวิจัยในชั้นเรียน

- การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการวิจัย
- การกำหนดวิธีการในการวิจัย
- การพัฒนาวิธีการหรือพัฒนาสื่อการสอน
- การนำวิธีการหรือสื่อการสอนไปใช้
- การสรุปผลการวิจัย
- การเขียนรายงานการวิจัย
- การนำผลการวิจัยไปใช้
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

- ท่านมีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่

- มี เตรียมการอย่างไร

- ไม่มี

- ท่านมีวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านมีการประเมินผลการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่

มี

ประเมินผลอย่างไร

.....

ไม่มี

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

7. การให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

- 7.1 ท่านมีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- ท่านให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนขั้นตอนใดของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

การวางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

การเก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐาน

การคัดเลือกผลงาน

การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน

การประเมินผลงานเพื่อนำผลการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน

อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านมีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานหรือไม่

มี

ถ้ามี เตรียมการอย่างไร

.....

ไม่มี

- ท่านมีวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานอย่างไร

.....

.....

- ท่านมีการประเมินผลการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานหรือไม่

มี

ถ้ามี ประเมินผลอย่างไร

.....

ไม่มี

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงานหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. การสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนหรือชุมชน

8.1 ท่านมีการสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนหรือชุมชนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- ท่านสนับสนุนนักศึกษาปฏิบัติการสอนให้ช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประเภทใด

กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

กิจกรรมชุมนุม

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

- ท่านให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนในขั้นตอนใดของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การเตรียมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- ท่านมีการเตรียมการก่อนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

มี

ถ้ามี เตรียมการอย่างไร

ไม่มี

- ท่านมีวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

.....
 .....

- ท่านมีวิธีประเมินผลการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

มี

ถ้ามี ประเมินผลอย่างไร

.....

ไม่มี

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

9. การประเมินผลการปฏิบัติการสอนเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์

9.1 ท่านมีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

- ท่านได้ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาจำนวนกี่ครั้งต่อภาคการศึกษา

.....

- ท่านมีการเตรียมการเพื่อประเมินผลการปฏิบัติการสอนหรือไม่

มี

ถ้ามี เตรียมการอย่างไร

.....

ไม่มี

- ท่านมีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนอย่างไร

○ การประเมินการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(การประเมินตามแบบ ฝส.1)

.....

○ การประเมินการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

(การประเมินตามแบบ ฝส.2)

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติการสอนหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

10. การประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษา

10.1 ท่านมีการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน

- ท่านได้ประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนจำนวนกี่ครั้งต่อภาคการศึกษา

.....

- ท่านมีการเตรียมการเพื่อประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่

มี

ถ้ามี เตรียมการอย่างไร

.....

ไม่มี

- ท่านมีวิธีการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างไร (การประเมินตามแบบ ฝส.4.2)

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

11. การประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

11.1 ท่านมีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

- ท่านได้ประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาจำนวนกี่ครั้งต่อภาคการศึกษา.....
- ท่านมีการเตรียมการเพื่อประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาหรือไม่
  - มี
ถ้ามี เตรียมการอย่างไร.....
  - ไม่มี
- ท่านมีวิธีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาอย่างไร (การประเมินตามแบบ ฝส.5)
.....
.....
- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษาหรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)
.....
.....

12. การตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง ผู้ที่เกี่ยวข้อง และหัวหน้าโปรแกรม
วิชาเอก/ ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก

12.1 ท่านมีการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับ
ผู้ที่เกี่ยวข้อง

- ท่านมีความเข้าใจแนวทางการประเมินผลนักศึกษาปฏิบัติการสอนในประเด็นต่อไปนี้
หรือไม่

แบบประเมินผลการปฏิบัติการสอน

อัตราส่วนคะแนนในการประเมินแต่ละประเด็น

จำนวนครั้งในการประเมินต่อเดือน

การจัดอันดับคุณภาพในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

ระดับคะแนนในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านมีบทบาทอย่างไรในการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

.....
.....

- ท่านมีวิธีการประสานงานกับครูพี่เลี้ยงอย่างไร เพื่อร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอน

.....
.....

- ท่านมีวิธีการประสานงานกับหัวหน้าโปรแกรม/ผู้ประสานงานโปรแกรมอย่างไร เพื่อร่วมตัดสินใจผลการปฏิบัติการสอน

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู

13. การปรึกษากับครูที่เลี้ยงเพื่อให้การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาบรรลु
วัตถุประสงค์ตรงกัน

13.1 ท่านมีการปรึกษากับครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการปรึกษากับครูที่เลี้ยง

- ท่านปรึกษากับครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเด็นใด

- บทบาทของครูที่เลี้ยง
- บทบาทของนักศึกษาปฏิบัติการสอน
- การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านใช้วิธีการใดในการปรึกษากับครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

- ประชุมสัมมนา
- ส่งหนังสือราชการ หรือจดหมาย
- โทรศัพท์
- E-mail
- อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการปรึกษากับครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

14. การพบกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรับทราบนโยบายของโรงเรียน
เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีตามโอกาสอันสมควร

14.1 ท่านมีการพบผู้บริหารสถานศึกษาตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการพบผู้บริหารสถานศึกษา

- ท่านพบผู้บริหารสถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

ให้รายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของ
คณะศึกษาศาสตร์ ประเด็น

.....

สอบถามนโยบายของโรงเรียน ประเด็น

.....

ปรีกษาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ประเด็น

.....

เป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยในการสร้างสัมพันธภาพ
กับสถานศึกษา ประเด็น

.....

อื่นๆ โปรดระบุ .....

.....

- ท่านใช้วิธีการใดในพบผู้บริหารสถานศึกษา

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการพบผู้บริหารสถานศึกษาหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....
 .....

15. การเข้าร่วมประชุมพิเศษ การสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอน และการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน โดยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของกลุ่มสัมมนาวิชาเอก ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะศึกษาศาสตร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอน

15.1 ท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดขึ้นหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

- กิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ท่านได้เข้าร่วม
  - โครงการประชุมพิเศษนักศึกษาปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาครูพี่เลี้ยงนักศึกษาปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ในการร่วมกิจกรรมท่านมีบทบาทอย่างไร
  - เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม
  - เป็นคณะกรรมการโครงการ
  - เป็นวิทยากรหรืออาจารย์ที่ปรึกษากลุ่ม
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

16. การสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการบริหารงาน
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- 16.1 ท่านมีการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้กับคณะศึกษาศาสตร์หรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะ

- ปัญหาหรือข้อเสนอแนะที่ท่านสรุปได้มาจากแหล่งข้อมูลใด
  - ผู้บริหาร
  - นักศึกษา
  - ครูพี่เลี้ยง
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ปัญหาหรือข้อเสนอแนะที่ท่านสรุปส่วนใหญ่เกี่ยวกับประเด็นอะไร

.....

.....

- ท่านใช้วิธีการใดในการส่งข้อมูลให้กับคณะศึกษาศาสตร์ และส่งข้อมูลนั้นให้กับใคร

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการสรุปปัญหาและให้ข้อเสนอแนะแก่คณะศึกษาศาสตร์หรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิทย์ฯ ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง
บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ฉบับที่ 2 สำหรับคณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล .....
2. เพศ ชาย หญิง
3. อายุ ..... ปี
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด .....
สาขา .....
5. ตำแหน่งทางวิชาการ
  - อาจารย์
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์
  - รองศาสตราจารย์
  - ศาสตราจารย์
6. ประสบการณ์ในการสอน ..... ปี
7. ประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน ..... ปี
8. ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศหรือไม่
  - เคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ
  - ไม่เคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ

ถ้าเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ กรุณาตอบคำถามเพิ่มเติมดังนี้

- 8.1 ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาจำนวนกี่ครั้ง .....
- 8.2 ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศในหัวข้อใดบ้าง
.....
.....
- 8.3 การอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศที่ท่านเคยเข้าร่วมจัดโดยหน่วยงานใด
.....
.....
9. อะไรคือเหตุผลที่โปรแกรมวิชาเอกแต่งตั้งครูให้ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์นิเทศก์
.....
.....
10. วิธีการใดที่ใช้ในการคัดสรรครูเพื่อแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
.....
.....
11. ใครคือผู้มีส่วนร่วมในการคัดสรรครูเพื่อแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
.....
.....
12. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศ
กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่
- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการอบรม

- ให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศด้วยวิธีการใด

.....

- ให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศในหัวข้อใดบ้าง

.....

13. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจ ให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

มี

ถ้ามี กรุณาระบุวิธีการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจที่ได้ดำเนินการ

.....

.....

หรือควรสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจ เพิ่มเติมอย่างไร

.....

.....

ไม่มี

ถ้าไม่มี ท่านคิดว่าที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ควรดำเนินการอย่างไรเพื่อสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจ ให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

14. คณะศึกษาศาสตร์มีการแจ้งบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ทราบหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายวิธีการแจ้งบทบาทหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศ

- ผู้มีส่วนร่วมในการแจ้งบทบาทหน้าที่ประกอบด้วย

.....

.....

- วิธีการที่ใช้ในการแจ้งบทบาทหน้าที่ ได้แก่

.....

.....

- บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ที่แจ้งให้ทราบ เกี่ยวกับเรื่องอะไร

การนิเทศการสอน

การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน

การประเมินผลการปฏิบัติการสอน

การสร้างความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยง

การสร้างความร่วมมือกับคณะศึกษาศาสตร์

อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

ก. การติดตามการนิเทศการสอนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

1. การติดตามการนิเทศการปฏิบัติการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิบัติการสอน
ของคณะศึกษาศาสตร์

1.1 คณะศึกษาศาสตร์มีการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน
ให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ทราบหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายวิธีการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน

- ผู้มีส่วนร่วมในการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน ประกอบด้วย

.....
.....

- วิธีการที่ใช้ในการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน ได้แก่

.....
.....

- นโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอนที่แจ้งให้ทราบ เกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....
.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอนหรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

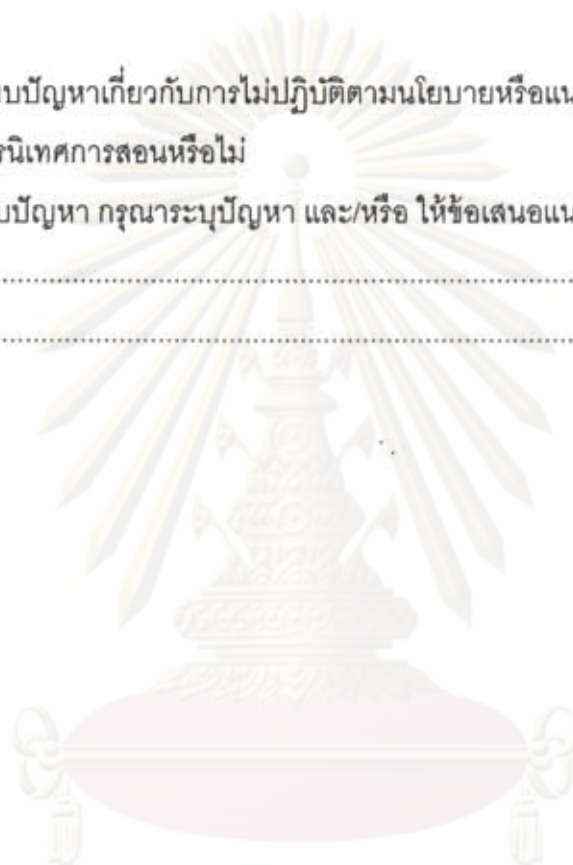
.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอนหรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. การติดตามการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

2. การติดตามการประเมินผลการปฏิบัติการสอนเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์

2.1 ท่านมีการติดตามการประเมินผลการปฏิบัติการสอนหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามีกรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการติดตามการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน

- ท่านใช้วิธีใดในการติดตามการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

.....

.....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนดหรือไม่

- ประเมินผลตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด
- ไม่ประเมินผลตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด
อย่างไร .....

- ท่านได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติการสอนแก่ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่ (ถ้าให้คำปรึกษา กรุณาระบุรายละเอียด)

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

3. การติดตามการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษา

3.1 ท่านมีการติดตามการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามีกรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการติดตามการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน

- ท่านใช้วิธีใดในการติดตามการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน

.....
 .....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนดหรือไม่

ประเมินผลตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด

ไม่ประเมินผลตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด
 อย่างไร .....

- ท่านได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่ (ถ้าให้คำปรึกษา กรุณาระบุรายละเอียด)

.....
 .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....
 .....

4. การติดตามการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักศึกษา

4.1 ท่านมีการติดตามการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามีกรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

- ท่านใช้วิธีใดในการติดตามการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

.....
 .....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนดหรือไม่

ประเมินผลตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด

ไม่ประเมินผลตรงตามแนวทางที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด
 อย่างไร .....

- ท่านได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานแก่ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่ (ถ้าให้คำปรึกษา กรุณาระบุรายละเอียด)

.....
 .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....
 .....

5. การตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

5.1 ท่านมีการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ หรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์

- ท่านและครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการประเมินผลนักศึกษาปฏิบัติการสอนในประเด็นต่อไปนี้หรือไม่

แบบประเมินผลการปฏิบัติการสอน

อัตราส่วนคะแนนในการประเมินแต่ละประเด็น

จำนวนครั้งในการประเมินต่อเดือน

การจัดอันดับคุณภาพในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

ระดับคะแนนในการประเมินผลการปฏิบัติการสอน

- นอกจากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ท่านและครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้ปรึกษาเกี่ยวกับการตัดสินผลการเรียนในประเด็นอื่นๆ หรือไม่ ประเด็นใด

.....
 .....

- ท่านและครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีวิธีการประสานงานกันอย่างไรเพื่อร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอน

.....
 .....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับ
ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

- ค. การติดตามการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู
ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
6. การติดตามการเข้าร่วมปฐมนิเทศ การสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอน และการสัมมนา
หลังปฏิบัติการสอน โดยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของกลุ่มสัมมนาวิชาเอก ตามที่ได้รับ
มอบหมายจากคณะศึกษาศาสตร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอน

6.1 ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
จัดขึ้นหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- กิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้เข้าร่วม
- โครงการปฐมนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาครูที่เลี้ยงนักศึกษาปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน
  - โครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....
- ในการร่วมกิจกรรมคณะศึกษาศาสตร์ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์อย่างไร
- เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม
  - เป็นคณะกรรมการโครงการ
  - เป็นวิทยากรหรืออาจารย์ที่ปรึกษากลุ่ม
- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. การติดตามการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการบริหารงาน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้กับ คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทราบหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการสรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะ

- ปัญหาหรือข้อเสนอแนะที่ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์สรุปส่วนใหญ่เกี่ยวกับประเด็นอะไร

.....

.....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการใดในการส่งข้อมูลให้กับ คณะศึกษาศาสตร์ และส่งข้อมูลนั้นให้กับใคร

.....

.....

- ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการสรุปปัญหาและให้ข้อเสนอแนะแก่คณะศึกษาศาสตร์ ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง
บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ฉบับที่ 3 สำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอน

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล .....

2. เพศ   ชาย   หญิง

3. วิชาเอก .....

4. สถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

.....

5. สาเหตุที่เลือกมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สถานศึกษาดังกล่าว

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์
ตามการรับรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

ก. บทบาทในการการนิเทศการสอน

1. การนิเทศการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิบัติการสอน
ของคณะศึกษาศาสตร์

1.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศการสอนตามนโยบายหรือ
แนวทางปฏิบัติของคณะศึกษาศาสตร์หรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการนิเทศการสอน

- โดยเฉลี่ยใน 1 เดือน ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้นิเทศการสอน
จำนวนกี่ครั้ง.....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้นิเทศการสอนเกี่ยวกับประเด็นใดบ้าง
.....
.....

- ในการนิเทศการสอนครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีการหรือกิจกรรม
อะไรบ้าง
.....
.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

2. การแนะนำแหล่งความรู้ที่จะค้นคว้า แนะนำหรือสาธิตวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

- 2.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศมีการแนะนำแหล่งความรู้ให้กับนักศึกษาหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการแนะนำแหล่งความรู้

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก็ได้แนะนำแหล่งความรู้ใดบ้างให้กับนักศึกษา

.....

.....

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการแนะนำแหล่งความรู้ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศหรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการสาธิตการสอนให้กับนักศึกษาหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการสาธิตการสอน

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้สาธิตการสอนโดยเฉลี่ยจำนวนกี่ครั้งต่อเดือน.....
- ในการสาธิตการสอน ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ต้องการให้นักศึกษาลงมือสาธิตการสอนเพื่อจะปรับปรุงการสอนในประเด็นใด
.....
.....
- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการอธิบายจุดมุ่งหมายและสร้างความเข้าใจกับนักศึกษาก่อนการสาธิตการสอนหรือไม่
(ถ้ามี ได้อธิบายจุดมุ่งหมายและสร้างความเข้าใจกับนักศึกษาในประเด็นใด)
.....
.....
- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการอภิปรายร่วมกับนักศึกษาหลังการสาธิตการสอนหรือไม่ (ถ้ามี ได้อภิปรายกับนักศึกษาในประเด็นใด)
.....
.....
- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการสาธิตการสอนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)
.....
.....

3. การตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกผลเพื่อติดตามพัฒนาการ
ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

3.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้โดยเฉลี่ย
จำนวนกี่ครั้งต่อเดือน.....
- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีขั้นตอนในการนิเทศ
แผนการจัดการเรียนรู้อย่างไร
  - ให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธี .....
  - ตรวจแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้
  - ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักศึกษา โดยวิธี .....
  - ให้ข้อมูลป้อนกลับล่วงหน้าก่อนที่นักศึกษาจะสอนตามแผนนั้น
ที่วัน.....
  - อื่นๆ โปรดระบุ.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ในประเด็น
ใดบ้าง

- ความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้
- การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้
- การกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
- ความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา
- ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมและวิธีสอน
- ความเหมาะสมของสื่อการสอนกับกิจกรรมและเนื้อหา
- การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา
และกิจกรรม
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้
ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

- 3.2 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการติดตามพัฒนาการ
ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการการเขียนแผนฯ

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ติดตามพัฒนาการ

ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างไร

- ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้อีกครั้งหลังจากนักศึกษาแก้ไขตามคำแนะนำ
- เทียบเคียงกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาส่งในครั้งถัดไป
- สอบถามจากครูที่เลี้ยง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

4. การสังเกตการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนและบันทึกผลเพื่อติดตามพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา

- 4.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนโดยเฉลี่ยจำนวนกี่ครั้งต่อเดือน.....

- การเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์แจ้งวันและเวลาที่จะไปสังเกตการสอนให้นักศึกษาทราบหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

.....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้ประชุมกับนักศึกษา ก่อนที่จะสังเกตการสอนหรือไม่ ในประเด็นใด

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้สร้างบรรยากาศที่ดี ก่อนการสังเกตการสอนหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

- การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ไปถึงชั้นเรียนก่อนที่นักศึกษา จะเริ่มปฏิบัติการสอนหรือไม่ ประมาณกี่นาที

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์เลือกนั่งที่ใดของชั้นเรียน เพื่อสังเกตการสอน เพราะเหตุใด

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์สังเกตการสอนครบทั้งคาบเรียน หรือไม่

- เมื่อนักศึกษาสอนเนื้อหาผิดหรือใช้วิธีการสอนที่ไม่ตรงตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ในขณะที่ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ กำลังสังเกตการสอน ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ดำเนินการอย่างไร

- กิจกรรมหลังการสังเกตการสอน

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการให้ข้อมูลป้อนกลับกับ นักศึกษาหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลป้อนกลับ

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้ข้อมูลป้อนกลับโดยวิธีใด
  - ประชุมปรึกษาหลังจากการสังเกตการสอน
  - มอบบันทึกการนิเทศให้นักศึกษาอ่าน
  - แจงผลการประเมินให้นักศึกษาทราบ
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....
- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้ข้อมูลป้อนกลับในระยะเวลาใด
.....
- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ดำเนินการอย่างไร
ในการให้ข้อมูลป้อนกลับ
  - ให้นักศึกษาวิเคราะห์การสอนของตนเองก่อน
  - บอกสิ่งที่อาจารย์นิเทศก์ได้สังเกตเห็นไปทันที
  - ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนทันที
  - กระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิธีการปรับปรุงการสอนของตนเองก่อน
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)
.....
.....

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

.....
.....

(โปรดระบุประเภทของเหตุ/อุบัติเหตุ/สิ่ง/สถานที่/บริเวณ/ระดับ/เชิงภูมิศาสตร์)
เหตุ/อุบัติเหตุ/สิ่ง/สถานที่/บริเวณ/ระดับ/เชิงภูมิศาสตร์ของ
ของระบบปฏิบัติการระบบสารสนเทศระบบคอมพิวเตอร์เชิงภูมิศาสตร์

- .....
- ภาวะฉุกเฉิน
  - กรณีอุบัติเหตุ
  - กรณีอุบัติเหตุ
  - กรณีเหตุฉุกเฉินของระบบสารสนเทศ
  - กรณีเหตุฉุกเฉินของระบบสารสนเทศ
- ของระบบปฏิบัติการ

ของระบบปฏิบัติการระบบสารสนเทศระบบคอมพิวเตอร์เชิงภูมิศาสตร์
ของระบบปฏิบัติการ

กรณีเหตุฉุกเฉินของระบบสารสนเทศ

ไม่

มี

ในการปฏิบัติการของนักศึกษา

4.2 กรุณาแสดงถึงวิธีการในการจัดการเหตุการณ์

ข. การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนของ

5. การพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติการสอน และปัญหาอื่นๆ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างสม่ำเสมอ

5.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษาหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- นักศึกษาพบครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ เพื่อขอคำปรึกษา เพราะสาเหตุใด

- นักศึกษามาขอรับคำปรึกษาเอง
- อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ขอพบนักศึกษาเพื่อให้คำปรึกษา
- บุคคลอื่นให้นักศึกษามาพบอาจารย์นิเทศก์

กรณาระบุ.....

- นักศึกษาปฏิบัติการสอนขอคำปรึกษาจากครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาใด

- ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่
- ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน
- ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน
- ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- ปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน
- ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่เลี้ยง
- ปัญหาอื่นๆ กรณาระบุ.....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษาอย่างไร

- สร้างความสัมพันธ์อันดีในระหว่างการให้คำปรึกษา
- พยายามให้นักศึกษาระบายสิ่งต่างๆ ในตัวเขาออกมา
- วิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้ทราบว่าจะอะไรคือปัญหาที่แท้จริง
- กระตุ้นให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาหาทางออกที่เหมาะสม
- นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์วางแผนในการแก้ปัญหา
ร่วมกัน
- นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์วางแผนในการแก้ปัญหาร่วมกัน
- ติดตามการดำเนินการแก้ปัญหานักศึกษา
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน
ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่
(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. การเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน

6.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในขั้นตอนใดของการทำวิจัยในชั้นเรียนบ้าง

- การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการวิจัย
- การกำหนดวิธีการในการวิจัย
- การพัฒนาวิธีการหรือพัฒนาสื่อการสอน
- การนำวิธีการหรือสื่อการสอนไปใช้
- การสรุปผลการวิจัย
- การเขียนรายงานการวิจัย
- การนำผลการวิจัยไปใช้
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างไร

.....

.....

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

7. การให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

7.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในขั้นตอนใดของการจัดทำแฟ้มสะสมงานบ้าง

การวางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

การเก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐาน

การคัดเลือกผลงาน

การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน

การประเมินผลงานเพื่อนำผลการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน

อื่นๆ โปรดระบุ .....

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีวิธีหรือเทคนิคในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานอย่างไร

.....

.....

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการจัดทำแฟ้มสะสมงานของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่

(ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

8. การสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนหรือชุมชน

8.1 ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีการสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนหรือชุมชนหรือไม่

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี กรุณาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์สนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประเภทใด
  - กิจกรรมแนะแนว
  - กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
  - กิจกรรมชุมนุม
  - กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในขั้นตอนใดของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - การเตรียมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - การประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์มีวิธีการหรือขั้นตอนในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

- นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์หรือไม่ (ถ้าพบปัญหา กรุณาระบุปัญหา และ/หรือ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวรภาคย์ โมตรีพันธ์ เกิดเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2526 ที่จังหวัดยะลา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์ - โทสถิติ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในปีการศึกษา 2547 หลังจากสำเร็จการศึกษา ได้เข้าทำงานที่ฝ่ายพัฒนานักศึกษาและประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในปีการศึกษา 2551 ได้รับการอนุมัติให้ลาศึกษาต่อระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิตยการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2552

สถานที่ติดต่อ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตำบลรูสมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000 E-mail: takashikung_1@hotmail.com

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย